

Glasiło Mestne občine Ljubljana, letnik XVII, številka 7, september 2012, ISSN 1318-797X

Ljubljana

2
Evropska nagrada
za preureditve
nabrežij in mostove
na Ljubljanici

4
Odprt
Fabianijev most

20
60 let festivala
Ljubljana

10
Evropski teden
brez avtomobila

Zmagovalni evropski projekt

Preureditve nabrežij in mostovi na Ljubljani

Nadaljevanje »humanističnih sanj arhitekta Jožeta Plečnika«

Avtorji projekta Preureditve nabrežij in mostovi na Ljubljani« so: Boris Podrecca, ATELIER ARHITEKTI (Jurij Kobe, Špela Kokalj, Maja Kovačič, Urša Podlipnik, Ljuba Dalla Valle, Jakov Brdar, Nataša Blažko, Tanja (Bojc) Paulin, Tomaž Habič), URBI (Saša Dalla Valle, Tea Fink), BB ARHITEKTI (Breda Bizjak), ATELJE VOZLIČ (Vesna Vozlič Košir, Matej Vozlič), DANS arhitekti (Miha Dešman, Katarina Pirkmajer Dešman, Eva Fišer Berlot), TRIJE ARHITEKTI (Andrej Mercina, Ksenija Intihar, Nina Juratovec, Nika Svetina), MEDPROSTOR (Jerneja Fischer Knap, Rok Žnidaršič, Samo Mlakar).

Izmed 347 prijavljenih projektov iz 36 evropskih držav je projekt Mestne občine Ljubljana Preureditve nabrežij in mostovi na Ljubljani dobitnik Evropske nagrade za urbani javni prostor 2012. Nagrado je v 29. junija 2012 v Centru za sodobno kulturo v Barceloni iz rok podžupana Barcelone, zadolženega za urbano okolje, Antonia Vivesa i Tomasa, prejel podžupan prof. Janez Koželj.

Oživiljeni javni urbani prostori za izgradnjo demokracije v evropskih mestih

Cilj evropske nagrade za urbani javni prostor je spodbujati in prepoznati proces ponovnega oživljanja javnih urbanih prostorov v Evropi ter njihove možnosti za socialno vključenost in izgradnjo demokracije v evropskih mestih. Nagrado že sedmo leto zapored podeljuje Center za sodobno kulturo v Barceloni (Centre de Cultura Contemporània de Barcelona-CCCB) v soorganizaciji s šestimi kulturnimi ustanovami (Londonjska fundacija za arhitekturo/ Architecture Foundation of London (AF), Dunajski arhitekturni center/ Architekturzentrum Wien (AZW), Pariški muzej za arhitekturo in dediščino / La Cité de l'Architecture et du Patrimoine of Paris (la Cité), Finski arhitekturni muzej v Helsinkih/ Suomen Rakennustaiteen Museo of Helsinki (SRM), Nizozemski arhitekturni inštitut v Rotterdamu/ Nederlands Architectuurinstituut of Rotterdam (NAi) in Nemški arhitekturni muzej / Deutsches Architekturmuseum (DAM)).

Preurejena nabrežja in mostovi na Ljubljani uresničujejo vizijo trajnostne preobrazbe mesta

Za oživetev nabrežij Ljubljane in mostov so bile v zadnjih letih v okviru projekta MOL izvedene preнове številnih odsekov ob Ljubljani. Potekale so bodisi po Plečnikovih načrtih bodisi na podlagi novo izvedenih arhitekturnih natečajev. Mednje spadajo prenova Trnovskega pristana, Krakovskega nasipa, Brega, območja od Prulskega mostu do Špice ter nova parkovna ureditev Špice z izgradnjo brvi čez Gruberjev kanal ter novega Žitnega in Mesarskega mostu. V letu 2011 je bila dokončana izgradnja novega Mrtaškega mostu, medtem ko je bil stari litoželezni most (oz. Hradskega most, ki je pred Plečnikovo predstavitvijo stal na lokaciji Čevljarkega mostu), prestavljen med Krakovsko in Grudnovo nabrežje. Nagrajene ureditve je pred podelitvijo nagrade 21. junija širši javnosti s kolesom po nabrežjih strokovno predstavil podžupan prof. Koželj, julija je nagrado okronala še končana II. faza ureditve Grudnovega nabrežja in 22. avgusta slovesna otvoritev Fabianijevega mostu.

Projekt Preureditve nabrežij z mostovi na reki Ljubljani po mnenju barcelonske žirije popolnoma izpolnjuje zastavljene kriterije, saj ustvarja enoten javni prostor, ki omogoča celovito dostopnost. Prenovljena nabrežja vzdolž Ljubljane skupaj s prenovljenimi in na novo postavljenimi petimi mostovi povezujejo vse rečne bregove in ključne točke mestnega jedra. S tem ustvarja Ljubljana mestnemu jedru dovolj privlačnosti za ohranjanje in razvoj kakovostnega javnega življenja. Podžupan prof. Koželj je ob predstavitvi projekta poudaril njegovo kompleksnost in ga umestil v kontekst vizije trajnostne preobrazbe mesta, kot jo predvideva novi prostorski načrt in začrtana prometna politika Mestne občine Ljubljana, ki jo bo Mestni svet obravnaval 24. septembra. Prepoznavna podoba oživitve bregov Ljubljane ne temelji na ponavljanju istih elementov, temveč na upoštevanju enakih načel oblikovanja javnega prostora, ki naj učinkuje kot katalizator prostorske, socialne in gospodarske oživitve mestnega središča, še posebej mestnega turizma.

Po besedah sekretarja Evropske nagrade za urbani javni prostor 2012 Davida Brava Bordasa je v preureditvi nabrežij reke Ljubljane jasno razpoznaven plod skupnih prizadevanj različnih slovenskih izvajalcev in avtorjev, ki so s spretno uporabo razpoložljivih sredstev in z optimizacijo sodelovanja v realizaciji zastavljenih projektov zaobjeli »humanistične sanje arhitekta Jožeta Plečnika ter omogočili njihovo kontinuiteto«. Rok Žnidaršič, eden od sodelujočih arhitektov pri projektu, je poudaril upoštevanje načela zgodovinske kontinuitete, ki so povezovala prenovo nabrežij Ljubljane in z njo povezanih trgov.

Glavni kriterij žirije prispevek projektov h kakovosti bivanja

Poleg Ljubljane je nagrado prejela še Barcelona za projekt restavriranja turistične poti na vzpetino Turo de la Rovira, ki prikazuje ostanke španske državljanske vojne, posebno nagrado pa so prejela tudi mesta Malmö, Nantes, Madrid in London. Skupni imenovalec letošnjih prijavljenih projektov je vloga arhitekturnih posegov v urbani javni prostor z namenom vizualne in socialne preobrazbe mest. Po besedah predsednika žirije Josepha Llinasa so se letošnji projekti močno razlikovali glede na obseg investicij ter njihov učinek. Žirija je pri ocenjevanju še posebej upoštevala tudi kriterij, v kolikšni meri so projekti prispevali h kakovosti bivanja.

Ljubljana

Ljubljana – spiritualni metropolis

Preureditve nabrežij in mostovi na Ljubljani	2
Prof. Miha Dešman: Ljubljana – spiritualni metropolis	3
Prof. Janez Koželj: Fabianijev most	4
Prof. Jurij Kobe ob otvoritvi Fabianijevega mostu	6
Akad. prof. dr. Matjaž Kmecl: Kalinov Talec spet v Gramozni jami	7
Podžupanja Jelka Žekar	8
Ljubljana Forum 2012	9
Vita Kontić: Evropski teden mobilnosti 2012	10
Kristina Dešman: Odprte hiše Slovenije	12
Staša Cafuta Trček: Tuji turisti o Ljubljani	15
Valentina Hlebec in drugi: Medgeneracijska solidarnost v Sloveniji	16
Program Mestne občine Ljubljana na Festivalu za tretje življenjsko obdobje	17
Vojko Anzeljc: Promenada Gornji trg – ulica oblikovanja	18
60 let Festivala Ljubljana	20
Dr. Marjeta Šašel Kos: 2000 let Emone?	28
Jerneja Batič, Bernarda Županek, Martin Horvat: Arheološki parki Emona	29
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Branka Šrota	31
Mirjana Ribič: Uspešna podjetja Tehnološkega parka Ljubljana	32
Četrtna skupnosti	34
Nada Breznik: Mestna štipendistka dr. Saša Trkov	40
Ljubljanske novice	41
Okoljske meritve	47
10 let Zavoda za oskrbo na domu	48

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: Fabianijev most ponoči, foto: ATELIERarhitekti
 Fabianijev most z Gradu, foto: Dunja Wedam
 Prenovljeno Grudnovo nabrežje, foto: Dunja Wedam
 Prof. Janez Koželj prejema evropsko nagrado za preureditve nabrežij in mostove na Ljubljani v Barceloni, foto: arhiv MOL

Spodaj: Slavnostne fanfare so 4. julija 1953. leta z Nebotičnika naznanile začetek 1. ljubljanskega festivala, foto: arhiv Festivala Ljubljana

Fotografija na strani 2:

Podelitev evropske nagrade za urbani javni prostor 2012 v Barceloni, foto: arhiv MOL
 Preurejeno nabrežje na Špici, foto: ATELIERarhitekti

Fotografija na strani 3:

Prof. Miha Dešman, foto: studio DANS

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1. Zanj: župan Zoran Jankovič. Uredniški odbor: Mitja Meršol (predsednik), Tjaša Ficko, Vesna Kos – Bleiweis, mag. Anže Logar, Stanka Ritonja. Odgovorna urednica in lektorica: Nada Šumi, kontakt: 041/737 863, glasilo. ljubljana@ljubljana.si. Avtorica logotipa: Petra Černe Oven, Studio ID, Oblikovalska zasnova: Miljenko Licul. Naslov uredništva: Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana. Tisk: Set d.o.o., Grafična priprava: Lupa design. Naklada: 121.000 izvodov. Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

Mesto nastaja postopoma, iz kulture, kapitala in politike, pa umetnosti in zgodb in ljudi. Ali ima katero mesto lepši literarni vpogled v svojo dušo, lepši opis odnosa med fizično obliko in duhovno vsebino, kot ga ima Ljubljana s stavki Lojzeta Kovačiča, slovenskega pisatelja, ki je bil rojen v Baslu in je tam preživel mladost:

»Ljubljana, ne samo kot prestolnica ali talilni lonec nekakšnega prototipa Slovenca, ampak Ljubljana s svojimi vogali in križišči kot lokalnimi domovinami, z meščani še iz predvojnih časov (baroni, industrialci, trgovci, Židi, Nemci, Lahi, pisano bando mladoletniških tolj z gradu, Žabjaka) ... skratka, mesto z vonjem po Ljubljani, šoti, megli in klenkanjem zvonov v zraku, z večslojnim prebivalstvom, nabitim po barokiziranih hišah do podstreh, a tudi Ljubljana kot spiritualno središče, mesto knjig, knjižnic in knjigarn, nasadov, cerkva, mostov, intelektualnih klik, elegance ... skratka, mesto, duhovno, konveksno in konkavno, individualno prenapeto za vsak ništrc ... nedolžno, brez maske, evropsko – kmečko – balkansko, naivno, ki je sinteza za vse, tudi Neslovence, tujce, s svojo usenauzočnostjo mesto-država, nekakšen spiritualni metropolis ...«

Ljubljana s svojimi nabrežji je najpomembnejši urbani element v mestu. Razmejuje desni breg s srednjeveškimi trgi in krono Gradu, ki je pravzaprav otok med okljukom Ljubljani in bližnjico Gruberjevega prekopa, ter levi breg, ki se nadaljuje v sodobno mesto z mrežo karejev, naprej pa v krakasto mesto ob vpadnicah. Mesto obdaja zelena posoda, ki s Tiulijem in Gradom sega do samega ožjega središča. Prav povezava topografije in arhitekture je tista kvaliteta, ki daje Ljubljani njeno specifično identiteto. To identiteto so gradile generacije skozi stoletja, od prvih naseljencev, prek srednjeveških ribičev in trgovcev do baročnih in razsvetljenjskih meščanov. In arhitekti, domači in tuji, med njimi vsem na čelu Plečnik, ki je od leta 1926, ko je dobil prvo naročilo za urejanje mestnih površin, do smrti leta 1957 s svojimi deli dal Ljubljani tako močan pečat, da jo upravičeno še danes imenujemo Plečnikova Ljubljana.

Sodobna Ljubljana je v zadnjih letih usposobila urbani prostor ob Ljubljani. Nastale so nove ureditve nabrežij in mostovi, nazadnje Fabianijev, katerega ime je poklon drugemu velikanu slovenske in srednjeevropske arhitekture, ki je oblikoval secesijsko Ljubljano. Ti projekti so po desetletjih zanemarjanja »naredili znova vidno« Plečnikovo in srednjeveško ter baročno Ljubljano. To se je zgodilo na mehek in postopen način, avtomobili so izginili z obrežij in mostov v parkirne hiše, kot da jih nikoli ne bi bilo. Pešci smo postali kralji, mesto je začelo polni urbani utrip. Ureditve so občutljivo vtkane v obstoječe ambiente, ne da bi novo tekmovalo z obstoječim, pač pa da bi zbudilo njegove speče potencialne. Ljubljana se je v zadnjih letih pomladila. Pretegnila je svoje prej zaspane in razmršene ulice, trge in nabrežja, vzela je glavnik in se počesala, uredila si je makeup in si nadelala nov nakit.

Z ukrepi in ureditvami je vzdolž bregov nastala urbana promenada, ob katero se je zgoštil mestni utrip. Lepota, ki je že bila tu, je postala opazna in opažena. Kakšno veselje smo doživeli mesto in vsi, ki smo kakorkoli sodelovali, ko je letos spomladi prišlo sporočilo, da je Ljubljana izbrana za dobitnico najvišje evropske nagrade za javni prostor! Skupaj smo se veselili kot otroci, arhitekti, župan in podžupan profesor Koželj, vsi, ki smo bili kakorkoli vpleteni v nastajanje projekta!

Prof. Miha Dešman

Fabianijev most prof. Jurija Kobeta – »srečanje Fabianijeve vizije sodobnega, modernega s Plečnikovo vizijo monumentalnega, zgodovinskega mesta«

22. avgusta je bil slovesno predan namenu Fabianijev most. Veliko množico obiskovalcev so nagovorili župan Zoran Janković, podžupan prof. Janez Koželj, odgovorni projektant prof. Jurij Kobe in slavnostni govornik predsednik RS dr. Danilo Türk. Predsednik republike je v slavnostnem nagovoru poudaril, da je novi most pomembna pridobitev tako za Ljubljano kot tudi za Republiko Slovenijo, zato se je zahvalil vsem, ki so prispevali k njegovemu nastanku, posebno zahvalo pa je izrekel delavcem, ki so v zadnjih treh letih delali na mostu in ki so zaslužni, da je prišlo do njegovega dokončanja. Zahvalil se je županu Zoranu Jankoviću za izjemno vodenje mesta, ki je Ljubljano ne samo polepšalo, ampak dalo tudi novo kakovost njenemu razvoju in ji omogočilo, da lahko v polni meri odigra vlogo glavnega mesta države. Podžupan prof. Janez Koželj in arhitekt Fabianijevega mostu prof. Jurij Kobe pa sta po njegovih besedah s svojim izjemnim strokovnim znanjem odprla novo poglavje v razvoju urbanizma in arhitekture Ljubljane in s tem nadaljevala, dopolnila in nadgradila strateške urbanistične koncepte, ki sta jih začela razvijati že Maks Fabiani in Jože Plečnik. Odprtje Fabianijevega mostu v Ljubljani nas po besedah predsednika dr. Danila Türka spominja, da v Sloveniji imamo sposobnosti povezovanja in ustvarjanja novih projektov.

Foto: Nik Rovar

Slovesna otvoritev Fabianijevega mostu 22. avgusta 2012, na kateri so se poleg množice Ljubljančank in Ljubljančanov zbrali najvišji predstavniki Mestne občine Ljubljana na čelu z županom Zoranom Jankovićem, ki je zbrane nagovoril, in državnih ustanov na čelu s predsednikom Republike Slovenije dr. Danilom Türkom kot slavnostnim govornikom.

Edinstvena stavba, ki bogati tradicijo ljubljanskih mostov

Prof. Janez Koželj

Spoštovani g. predsednik dr. Danilo Türk, spoštovani g. župan Zoran Janković, spoštovani arhitekti, inženirji in graditelji, spoštovane dame in gospodje!

Most, ki ga danes odpiramo, je projektiral Jurij Kobe, Maks Fabiani je približno na tem mestu načrtoval premostitev krožne ceste, zaradi tega nosi most njegovo ime.

Slavni urbanist, arhitekt in mislec je trdil, da moramo vsako stanje razumeti kot prehodno in ugotoviti, v katero smer se lahko spremeni. Svoj pogled na zakonitost neprestanega spreminjanja je razširil tudi na urbanizem in arhitekturo ter umetnost nasploh. Njegovo najbolj znano stališče je bilo, da je za preseganje stagnacije in konvencionalnosti upravičeno tudi zdravo rušenje. »Vedno pride čas obnove, ki zahteva nujne spremembe, to je čas rušenja starih in uvajanje novih elementov, saj na svetu ni prostora za negibne stvari.«

Tudi novega mostu se ne bi dalo zgraditi brez rušitev, tudi novi most odpira prostor za spremembe, novi most ni zgolj povezovalni člen, je tudi razvojni projekt.

V Viziji dolgoročnega razvoja mesta Ljubljana 2025 piše, da bo mesto ostalo zavezano arhitekturni in urbanistični tradiciji Fabianija, Plečnika in da

bosta urejena podoba javnega prostora in lepota arhitekture spet postali pomembni vrednoti, da bo celovito preurejeno nabrežje Ljubljanice z novimi mostovi, brvmi in splavi razširilo glavni javni prostor mesta in ga približalo vodnemu elementu. Poleg tega smo v izhodiščih zapisali še, da bomo

»Tudi novega mostu se ne bi dalo zgraditi brez rušitev, tudi novi most odpira prostor za spremembe, novi most ni zgolj povezovalni člen, je tudi razvojni projekt.«

Ljubljano urejali: ● po Plečnikovem pristopu širitve javnega prostora s postopnim povezovanjem manjših monumentalnih ureditev v velike poteze, ● po Fabianijevem razumevanju mesta v stalnem preoblikovanju, v katerem moramo slediti možnostim razvoja in jih spodbujati.

Z novim mostom, ki povezuje notranji cestni obroč in preoblikuje nabrežje, smo napovedane opredelitve v celoti uresničili.

Most ne premošča zgolj Ljubljanice, ampak povezuje zgornji, mestni, in spodnji, obvodni, nivo obeh bregov ter podaljša obrežno sprehajalno pot. Novi most sklene cestni obroč z novo povezovalno cesto ter novimi križišči, s katerimi smo začeli uveljavljati sodobna načela urejanja prometa po načelih in tehničnih navodilih iz predloga nove prometne politike Mestne občine Ljubljana, ki naj bi jo Mestni svet kmalu sprejel.

Fotografije: ATELIERarhitekti

Posnetki Fabianijevega mostu z značilnimi detajli in poudarjenima paroma osnovnih stebrov, ki s svojo obliko evocirata nekatere značilnosti mostnih konstrukcij skozi zgodovino. Mostu je dodana vidna oblikovna individualnost s ploščami pohorskega tonalita, s katerima sta osnovna stebra obložena kot hommage pogostemu Plečnikovemu sklicevanju na Semperjevo misel o »ovoju oz. plašču konstrukcij«.

Most torej ne izpolnjuje le stoletne urbanistične vizije, odpira mestu tudi pot v trajnostno prihodnost.

Pogled na okolico kaže, da novi most naznanja hitrejšo preobrazbo velikega območja opuščene Cukrarne in stare Šentpeterske vojašnice, tragična kraja umiranja Slovencev, v vitalni del mestnega središča.

Novi prostori Medicinske fakultete in večnamenskega Upravnega središča na obeh straneh mostu bodo z načrtovano izgradnjo Narodne univerzitetne knjižnice II, nove sodne palače in Potniškega centra dali notranjemu cestnemu obroču šele pravo vsebino in pomen, kakršno ima slovit dunajski Ring, po katerem se je Fabiani zgledoval.

Sklenjen cestni obroč odpira tudi nove možnosti za preusmerjanje tokov motornih vozil, tekoč promet po obroču je bil tudi eden od pogojev, da lahko zapremo še osrednji del Slovenske ceste za tranzitni motorni promet in damo več prostora drevju, pešcem, kolesarjem in vozilom javnega potniškega prometa, ki na glavni ulici glavnega mesta nimajo dovolj prostora.

Novi most je tudi arhitekturni presežek, ločena nivoja za pešce in avtomobile oblikujeta prostorno dvorano nad reko, most je edinstvena stavba, ki bogati tradicijo ljubljanskih mostov, za katere je značilno, da ima vsak od njih drugačno konstrukcijo in obliko, ki je avtorski odgovor na lokacijo, način prilagoditve, dialog s sosednjimi

mostovi. Tudi Kobetov Fabianijev most je rezultat ustvarjalnega pristopa, ki se ne ustavi na kombiniranju znanih rešitev, ampak si prizadeva vsako nalogo na novo premisliti, iz česar se lahko porodi nekaj novega in izvirnega. Tudi pri oblikovanju mostov merimo umetniško vrednost v oddaljenosti od običajnega. Vendarle postane inženirsko delo umetniška stvaritev šele takrat, ko se doseže celovitost uporabnosti, stabilnosti in lepote. Lepota Kobetovega mostu izvira iz resničnosti tehnične rešitve, iz logike konstrukcije in iz smotrnosti postavitve.

Njegova lepota je v skladnosti med deli s celoto, med fasado mostu in Plečnikovo zapornico – monumentalnim portalom Vodne osi mesta, med celotnim inženirskim objektom in okolico.

»Most ne izpolnjuje le stoletne urbanistične vizije, odpira mestu tudi pot v trajnostno prihodnost.«

Z novim mostom je uspelo Kobetu srečati Fabianijevo vizijo sodobnega, modernega s Plečnikovo vizijo monumentalnega, zgodovinskega mesta. Opravljeno je delo za nazaj, dan je nastavek za naprej. Današnje otvoritev s tem dejanjem zapisujemo v urbanistično zgodovino Ljubljane.

(Nagovor podžupana prof. Janeza Koželja na otvoritvi Fabianijevega mostu 22. avgusta 2012.)

O GRADNJI FABIANIJEVEGA MOSTU

Javni natečaj za izbiro rešitev novega mostu čez Ljubljano je bil izveden leta 1996 kot državni, javni, enostopenjski arhitekturni natečaj za idejno arhitekturno in konstrukcijsko zasnovo mostu pri Cukrarne ter ureditev parterja in obrobja cestne povezave Roška–Njegoševa med Poljansko in Ilirsko cesto. Na natečaju je bila izbrana rešitev prof. Jurija Kobeta z dvonivojskim mostom. Leta 2006 je bil sprejet odlok o lokacijskem načrtu za območje Njegoševe ceste v Ljubljani, v katerem so bila postavljena izhodišča za projektiranje in izvedbo mostu s cestnimi navezavami na obstoječo cestno mrežo.

Zgornja konstrukcija mostu je kontinuirana prednapeta konstrukcija prek šestih polj z razponi 15,3 do 2,0 m. Zgornja prekladna konstrukcija objekta služi dvosmernemu motornemu prometu (po dva vozna pasova v eno smer). Konstrukcija mostu omogoča vgradnjo tramvajskih prog. Zgornja konstrukcija mostu premošča na desnem bregu parter med obstoječima objektoma Cukrarne, nato območje Poljanskega nasipa s cesto, strugo reke Ljubljanice ter levo obrežje z Lipičevo cesto. Zgornja premostitvena konstrukcija se na desnem bregu priključuje na podaljšek Roške ceste pred križiščem s Poljansko cesto, na levem bregu pa na južni podaljšek Njegoševe ceste. Na južni strani objekta so omogočeni dostopi za pešce, invalide in kolesarje v podmostje. Na vzhodni strani je v ta namen izveden podporni zid dolžine ok. 33 m, stopnišče ter dvigalo. Na zahodni strani je mogoč dostop za pešce po stopnišču.

Gradnja mostu se je začela s podpisom pogodbe v vrednosti **16.547.168,99 evrov** z na javnem razpisu izbranim izvajalcem SCT d. d. 21. 8. 2009. Rok dokončanja je bil oktober 2010. Pogodbena dela so zajemala gradnjo mostu, priključnih cest in ureditev križišč skupaj z rušitvijo vmesnega dela Cukrarne in statično sanacijo Palače (Ambrožev trg 3) in trakta Cukrarne (Poljanski nasip 40). Rok je bil zaradi pritožb na izdano gradbeno dovoljenje in ustavitve del s strani glavnega izvajalca podaljšan do maja 2011. V tem času se je zgodil stečajni postopek glavnega izvajalca SCT d. d. in s tem ponovna ustavitve del. Pogodbene obveznosti so bile prenesene na partnerja Gradis skupina G kot vodilnim partnerjem in CP Ljubljana kot partnerjem pri gradnji. Postavljen je bil rok za dokončanje del 15. 5. 2012, ki se je zaradi arheoloških del na območju cerkve sv. Petra in dodatnih del v zvezi z objektom Medicinske fakultete na Lipičevi ulici 2 podaljšal do 30. 6. 2012. Objekt je bil dokončan v pogodbenem roku in 17. 7. 2012 izveden tehnični pregled. Na podlagi ugotovljenega stanja je izvajalec do 16. 8. 2012 odpravil vse pomanjkljivosti, 21. 8. 2012 pa je bilo izdano uporabno dovoljenje.

Celotna dolžina povezave znaša 500 m, dolžina zgornjega mostu 150 m, širina zgornjega mostu 14,20 m, nad vodo 16 m, dolžina spodnjega mostu 50 m, širina spodnjega mostu 9,40 m, višina zgornjega mostu 6 m nad spodnjim, nabrežje in parkovne ureditve 10.000 m².

PROF. JURIJ KOBE: »IZREDNO ME VESELI, DA SMO OB FABIANIJEVEM MOSTU IZOBLIKOVALI KAR PRECEJŠNJO PARKOVNO POVRŠINO«

Foto: ATELIERarhitekti

Fabianijev most s slikovito nočno osvetlitvijo, dvonivojsko zasnovo in začetno parkovno ureditvijo kultivira in harmonizira območje ob znamenitih Plečnikovih zapornicah.

Kakšne zahteve je pri načrtovanju mostu pred vas postavila bližina znamenitih Plečnikovih zapornic?

Želel sem formo, ki bo vsekakor zadržana, a kolikor mogoče elegantna, ki pa se vendarle z nekim oblikovnim poudarkom vključuje v Plečnikovo monumentalnejšo atmosfero. S poudarjenima paroma osnovnih stebrov, ki s svojo obliko evocirata nekatere značilnosti mostnih konstrukcij skozi njihovo zgodovino, je temu mostu dodana oblikovna individualnost. Para stebrov sta obložena z velikimi ploščami pohorskega tonalita poudarjeno vidno, kar naj evocira Semperjevo misel »ovoja oziroma plašča konstrukcije«, ki jo je Plečnik tolikokrat v svojih delih implicite citiral.

Je tako zasnovanih mostov v Evropi veliko? Ste imeli pri načrtovanju tudi kakšen konkreten vzor? Je bilo veliko tehničnih težav?

Dvonivojskih mostov je v svetu mnogo, velikih in manjših. Končno ga imamo že v Mariboru! Konkretnega vzora pa že zaradi specifičnega ambienta in prostorskih danosti ni bilo. Tu se je rešitev v dveh nivojih ponujala zaradi različnih višin med Poljansko cesto in Poljanskim nasipom in je bila to ena osnovnih zahtev pri natečaju leta 1996.

Kako odgovarjate na pomisleke, da je peš in kolesarski promet postavljen na spodnji most, do katerega je dostopanje urejeno s klančino in stopnicami in s tem oteženo?

V zasnovi je bila takšna delitev prometa glede na razpoložljiv prostor med Cukrarno in Palačo (porušen je le vezni trakt!) in končno vizijo ureditve celotnega prostora povsem logična.

Tudi v načelu naj bi bil pešcem namenjen mestni parterni nivo – z vsem programom, ki običajno zavzema pritlične etaže zgradb, motorni promet pa tega ne potrebuje. Temu nasproti bi se težko odločil za 500 m dolgo dvignjeno peš in kolesarsko pot ob avtomobilskih izpuhjih, brez možnosti normalnega zavoja v ulico s programom ali sestopa. Danes je vsa okolica novega mostu še v neurejenem stanju: cesta Poljanski nasip je zaprta zaradi nevarnosti nesaniране Cukrarne, ob Severjevi garažni hiši zeva prazno

podmostje, saj bo ves ta prostor do Poljanske ceste v prihodnosti zajemal kompleks Ena hiša, na levem bregu je danes soseda delno porušena stara Šempetrška kasarna ... V vsem tem je seveda težko prepoznati logiko obstoječe prometne ureditve. Danes ta prostor še nima urbanega parterja, ki bi šele resnično upravičil pričujočo zasnovo mostu, vendar se vsa prizadevanja urejanja mesta osredotočajo prav v to smer. Mogoče bi v tem »vmesnem« času na zgornjem nivoju preizkusili možnost tako imenovanega *share space*, skupne uporabe prometnega prostora, brez delitve pasov – seveda le za kolesarje! –, kar pa zahteva bistveno zmanjšanje dovoljene hitrosti.

Kakšne prednosti na področju prometne infrastrukture in življenja v mestu po vaši načrtovalski viziji prinaša novi most?

Tu bi rad poudaril, da v novi cestni povezavi nikakor ne vidim le reševanja ljubljanske prometne mreže. Sklenjen obroč okrog ožjega mestnega središča pomeni mnogo več! To je urbani prostor, kjer se nizajo najpomembnejše mestne in državne ustanove: deloma se to že dogaja – ob Aškerčevi, Prešernovi in Masarykovi in Njegoševi cesti, mnogo tega programa pa je v načrtu.

Nova cestna povezava, novi del mestnega obroča, ki je bil dejansko zasnovan po vzoru dunajskega Ringa, pa predstavlja tudi nekakšen prerez skozi čas: osnovna ideja je nastala pred več kot 100 leti, konkretna trasa tega dela obroča je bila načrtovana z Generalnim urbanističnim planom iz leta 1966, oblika mostu, »dva nivoja«, je bila zastavljena v pogojih natečaja in z natečajno rešitvijo pred skoraj 20 leti ..., a predstavlja vendarle danes nekakšne skelet, ki čaka, da mu čas nadene pripadajoče »meso«. To je program, ki ga v veliki meri že poznamo – Ena hiša –, kar nekaj pa ga bo izoblikovala prihodnost.

Ob tem bi rad poudaril, da me izredno veseli dejstvo, da se smo ob tej povezavi izoblikovali kar precejšnjo parkovno površino. S tem je bila nakazana nujnost, da se pristopi k ustrezni prenovi Plečnikove zapornice in njene neposredne okolice, predvsem pa pot za prepotrebno urejanje obrežij Ljubljane tudi naprej proti vzhodnem delu mesta.

»Taki so padli za našo svobodo« *Kalinov Talec spet v Gramozni jami*

Akad. prof. dr. Matjaž Kmecl

Od 18. julija Talec Borisa Kalina iz leta 1957 spet stoji v Gramozni jami. Kopijo rekonstrukcije kipa so odkrili župan Zoran Jankovič, častna meščana Ljubljane akad. prof. dr. Matjaž Kmecl in Nuša Kerševan ter predstavnik ZZB NOB Janko Heberle. Slavnostni govornik je bil akad. prof. dr. Matjaž Kmecl. Vrednost del izdelave rekonstruiranega originala in kopije kipa je znašala 38.160 evrov. Original je bil zavarovan proti kraji, zato je občina od zavarovalnice prejela povrnjen znesek v višini 31.800 evrov. Rekonstruirani original, delo akademskega kiparja Matjaža Rebca, bo shranjen v Muzeju in galerijah mesta Ljubljane.

Fašisti in nacisti so med drugo svetovno vojno pobili več tisoč slovenskih talcev, kot so rekli bolj ali manj na pamet odbranim žrtvam, ki so jih postrelili. Postrelili so jih brez sojenja, samo zaradi zastraševanja; ukaz za to nečloveško, surovo in žalostno početje je pri italijanskih okupatorjih podpisal Mussolini osebno, pri nacistih je bilo skoraj samoumevno vgrajeno v njihove holokavstične nazore. Pobijali so skupinsko, zaradi močnejšega učinka – povsod v slovenskem prostoru. Še nedolgo tega so si italijanski postfašisti privoščili ogabno in nesramno manipulacijo z znamenito sliko, na kateri strelja italijanska soldateska pet notranjskih kmetov-talcev v hrbet: hrupno so zamenjali eksekutorje z žrtvami, talci na njej naj bi bili ubogi italijanski fašisti. Slika je patetično pretresljiva in zelo prikladna za propagando. - Žal pa čisto nepropagandno govori o prebridki resnici mnogih slovenskih ljudi tistega časa.

Stoglavi ešalon mrtvih v Gramozni jami je del te resnice.

Niti ne največji: pri Begunjah so postreljali čez 800 nič krivih Slovencev, v celjskem Starem piskru samo junija 1942. leta 200, potem so jih 98 hkrati pobesili pri Frankolovem, nekaj deset so jih v Gradcu in na Dunaju obglavili, da bi po njihovi zblojeni pameti »bolj zaleglo«; in sploh ni bilo slovenskega kraja, ki ne bi ušel takšni usodi. - Toda Gramozni jami gre pri vsem tem posebno mesto: z njo so hoteli ustrahovati in pokoriti Ljubljano, ponosno slovensko glavo in srce. Mesto so ogradili z bodečo žico in stražami, ga spremenili v največje koncentracijsko taborišče, mu zavladali z nasiljem vseh vrst in mu ob vsem tem dodali Gramozno jamo kot simbol svoje neomejene oblasti nad življenjem in smrtjo meščanov; pa tudi nad usodo vsega slovenskega naroda, ki ga je duce imenoval »prekletu pleme«.

Če kdo še ne ve, ali pa se dela neumnega, tu se lahko ob preprostih, poslednjih dejstvih pouči o tem, kdo sta bila smrtna sovražnika Slovencev in slovenstva: fašizem in nacizem, sleherno prijateljevanje z njima je bilo takrat sodelovanje pri izvrševanju smrtnih obsodb nad Slovenijo in Slovenci; vseh nas. To je preprosta resnica, ki jo izpričujejo stotine morišč pri nas, med njimi tudi Gramozna jama. Ni druge resnice. Vse drugo, vse marnje o stalizmu, njegovo enačenje s partizanstvom, o demokratizmu, nevarni rdeči zvezdi in podobnem, so spričo poslednjih reči življenja in smrti, o katerih danes govorijo samo še kamni in spomini, ošabnost, aroganca živih nad mrtvimi. Oni so padli z ideali v očeh in srih, ne za politiko; padli so, kot pravi Kajuh, ki se je takrat skrival nedaleč od tod, kakor »ponosni galebi nad vodo«. »Taki so padli za našo svobodo.«

Zgodovinsko opozorilo so za vse rodove, kako hitro se človek zavrže; kako rahla, ranljiva in pogosto poniglava reč je človečnost.

Zato je še toliko pomembnejša obnova spomenika, ki govori o tem. Ni mogoče pristati na to, da z našimi simboli in vrednotami po mili volji gospodarijo odpadkarski civilizacijski odpadki. Ljubljanci, Slovenci in vsi svobodni ljudje smo vendar zavezani izročilu vseh nekdanjih borcev za svobodo; saj vemo, da tudi brez njih, ki so bili osamosvojitveni veterani pred veterani 91, ne bi bilo naše države, naše samozavesti, našega ponosa. Ostali so za zmeraj na mrtvi straži vsega tega. Dolžni smo jim spoštovanje in hvaležnost. Ljubljana kot srce Slovenije je vedela za svojo dolžnost, ko je bil njihov spomin oskrunjen, in je z vsem, kar je zmogla, poskrbela, da je njegovo zunanje znamenje, spomenik tu, v Gramozni jami, spet tak, kot je bil. Vsem, ki so se trudili okrog tega, smo hvaležni.

Prihodnje leto bo poteklo 70 let od patetične smrti enega slovenskih upornih pesnikov, primorskega Slovenca Ivana Roba. Preden so ga pobili, je svojim fašističnim pobijalcem v puškine cevi zaklical: Kdor umre za domovino, je živel dovolj! V njihovi rodni italijanščini; klic iz njihovega risorgimenta, njihovih osvobodilnih bojev. Potem so ga ustrelili in ga še napol živega zagrebli.

Smisel teh besed je zapisan v nevidni spomenik prav vseh Slovencev, ki so padli za svobodo, tudi v spomenik na tem svetem slovenskem kraju, v gramoznem morišču. Slava jim!

Podžupanja Jelka Žekar:

»Za uspešen projekt so ključni znanje, volja in vztrajnost«

Foto: Miha Fras

Podžupanja Jelka Žekar

V začetku maja se je podžupanom Alešu Čerinu, prof. Janezu Koželju in Tjaši Ficko pridružila podžupanja Jelka Žekar, po izobrazbi univerzitetna diplomirana ekonomistka, v sedanjem mandatu tudi mestna svetnica in članica štirih odborov Mestnega sveta: Odbora za gospodarske dejavnosti, turizem in kmetijstvo, Odbora za gospodarjenje z nepremičninami, Odbora za varstvo okolja in Odbora za stanovanjsko politiko. Za seboj ima bogate izkušnje na vodilnih mestih v podjetju Toper, kjer je delala v nabavi, bila produktivna vodja športne konfekcije ter direktorica prodaje za vse programe takratnega Topra. Poslovno pot je nadaljevala v Mercatorju, kjer je začela delo v komerciali, vodila sedem let razvoj maloprodaje ter se leta 2003 vrnila v komercialo kot izvršna direktorica market programa. V Mercatorju je tudi zaključila svojo poslovno pot kot pomočnica članice uprave za področje trženja in nabave. Za seboj ima bogato politično kariero. Med letoma 1978 in 1982 je bila v Beogradu predstavnica (poslanka) Republike Slovenije v zvezni skupščini oziroma Skupščini SFR Jugoslavije. V Zboru republik in pokrajin je pokrivala področje tržišča in cen. Od leta 1982 je bila do zaposlitve v Mercatorju leta 1990 dva mandata namestnica predsednika Republiškega komiteja SRS za tržišče in splošne gospodarske zadeve, zadolžena za cene in tržno inšpekcijo.

Z njenim prevzemom dolžnosti podžupanje so tudi na novo porazdeljena področja, za katera so zadolženi posamezni podžupani. V ospredju njenih aktivnosti so ta trenutek obsežne priprave na letošnji evropski teden mobilnosti in dan oz. teden brez avtomobila.

Kaj vas je motiviralo, da ste kot mestna svetnica prevzeli tudi zahteven položaj podžupanje?

Ponudba župana je bila neke vrste izziv, saj imam še vedno dovolj delovne energije, predvsem pa resnično in iskreno verjamem v projekte za Ljubljano in zaupam ekipi, ki si je zastavila tako velikopotezne cilje. To je bila dejansko velika spodbuda. Ker sem se v delo vključila po izteku tretjine drugega mandata, mi je opravljanje funkcije mestne svetnice odločitev le še olajšalo. Ko sem se konec leta 2009 upokojila, sem se aktivno vključila v delo Liste Zorana Jankovića. Hkrati imam za seboj več kot 41 let dela v gospodarstvu in politiki in prepričana sem, da mi bodo vse te izkušnje koristile.

Za katera področja vas je župan Zoran Janković pooblastil?

Z mojim prihodom je župan področja med podžupane na novo porazdelil, tako da sama pokrivam naslednja področja: gospodarjenje z nepremičninami, investicije, gospodarske dejavnosti in promet.

V čem se je vaš pogled na Ljubljano spremenil, odkar projekte opazujete s položaja podžupanje?

Vsako, ki Ljubljano obiše ali v njej živi, ima možnost videti, do kakšnih sprememb na bolje je prišlo v zadnjih nekaj letih v Ljubljani v zvezi z urejenostjo mesta, na socialnem področju in v zvezi z bivanjem v mestu nasploh. Spremembe so ogromne, pa če to posamezniki hočejo priznati ali ne in primerjava Ljubljana danes in šest let nazaj je skoraj neverjetna.

Na mestu podžupanje spoznavam, koliko neverjetnega truda, energije, potrpežljivosti in predvsem vztrajnosti je treba vložiti, začeni od župana do vseh sodelavcev mestne uprave, da se posamezni projekti realizirajo, še posebej ob vseh zapletenih upravnih in pravnih postopkih ter finančnih okvirih. To je tudi razlika med mojim pogledom na uresničevanje razvojnega programa Ljubljane kot mestne svetnice in sedaj kot podžupanje, saj je mestni svetnik vpleten le v del celotnega procesa priprav posameznih projektov, pri izvajanju konkretnih projektov pa je potrebna izjemna volja in vztrajnost, da postopke dejansko izpeljemo zaradi mnogih ovir, ki stojijo na poti vsakemu projektu.

In to voljo imate?

Vsekakor imam še veliko volje in energije za delo, predvsem pa zelo rada delam v ekipi, ki jo večinoma poznam že od prej in s katero smo že v preteklosti dosegali lepe rezultate. Zaradi močne prepletenosti in medsebojne odvisnosti posameznih področij v Mestni občini je nujno, da delujemo kot tim, ne le na ravni vodstvene ekipe, ampak vseh zaposlenih v mestni upravi, saj pravzaprav ni projekta, ki bi ga bilo mogoče izvesti samo z vključitvijo enega oddelka ali službe.

Kaj pa finančne ovire, posebej na področju prometne infrastrukture, kjer je potreben bistveno več kot možnosti?

Povsem razumljivo je, da se finančna kriza dotika tudi Ljubljane, vendar pa projektov ne opuščamo, ampak jih nadaljujemo z delno spremenjeno dinamiko izvajanja in pri tem tudi na novo opredeljujemo prednostne naloge.

Zagotovo ste svojo novo nalogo prevzeli tudi z novimi idejami. Katerimi?

Ker smo sredi mandata in so projekti začrtani, se za zdaj predvsem trudim, da bi številne projekte, ki so že v izvajanju, kar najbolj pospešili. Trenutno je to na primer urejanje Petkovškovega nabrežja, Novega trga, pokritega otroškega igrišča na Prečni ulici, ki bo odprto še pred zimo, priprave tretje faze urejanja Grudnovega nabrežja in še bi lahko naštevala.

Prvi večji projekt, ki ste ga prevzeli, je letošnji Teden evropske mobilnosti, ki v Ljubljani poteka že 11. leto in v katerega je bilo že lani vključenih 2400 evropskih mest in 56 milijonov Evropejcev. Kaj novega pripravljate?

Letošnje novosti, ki potekajo v znamenju gesla *Prava smer je gibanje*, sta dva trajnostna ukrepa: izdaja brošure *Mobilna Ljubljana* v okviru iztekajočega projekta CIVITAS ELAN, ki jo bodo dobila v poštni predal vsa gospodinjstva Mestne občine Ljubljana, in prevoz na klic na avtobusih LPP za osebe z oviranostmi.

V znamenju približevanja Ljubljanskega potniškega prometa ciljnim skupinam

LJUBLJANA FORUM 2012 –
MESTA PRIHODNOSTI

ENERGETSKA UČINKOVITOST
IN STALNA POVEZANOST

potencialnih potnikov (vozniki osebnih vozil, kolesarji z zložljivimi kolesi, osebe z oviranostmi, primestne občine in kupci v velikih trgovskih nakupovalnih centrih), promocije kombiniranega potovanja z avtobusom ali osebnim vozilom in zložljivim kolesom, bodo organizirane informacijske točke LPP (LPP infomarjetice), kjer si bo mogoče pridobiti informacije o LPP storitvah, intermodalnem potovanju in mobilnostnem načrtu in natisnjeno shemo linij LPP.

Ob tem skupaj s sodelavci mestne uprave pripravljamo še vrsto drugih dogodkov. Pomembna rdeča nit letošnjih dogajanj je ozaveščanje, da moramo sami spremeniti prometne navade. Ne gre torej za prepoved vožnje z osebnimi avtomobili, ampak za naše zavedanje, da drugačna mobilnost v mestu koristi vsem nam.

Cilj mestne uprave je doseči tretjino mobilnosti s peš hojo in kolesom, tretjino z javnim prevoznim sredstvom in le tretjino z osebnim avtomobilom. O vsem tem govori tudi predlog nove prometne politike, ki jo bo jeseni obravnaval Mestni svet.

Kaj konkretno pa pomeni novost prevoza na klic za osebe z oviranostmi?

To pomeni, da si bodo ti potniki lahko prek posebnih telefonskih števil rezervirali prevoz tako, da bodo bodisi vstopali na avtobuse s klančinami bodisi na preostale avtobuse, kjer jim bo voznik, ki bo o prihodu takega potnika obveščen, potnika z oviranostmi posebej sprejel in mu pomagal, da se bo lahko na avtobus primerno namestil in varno prispel na cilj.

Kje konkretno po vašem mestna uprava deluje najbolj uspešno, kje pa smo šibki?

Ta odločitev ni lahka, saj je bilo v zadnjih letih veliko uspešnih projektov. Izpostavila bom samo enega, to je urejanje nabrežij Ljubljane in novi mostovi na Ljubljani, o čemer priča tudi ugledna evropska nagrada za urbani javni prostor, katere dobitnica v močni mednarodni konkurenci 36 prijavljenih držav s 347 projekti je za leto 2012 Mestna občina Ljubljana za projekt »Preureditev nabrežij in mostovi na Ljubljani«. Posebej razveseljuje, koliko mladih arhitektov je sodelovalo pri teh projektih, koliko novih površin za pešce in kolesarje smo pridobili v Ljubljani, koliko novih površin, kjer se ljudje srečujemo in družimo in kako je Ljubljana s temi spremembami zaživela. Prav gotovo pa nas čaka še kar nekaj dela v zvezi z urejanjem prometa, čeprav tudi dosedanje izboljšave v tem segmentu niso zanemarljive.

Najlepša hvala za pogovor in veliko zadoščenja ob opravljenem delu.

Ljubljana Forum 2011 (od leve proti desni): Blaž Golob, predsednik Ljubljana Forum, Milan Bandić, župan Zagreba, Maria Vassilakou, podžupanja Dunaja, župan Ljubljane Zoran Janković, župan Podgorice Miodir Mugoša, mag. Miran Gajšek, načelnik OUP MOL.

Na Ljubljanskem gradu bo 20. in 21. septembra 2012 že drugič potekala razvojna konferenca Ljubljana Forum 2012 o prihodnosti mest na temo energetske učinkovitosti in stalne povezanosti. Namen konference je predstaviti svetovne izzive in modele evropskega trajnostnega razvoja ter podpirne finančne mehanizme.

Namen konference Ljubljana forum

je, predstaviti, omogočiti in spodbuditi dobre razvojne prakse urbanih regij Jugovzhodne Evrope. Vzporedni cilj konference je, spodbuditi konkretno sodelovanje v regiji na temo energetske učinkovitosti in podpreti projekte finančne perspektive EU 2007–2013 in 2013–2020.

Program

Na konferenci bodo številni ugledni govorniki predstavili svoje poglede in sugestije na pomembnost energetske učinkovitosti in razvoja urbanih regij. Med eminentnimi govorniki konference Ljubljana Forum 2012 bo globalne trende metropol podal futurolog **Jerome C. Glenn**, direktor Milenijskega projekta. Dobro prakso razvojnih projektov mest bodo predstavili župani nekaterih Evropskih prestolnic vključno z gostiteljem županom Ljubljane **Zoranom Jankovičem**. **Stane Merše** iz Centra za energetske učinkovitosti na IJS, pa bo predstavil Strategijo energetske učinkovitosti Ljubljana 2050. O transformaciji mest za digitalno prihodnost na primeru Mestne občine Ljubljana

bo govorila **Ana Seliškar**, vodinja oddelka za Informacijo tehnologijo Mestne občine Ljubljana. Področje finančnih spodbud in konkretnih inštrumentov bo predstavil **mag. Anton Rop**, podpredsednik EIB. Vpogled v trajnostni razvoj mest pa bosta podala **Barbara Haering**, Evropa 2030, Econcept & ETH z Univerze v Zürichu, in **Ibon Zugasti**, predsednik Evropskega odbora za strategije prihodnosti. **Mag. Miran Gajšek**, načelnik Oddelka za urejanje prostora Mestne občine Ljubljana, pa bo predstavil Ljubljanski mestni razvojni načrt/ Metropolitanska regija in Podonavska strategija.

Blaž Golob, predsednik Ljubljana Forum in eden izmed najvidnejših regionalnih strokovnjakov za strategije prihodnosti (*foresight*) je ob tej priložnosti povedal: »Fokus Evropske unije v prihodnosti bo energetska učinkovitost in trajnostni razvoj. Slovenija je v regiji pozicionirana kot nosilka razvoja in trendov, zato je namen konference povezati projekte, nosilce razvoja urbanih regij JV Evrope z znanjem in izkušnjami dobrega upravljanja z metropolami.«

Evropski teden mobilnosti 2012

Prava smer je trajnostno gibanje

Vita Kontić

Fotografije: Vita Kontić, CIVITAS Elan

Lani so na Kongresnem trgu na vozičkih zaplesali člani Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine in Plesnega kluba Zebra. V letošnjem evropskem tednu mobilnosti bomo kot stalen trajnostni ukrep razglasili storitev »prevoz na klic« za dostopnost javnega prevoza ljudem z oviranostmi, ki smo jo s pomočjo evropskega sofinanciranja razvili v projektu CIVITAS Elan.

Mestna občina Ljubljana bo od 16. do 22. septembra 2012, ko bo nastopil tradicionalni evropski teden mobilnosti (ETM), intenzivneje izkazovala svoja prizadevanja za razvoj trajnostne mobilnosti v mestu. Nekateri se ob tej napovedi primejo za glavo, češ »Uh, spet bo gneča okoli Slovenske ceste!«, mnogi pa se tega tedna veselijo, saj se bodo lahko udeležili številnih zanimivih, poučnih, zabavnih in koristnih prireditev v sklopu kampanje, ki je usmerjena k spodbujanju hoje, kolesarjenja in uporabe javnega prevoza. Še posebej so nad akcijo navdušeni tisti, ki tako potujejo vsak dan, saj bodo v tem obdobju dobili prostor za svobodnejše gibanje – osrednji del Slovenske ceste med Šubičevo in Dalmatinovo ulico bo namreč ves teden zaprt za motorni promet, razen za mestne avtobuse in izjeme z dovolilnicami. Če morajo zdaj na tem območju pešci na prehodih čakati zeleno luč, kolesarji iskati alternativne poti, ki so obvoz te centralne prometne žile (v smeri proti Bežigradu je prepovedano kolesariti), avtobusni potniki pa na tem odseku zaradi vključevanja avtobusa v promet s postaje izgubiti kar nekaj časa, bo to v tednu mobilnosti drugače, saj njihovega potovanja ne bodo ovirali avtomobili.

Lani je v evropskem tednu mobilnosti sodelovalo že skoraj 2.300 mest

Namen kampanje ETM je predvsem spodbuditi uprave evropskih mest k uvajanju trajnostnih ukrepov na področju prometa, prebivalce pa k njihovi uporabi. »V Mestni občini Ljubljana smo ponosni, da že od vsega začetka oziroma od leta 2002 sodelujemo v organizaciji ETM, ki je najbolj razširjen projekt za trajnostno mobilnost na svetu. Razveseljivo je, da se število sodelujočih mest vsako leto povečuje. Prvo leto jih je sodelovalo 320, lansko leto pa je listino o sodelovanju podpisalo že skoraj 2.300 evropskih mest. Zavedamo se, da je danes mobilnost v večjih mestih precejšen problem, zato želimo s sodelovanjem v akciji pospeševati in promovirati nove načine trajnostne mobilnosti ter prepričati občane in obiskovalce Ljubljane, da osebni avtomobil ni edino možno prevozno sredstvo,« je poudarila podžupanja **Jelka Žekar**, predsednica Odbora za načrtovanje in izvedbo evropskega tedna mobilnosti in dneva brez avtomobila MOL.

Ozaveščanje za boljšo kakovost življenja

ETM se je pričel kot ozaveščevalna kampanja o škodljivosti prometa, po besedah nekdanjega nacionalnega koordinatorja ETM **Andreja Vuge** z Ministrstva za kmetijstvo in okolje pa je postal sestavni del prizadevanja mest za ohranjanje okolja in zdravja občanov. »Mesta, ki se odločajo za pripravo

in sprejem mestnih načrtov za trajnostno mobilnost, si namreč prizadevajo za izboljšanje kakovosti zraka, blaženje podnebnih sprememb, smiselno porabljen prostor v mestu, boljše osebno zdravje prebivalcev, prihranek pri družinskih proračunih, pogostejša in prijetnejša srečanja ljudi v mestih, večjo prometno varnost in manj prometnih nesreč,« je povedal. Ocenil je, da so slovenske občine že veliko naredile na tem področju, pohvalil je tudi prebivalce Slovenije, ki samoiniciativno in odgovorno uporabljajo okolju prijazne načine prevoza, vendar pa »bo potrebno storiti korak naprej in prostorsko načrtovanje dopolniti tako, da bosta javni potniški promet oziroma upravljanje z mobilnostjo bistveni sestavini razvojnega načrtovanja mest«.

Letošnji slogan kampanje je Prava smer je gibanje

Akcija se vsako leto osredotoči na eno temo, povezano z mobilnostjo, in za letošnji slogan so izbrali slogan *Prava smer je gibanje*. To je prevod in priredba angleškega izraza »moving in the right direction«, ki lahko pomeni tudi »premahnimo se v pravo smer«. Sporočilo vsebuje poziv h gibanju kot tudi k razmišljanju, ki upošteva načela sonaravnega ravnanja. Tak premik je potreben tako v »glavah« kot v »nogah«, pravzaprav je za doseganje vidnih sprememb v kakovosti življenja pogosto pomemben prav ta vrstni red – najprej se človek odloči za

spremembo, šele nato jo tudi dejansko izvaja. Toda to je dolgotrajen proces, ki ga podaljšuje tudi navezanost na avtomobile, ta pa je pri nas dokaj močna. In prav zato je toliko bolj pomembno in potrebno, da v mestu potekajo ozaveščevalne kampanje, kakršna je ETM, da bi lahko čim prej dosegli pogoje za prerazporeditev deleža uporabe prometnih sredstev, kakor to predvideva predlog Prometne politike MOL do leta 2020, to je, da bi se tretjina poti v Ljubljani opravila peš in s kolesom, tretjina z avtobusom in tretjina z avtomobilom.

Celotedenska zapora je bolj učinkovita

Odločitev o vnovični celotedenski omejitvi motornega prometa na osrednjem delu Slovenske ceste – ne le enodnevni zapori, kakršna je bila do lani navada ob dnevu brez avtomobila (DBA) – je junija 2012 sprejel Odbor, saj je tako sporočilo bolj prodorno. Ugotovil je, da območja ni smiselno zapirati za en dan, saj se večina ljudi zapori izogne, ne da bi razmišljala o njenem namenu. Mestna občina Ljubljana se je za tedensko zaporo odločila tudi zato ker po sklenitvi notranjega obroča oziroma odprtju Fabianijevega mostu želi prikazati in preizkusiti znano namero, da se cesto dolgoročno prednostno nameni pešcem, kolesarjem ter javnemu prometu. Predvidevajo namreč, da se bodo ceste v središču mesta z novo prometno infrastrukturo nekoliko razbremenile in da se bo promet preusmeril na

Sodelavci projekta CIVITAS Elan bomo med ETM pripravili zaključni dogodek s predstavitvijo dosežkov v projektu, ki se končuje oktobra letos (fotografija je z junijske zaključne konference).

Mestnemu redarstvu bo pri nadzoru prometa pomagala CIVITAS-ova patrolja, ki bo na prijazen, a koristen način opozarjala na napačno parkiranje.

Med ETM 2011 so se kolesarji lahko vozili kar po sredini Slovenske ceste, ki je bila ves teden – tako kot bo letos – zaprta za motorni promet, razen za avtobuse LPP in vozila z dovolilnicami.

LPP je lani v času ETM prikazoval, kako varno uporabljati avtobus. Tokrat bo svoje storitve promoviral in predstavljal prek »Info marjetic«.

druga območja. Vsi drugi ukrepi za izboljšanje prometa v Ljubljani in številni dogodki za ozaveščanje pa bi lahko prinesli zmanjšanje uporabe avtomobila, zaradi česar prerezporeditev prometnih tokov ne bi bila tako zelo obremenjujoča za območja okoli zaprtega dela Slovenske ceste.

Pozitivni učinki lanskega tedna mobilnosti

Lani smo tedensko zaporo med drugim izkoristili za izvajanje meritev in primerjav kakovosti zraka, hrupa, poteka prometa in uporabe javnega prevoza v času zapore in brez nje. Tako je Oddelek za varstvo okolja MOL (OVO) meritve izvajal na merilni postaji pri Drami in ob Tivolski cesti. Rezultati meritev na Tivolski izkazujejo v povprečju višje onesnaženje kot pri Drami, kljub temu pa v času ETM 2011 niso zabeležili povečanega onesnaženja zraka, dnevne vrednosti izmerjenih parametrov so v okviru dovoljenih normativov. »Zaradi zmanjšanja gostote prometa v času lanskega ETM je bilo mogoče zaznati manjše onesnaženje. Vendar pa razen hrupa, ki je bil v tem tednu precej manjši, en teden pri meritvah onesnaženosti ne pomeni dosti, saj so trdni delci v zraku aktivni dalj časa, odvisno pa je tudi od vremenskih vplivov,« je razložil **Andrej Piltaver** z OVO. Tudi Ljubljanski potniški promet je v tem obdobju zabeležil pozitivne učinke zapore, ki se kaže v 2-odstotnem porastu števila potnikov v ETM 2011 glede na leto 2010 (takrat je bilo med 16. in 22. septembrom 744.686 potnikov, v istem obdobju 2011 pa 759.635).

Pri nas se še ni uveljavil rek, da za kolesarjenje ni neprimerne vrmena, so samo neprimerna oblačila

Pri ekipi sistema za izposajo koles Bicike(LJ) smo preverili, ali je bilo v tem tednu zaradi prometnih sprememb povečana izposoja koles v sistemu Bicike(LJ), a smo po njihovih statističnih podatkih ugotovili, da je bilo v tem tednu za približno 3000

izposoj manj kot teden pred ETM 2011 in po njem. Vendarle je pri tem treba upoštevati, da je bilo med 16. in 22. septembrom 2011 izrazito poslabšanje vremena. Čeprav je bil tisti mesec precej poleten in po informacijah iz septembrskega biltena Agencije RS za okolje Naše okolje nad dolgoletnim povprečjem (med 1961 in 1990), se je ravno med 18. in 20. septembrom 2011 vreme zelo poslabšalo: povzeli so ga v besedah »prehod izrazite hladne fronte – dež, plohe, nevihte, jugo, razjasnitve, burja, občutno hladnejše«. To je očitno vplivalo tudi na statistiko kolesarjenja, kar priča o tem, da se pri nas še ni uveljavil rek, da »za kolesarjenje ni neprimerne vrmena, so samo neprimerna oblačila«. Morda bo letos drugače – tudi glede napovedi prometnega kaosa v mestu.

Foto: Vita Kontič, CIVITAS Elan

»V Ljubljani smo posebej ponosni na petkratno povečanje obsega novourejenih območij za pešce in kolesarje, na sistem izposoje koles Bicike(LJ) ter električna kavalirja na poziv,« je dejala podžupanja Jelka Žekar.

PESTER PROGRAM IN TRAJN(OSTN)A UKREPA V ETM 2012

Mestna občina Ljubljana vsako leto ob ETM pripravi zanimiv program. Poleg obveščanja v tiskani in elektronski obliki bodo na terenu potekali poučni promocijski in ozaveščevalni dogodki, kot so okrogle mize, delavnice in predstavitve dosežkov in dejavnosti na področju trajnostne mobilnosti. Kongresni trg bo spet napolnil ples, s katerim bodo sodelujoči opozarjali na kakovost zraka v mestu, manjkali pa ne bodo niti kolesarski dogodki, kot so tradicionalni »kolesarski krog«, parade in izleti. Poostren bo nadzor nad prometom, potekale pa bodo tudi meritve hrupa in onesnaženosti zraka na križišču Tivolske in Vošnjakove ter dodatno merjenje z mobilno postajo.

Vsako leto mesta kot dodaten dokaz trajnega uvajanja sonaravne mobilnosti prijavijo tako imenovane trajnostne ukrepe. Letos smo mednje uvrstili izid in predstavitev brošure *Mobilna Ljubljana*, ki na enem mestu ponuja informacije za spodbudo in pomoč pri načrtovanju (bolj) trajnostno naravnanih potovanj po Ljubljani. V elektronski obliki je že dostopna na spletnem mestu <http://www.ljubljana.si/si/zivljenje-v-ljubljani/promet-infrastruktura/mobilna-ljubljana/>, 17. septembra pa bo izšla kot posebna številka glasila Ljubljana. Drugi trajnostni ukrep je storitev Ljubljanskega potniškega prometa, imenovana *prevoz na klic*, ki zagotavlja brezskrbno in varno mobilnost oseb z oviranostmi na mestnih avtobusih. Testno obdobje storitve se zaključuje septembra 2012 in bo nato prešlo v redno uporabo. Oba trajnostna ukrepa sta sofinancirana iz sredstev Evropske unije v sklopu projekta CIVITAS Elan (www.civitasljubljana.si).

Podrobnejši program ETM je objavljen na www.ljubljana.si in www.civitasljubljana.si.

Odprte hiše počneš – ne obiščeš!

Odprte hiše Slovenije letos že tretjič

Kristina Dešman

Foto: arhiv arhitektov

Hiša NIMI, DANS arhitekti, 2012, Rožna dolina, Cesta II, Ljubljana: Lesena pritlična družinska hiša je usidrana na vrtu med dve obstoječi hiši. V hiši je dnevni prostor z veliko teraso, dva sklopa spalnic, vsak s svojim atrijem, ter ločen atelje za umetnika, vse skupaj na majhnem in funkcionalnem tlorisu. Lesena je tudi fasada, ki ji impregnacija daje zelenkast ton.

Foto: Janez Vlachy

Stanovanje Bela je barva, Mateja Panter, 2011, Čufarjeva 1, Ljubljana: Stanovanje v palači Delavske zbornice arhitekta Vladimira Šubica je doživelo temeljito prenovno. Dnevni prostori so prestavljeni na zunanjo, sončno stran, spalnice pa na mirnejšo dvoriščno. Notranjost je povsem bela, tako stene in strop kot vgradno pohištvo. Bele odtenke nadgrajujejo posamezne oblikovalske ikone pohištva in svetil, slikarske umetnine, dekoracija in pogumno barvita preproga.

V soboto, 6. oktobra, in nedeljo, 7. oktobra, se že tretjič zapored obetajo *Odprte hiše Slovenije*. Po vsej Sloveniji bo za javnost brezplačno odprtih več kot 100 objektov, ki jih zaznamuje dobra arhitektura, arhitekti oziroma lastniki objektov pa bodo pripravili strokovna vodenja. Odprte hiše Slovenije so zaključni dogodek Tedna arhitekture in prostora, ki bo v različne kraje po Sloveniji prinesel dogajanje, namenjeno širjenju znanja in spodbujanju sodelovanja pri urejanju prostora.

Londonska pobuda je prerasla v svetovno mrežo odprtih hiš

Pobudo Odprte hiše je l. 1992 ustanovila Londončanka Victoria Thornton, pod vodstvom katere je v začetku skorajda gverilska organizacija v dveh desetletjih prerasla v pobudo *Open City/Odprto mesto*. Pobuda si prizadeva za ozaveščanje ljudi o odlični arhitekturi in kakovostno oblikovanem prostoru in ter vse leto skrbi za izobraževanje o arhitekturi. Postala je dragocen instrument, prek katerega mestna oblast lažje

in bolj neobremenjeno komunicira s svojimi meščani o problemih prostora, o katerih se je pogosto težko sporazumeti. Londonska organizacija vsako leto odpre že več kot 700 objektov, ki so deležni več kot 370.000 obiskov. Odprta hiša pa je prerasla tudi v mrežo, razširjeno po vsem svetu, *Open House Worldwide*, ki povezuje mesta (in Slovenijo kot edino državo, ki sodeluje kot celota), ki vsako leto pripravljajo Odprte hiše. Trenutno je v mreži 17 mest – od New Yorka do Rima, Lizbone in Soluna do Tel Aviva

in Jeruzalema, Dublina, Barcelone do Melbourn, Brisbane in Perth. Tako nastaja največji globalni arhitekturni festival, ki doseže več kot milijon ljudi.

Ana Struna Bregar in Kristina Dešman sta za projekt Odprte hiše v Sloveniji dobili letošnjo Plečnikovo medaljo

Ustanoviteljici pobude Ana Struna Bregar in Kristina Dešman sta za zamisel in organizacijo Odprtih hiš letos aprila prejeli Plečnikovo medaljo. Žirija je

zapisala »Posebna Plečnikova medalja je namenjena posebnim dosežkom, ki prispevajo k razvoju stroke.[...] Ker manjka medijska podpora, se uporabniki ne zavedajo prednosti kvalitetnejšega okolja, ki ga arhitekturna dejavnost nudi. Ker se večina tega ne zaveda, arhitekture ne razume, v njej ne uživa in je tudi ne zahteva. [...] Projekt Odprte hiše je mednarodni poskus predstavitve arhitekture na najustreznejši način – da jo arhitekti razložijo na kraju samem. V dveh dneh si je 100 objektov ogledalo prek 2000 ljudi.«

Foto: arhiv arhitektov

SNG Opera in Balet Ljubljana, Jan Vladimír Hráský in Anton J. Hrubý, 1892, prenova Jurij Kobe, Marjan Zupanc, 2011, Župančičeva 1, Ljubljana: Klasicistična stavba ljubljanske Opere je bila popolnoma prenovljena in posodobljena. Stara stavba je restavrirana in statično utrjena, družabni prostori z dvema dostopnima atrijema so umaknjeni pod zemljo, zadaj pa je sodobno oblikovan kubus s servisnimi prostori. Novi del zgradbe povzema simetrično zasnovo stare hiše. Osrednji del zavzemajo vadbene dvorane, ob obodu pa se nahajajo garderobe in pisarne.

Foto: arhiv arhitekta

Kapelica v Ignacijevem domu, Robert Dolinar, 2010, Ulica stare pravde 11, Ljubljana:

V mansardi Ignacijevega doma duhovnih vaj arhitekta Jožeta Plečnika je nastala majhna meditacijska kapela. Zasnova se drži konvencij sakralnih prostorov s tradicionalnimi elementi, vendar pa se arhitektova interpretacija približa avantgardnemu umetniškemu delu. Oprema je narejena ročno, večinoma jo je izdelal kar sam arhitekt.

Foto: arhiv arhitektov

Minimalne bivalne enote Pipanova, DANS arhitekti, 2012, Pipanova pot 28, Ljubljana:

Bivalne enote z minimalnim prostorskim standardom so namenjene začasni rešitvi stanovanjskega problema. Objekt, ki jasno pokaže, da gre za stanovanjski blok, je ovit v kovano železno čipko. Gre za ekološki objekt z izdatno izolacijo, zasnovo pasivnega izkoriščanja sončne energije ter miniaturno elektrarno na ravni strehi.

Foto: Andreja Albreht

Vrt čutil, Andreja Albreht Krivic in Irena Fattori, 2010, Langusova 8, Ljubljana: Igrišče na dvorišču šolskega objekta Zavoda za slepo in slabovidno mladino je rekreacijska površina in učilnica na prostem, kjer se slepi in slabovidni otroci seznanijo z različnimi naravnimi elementi. Vsa območja povezuje pot, opremljena z značilnimi tlaki in talnimi oznakami. Posebnost je poligon za učenje veččin gibanja in orientacije.

Foto: Miran Kambič

Hiša Atrij_A, Blaž Slapšak, prenova Dominika Batista, 2006, Brajnikova 14, Ljubljana: Atrijaska hiša v Kosezah je nastala leta 1969, 30 let pozneje pa je dobila novo preobleko. Sobe niso ločene med seboj, ampak si sledijo v nizu funkcionalno razmejenih prostorov. Hiša se odpre v atrij. V enem krilu je delovni del hiše z garažo, ki je s krožno odprtino povezana z bivalnim delom hiše.

Dobri prostori pišejo zgodbe

Arhitekture in naselij ter mest ne oblikujejo samo arhitekti, oblikujemo jih prav vsi – kot uporabniki ali naročniki, in zato je pomembno, da se zavedamo vseh možnosti, ki nam jih prostor nudi. Prostor mora ugajati in ustrezati, pa malo zbsti, pomembna je tudi umeščenost v naravno, vaško ali urbano okolico. Z uspešnim oblikovanjem prostori nase pritegnejo kreativnost in življenjsko silo

in postanejo središče, kamor se stekajo različne dejavnosti, so prilagodljivi, trajni in trajnostni. Dobri prostori pišejo zgodbo, najsi gre za lastno stanovanje, za šolske učilnice ali mestni park.

Na ogled prostorov v živo so vabljeni tudi otroci in mladi

Odperte hiše so preprosta in učinkovita zamisel, ki vsakogar povabi k doživetju prostora v živo, s tem pa k raziskovanju in

Foto: Miha Kerin

Prenova Ljubljanskega gradu, Miha Kerin, Majda Kregar, Edo Ravnikar ml., -2012 Ljubljanski grad, Ljubljana: Avtorska zamisel prenove Gradu, nagrajena na javnem natečaju še v sedemdesetih letih, je z nepretrganim nadaljevanjem vse do danes uspešno prestala spremembe lastniških in političnih okoliščin, pa tudi arhitekturnih vrednot in slogov. Odlikuje jo celostno oblikovanje do najmanjšega detajla. S prenovo nastajajo novi nepričakovani prostori, ki bogatijo prostorsko doživetje Gradu.

Foto: Hisao Suzuki

Gospodarska Zbornica Slovenije, Sadar+Vuga arhitekti, 1999, Dimičeva 13, Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije je ikona slovenske sodobne arhitekture. Pred monumentalno palačo je velik osvetljen trg. Sprednji, javni del stavbe s konferenčnimi dvoranami sestavlja šest 'škatek' s kovinsko konstrukcijo, naloženih druga na drugo, vsaka s svojo barvno shemo. Zadnji del stavbe s pisarnami ima betonsko konstrukcijo in gladko fasado. Notranjost je povezana prek vertikalne dvorane, na strehi pa je kasneje nastal zelen notranji vrt.

Foto: Matej Vozlič

Poslovna stavba Linde, Vesna in Matej Vozlič, sodelavca: Klemen Vodnik, Tomaž Slak, 2002, Vodovodna 99, Ljubljana: Navzven zaprta poslovna stavba v industrijski coni ustvari prijetno delovno okolje za zaposlene in obiskovalce. V notranjosti skriva oblikovan ozelenjen atrij namenjen sprostitvi in delovni motivaciji, pogledi v zunanost pa so kontrolirani.

Foto: Matevž Paternoster

Stanovanjska hiša XXS, Dekleva Gregorič arhitekti, 2004, Kladezna 15, Ljubljana: Zelo zelo majhna hiša (43 m²) v starem delu Ljubljane služi kot »vikend« v mestu. Oblika in dimenzije narekuje nekdanji servisni objekt, ki je stal na parceli. Notranji prostor je oblikovan čisto, posebna pozornost je namenjena uporabi naravne svetlobe, ki skozi strešna okna doseže tudi prtiličje.

Foto: Andrej Korenč

Stanovanje v vili Mojmir, Klara Zalokar, Klemen Zupančič, 2011, Ulica Vide Pregarčeve 46, Ljubljana: Prenova zapuščenega stanovanja v stari vili v Mostah je izvedena z minimalnimi sredstvi v lastni režiji. Ohranjena je prvotna tlorisna zasnova, obnovljena pa so tla, stene, okna in vrata. Stanovanje, ki je obenem bivalni in delovni prostor, je opremljeno z obnovljenimi starimi kosi pohištva in pohištvo lastne izdelave.

Foto: Damjan Švarc

Hiša na Opekarski, Studio Rumena, 2010 Opekarska 51a, Ljubljana: Družinska hiša ob Malem grabnu je z veliko teraso odprta proti bližnjemu potoku. V notranjosti se izmenjujeta vidni beton in topla lesena oprema.

Foto: Tomaž Gregorič

Baročna stanovanja mestni trg, Ofis arhitekti, 2012, Mestni trg 26, Ljubljana: Prenova treh baročnih stavb okoli skupnega dvorišča v središču Ljubljane v 12 sodobnih stanovanjskih enot. Zunanja fasada je obdržala svojo podobo, medtem ko je notranje dvorišče postalo sodobno komunikacijsko središče. Dvorišče je delno zastekljeno in omogoča pasivno prezračevanje, v stanovanja pa spušča svetlobo.

OBJEKTI IN DOGODKI, KI JIH BO MOGOČE OBISKATI V LJUBLJANI

Kljub skrbnemu načrtovanju programa lahko še pride do kakšnih sprememb. Zato bralce vabimo, da si natančen in dokončen urnik, pred vikendom 6. in 7. oktobra ogledajo na spletnih straneh www.odprtehisleslovenije.org. Tam je vsak objekt predstavljen z več fotografijami, načrti, lokacijo na zemljevidu in drugimi podatki.

Še pred začetkom vikenda si pripravite načrt ogledov s pomočjo spletne strani www.odprtehisleslovenije.org. Na spletni strani je objavljen veljavni urnik, pa tudi lokacije objektov. ● Ne pretiravajte s številom objektov, na lep dan vam jih bo uspelo obiskati največ 5. ● V primeru gneče vas prosimo za potrpljenje. Po objektih bodo vodili arhitekti in lastniki ali upravitelji, v pomoč pa jim bodo prostovoljci. ● Za ogled zasebnih objektov, kjer so možni ogledi le z manjšimi skupinami, se je potrebno prijaviti prek spletne strani. Prijavite se lahko prek ikone Rezervacije, ki se nahaja v desnem zgornjem kotu nad opisom objekta. **Vstop v zasebne objekte bo mogoče le z vnaprej potrjeno rezervacijo, ki jo boste po prijavi prejeli na svoj elektronski naslov.**

Za osebne podatke jamčimo strogo zaupnost in zagotavljam, da jih ne bomo posredovali tretji osebi. ● Priporočamo uporabo koles ali javnega prometa. Posebna parkirna mesta niso predvidena. Če pridete z avtomobilom, prosimo, parkirajte na označenih javnih parkirnih mestih.

● Fotografiranje v objektih je dovoljeno, če na vodenju ne bo izraženo drugače. ● Pobjuda Odprte hiše Slovenije je neprofitna ustanova. Veseli bomo vaše finančne podpore. S tem bomo lahko ohranjali dogodek brezplačno za javnost ter odpirali nove zanimive stavbe in dogodke. Tudi najmanjši prispevki bodo dobrodošli in vam bomo zanje zelo hvaležni. ● Na ogled pridite dobre volje. Arhitekti, lastniki in prostovoljci, ki pomagajo pri dogodku OHS, za sodelovanje niso plačani. ● Potujte še v druga mesta po svetu, ki imajo pobjudo Odprte hiše. ● Veseli bomo vaših mnenj, predlogov in kritik, ki jih, prosimo, posredujete na info@odprtehisleslovenije.org. OHS so namenjene vam. Več kot bomo dobili vaših povratnih informacij, bolj se bomo lahko za vas pripravili v prihodnje.

foto: arhiv OHS

Gremo v mesto. Vodenje po mestnem središču s Špelo Kuhar in Robertom Potokarjem:

Arhitektka Špela Kuhar in Robert Potokar, ki sta napisala vodnik arhitekturnih sprehodov in ogledov *Gremo v mesto*, sta pripravila vodstvo po Ljubljani posebej za otroke.

foto: arhiv OHS

Arhitekturni kolesarski krog, Ljubljanska kolesarska mreža: Vodenje kolesarski ogled ljubljanske arhitekturne dediščine. Pogoj: tehnično brezhibno kolo in upoštevanje prometnih predpisov in navodil organizatorjev. Na poti si bomo ogledali stvaritve arhitektov Plečnika, Šubica in Ravnikarja. Kolesarski krog bo trajal približno dve uri.

Foto: Miran Kambič

Biotehniška Fakulteta, Tomaž Krušec, Lena Krušec in Vid Kurinič / Arhitektura Krušec, 2010, Jamnikarjeva 101, Ljubljana: Nova stavba Biotehniške fakultete, v kateri sta dekanat in knjižnica, stopa v dialog z obstoječim kompleksom fakultete iz šestdesetih let. Prostorska organizacija, vključno z veliko vstopno ploščadjo, upošteva pojem odprte izobraževalne ustanove, kjer arhitektura služi kot nevtralnno ozadje za živahne aktivnosti šole.

Foto: Sašo Kos

Kristalna palača, Brane Smolej in Denis Simčič, 2011, Ameriška ulica 8, Ljubljana: Kristalna palača je najvišja stavba v Sloveniji in s tem nova mestna ikona, ki nakazuje razvoj vzhodnega dela Ljubljane v prihodnosti. V kompleksu se prepletajo javni in poljavni prostori. Stavba je načrtovana trajnostno, z lastno sončno elektrarno in sistemom hlajenja z ledom.

Foto: Branko Čeak

Slovenski etnografski muzej (in muzejska ploščad), Groleger arhitekti, 2004 Metelkova 2, Ljubljana: Slovenski etnografski muzej je nastal v sklopu revitalizacije območja nekdanje vojašnice na Metelkovi. Eni od starih zgradb je na severni strani dodan sodobni prizidek z veliko vhodno avlo, ki se razprostira čez več etaž. Meja med starim in novim je navzven zelo jasno označena, v notranjosti objekta pa je veliko bolj abstraktna.

Foto: Tomaž Gregorič

Prenova mestnega Muzeja, Ofis arhitekti, 2004, Gosposka 15, Ljubljana: Auerspergova palača, ena najpomembnejših predbaročnih zgradb v Ljubljani, je preurejena v sodoben muzej. Arheološke najdbe pod notranjim dvoriščem so prikazane *in situ*. Muzej je razširjen v dvorišče s pohodno streho, ki se v spirali vzdigne s tal do prvega nadstropja. Zaradi pomanjkanja sredstev prenova ni bila dokončana v celoti.

Foto: arhiv arhitektov

Športni park Stožice, Sadar+Vuga arhitekti, 2010, Športni park Stožice, Ljubljana: Športni park Stožice združuje nogometni stadion in večnamensko športno dvorano z velikim nakupovalnim središčem, vse pa prekriva krajina rekreativnega parka. Nogometni stadion je zasnovan po standardih Uefa. Večina ga je pod ravnino parka, le streha nad tribunami se kot monolitni krater dviguje nad park. Športno dvorano pokriva kupola školjkaste oblike, ki ob stiku s tlemi vzalovi in se odpre notranjosti in jo poveže s parkom.

Foto: arhiv AKKA

Prenova igrišča vrtca Ledina, studio AKKA, 2011, Čufarjeva 14, Ljubljana: Prenovljeno igrišče vrtca otrokom omogoča bolj ustvarjalne igre – igre na razgibanem terenu, igre z vodo, ustvarjanje na prostem in risanje po zidu. Posebna pozornost je bila namenjena stiku s stavbo vrtca, ki jo je v 70. letih zasnoval arhitekt Milan Štrukelj.

Foto: Žiga Okorn

ŠOU Hostel Celica, Janko Rožič, Ira Zorko, Aleksander Ostan, Gašper Drašler arhitekti in Jiri Kočica, Žiga Okorn, Vesna Krmelj, Matej Bizovičar in drugi umetniki KUD Sestava; sodelavci / Nataša Pavlin, Nadja Obersnel, Primož Gašperšič, Boris Mlaker, 2004, Metelkova 8, Ljubljana: Hostel Celica je barvito prenočišče za mlade popotnike, katerega preobrazba v odprt muzej in kulturno središče je trajala skoraj desetletje. Ključni izziv je bil, kako iz zaprtega starega vojaškega zapora narediti prostor prostosti. Vsako od celic/sob je oblikoval drug avtor.

Foto: Hisao Suzuki

Arcadia Lightwear razstavní prostor, Sadar+Vuga, 1999, Tržaška 222, Ljubljana: Stavba Arcadia združuje zasebno in strokovno življenje: proizvodni prostor, pisarne, razstavní prostor in stanovanje. Ker ni mimoidočih, klasična izložba ne bi bila smiselna, zato stavba kupce pritegne s svojo zunanjo podobo. Zasnovana kot zaporedje osmih prostorskih izkušenj, ki uporabnika pripeljejo s ceste do terase na vrhu zgradbe.

Foto: K.D.

Mestna Hiša, Carlo Martinuzzi, 1717 -, Mestni trg 1, Ljubljana: Magistrat je bil zgrajen leta 1484, današnja podoba pa izhaja iz celostne baročne prenove Mestnega trga. Združuje dve stari hiši v nizu, med katerima je osrednji del z arkadnim dvoriščem, stopniščem in dvorano. Stavba je bila večkrat prenovljena, poudarek ogleda pa je na prilagoditvi zgodovinske stavbe za gibalno ovirane uporabnike.

Foto: arhiv NUK

Narodna in univerzitetna knjižnica, Jože Plečnik, 1935-41, Turjaška 1, Ljubljana: NUK predstavlja vrhunec Plečnikovega arhitekturnega oblikovanja. Zasnovan je kot tempelj učenosti. V nasprotju z bogato temno kamnito opremo stopnišča in predverja je notranjost čitalnice svetla in oblikovana iz industrijskih prefabrikatov, na fasadi pa je označena z velikima pokončnima oknom.

Foto: arhiv MGMLJ

Plečnikova hiša, Jože Plečnik, 1921-1929, Karunova 4 in 6, Ljubljana: Plečnikova hiša z ohranjenim originalnim inventarjem je spomenik državnega pomena, ki jo sestavlja kompleks Plečnikovih hiš na Karunovi 4 in 6 ter pripadajoči vrt z lapidarijem. Arhitekt Jože Plečnik se je leta 1921 naselil v pritlični trnovski hiši na Karunovi 4, kasneje pa dodal prizidek in zimski vrt.

Foto: arhiv OHS

Državni zbor, Vinko Glanz, 1959, Šubičeva 4, Ljubljana: Monumentalna modernistična stavba Državnega zbora Republike Slovenije, prostostoječ objekt s klasično zasnovano in dognano obdelanimi detajli. Veliko dvorano sta l. 2000 prenovili Sonja Miculinič in Darja Valič.

razumevanju vrednot dobro oblikovanega prostora. Cilj pobude je prikazati in poudariti odličnost pri oblikovanju prostora, ne le na en vikend, temveč vse leto. Od premišljenega načrtovanja svojih ogledov, spremljanja raznolikoga dogajanja v tednu Arhitekture in prostora (razstave, filmi, vodstva, diskusije) in končno do vikenda, ko arhitekturo neposredno doživimo, smo udeleženci dejavni člen organizacije. Odprte hiše so vključujoč projekt, pri katerem sodelujemo vsi, od obiskovalcev, arhitektov, lastnikov, investorjev, prostovoljcev in organizatorjev. Kot investitorji prihodnosti so vabljeni tudi otroci in mladostniki, ki naj postanejo aktivni uporabniki prostora že v najzgodnejšem obdobju.

Odprtih bo 100 objektov po Sloveniji, tretjina v Ljubljani

Letos bo v Sloveniji odprtih okoli 100 objektov in spremljevalnih dogodkov, približno tretjina v glavnem mestu. Med njimi jih polovica letos nastopa prvič. Ljubljana odpira hiše vseh možnih tipologij, od vikendov do šol, od športnih dvoran do skritih kapelic. Poudarek je na sodobni arhitekturi, dodanih pa je tudi nekaj stavb iz obdobja modernizma in starejših. Posebej skušamo predstaviti stavbe, ki so grajene trajnostno. Vsaka stavba, ki je odprta, je izbrana zaradi svojih prostorsko arhitekturnih značilnosti, obenem pa pripoveduje svojo zgodbo.

»Odpri ljudje, posluh za kulturo, skrb za kvaliteto življenja«

Staša Cafuta Trček

Fotografije: Staša Cafuta Trček

Duccio Gennaro

Turiste je očarala tudi poletna Ljubljana, čeprav marsikateri od njih iz prejšnjih obiskov naše prestolnice nosi v spominu predvsem čarobno novoletno okrašeno mesto. Tisto, kar bi lahko razumeli kot poseben kompliment, pa je opažanje gostov, da v Ljubljani živimo srečni ljudje, kot da bi se nas kriza ne dotaknila. Je tudi zato zmeraj več turistov v našem glavnem mestu? Veseli smo njih in zrcala, v katerem se ogledujemo.

Duccio Gennaro, profesor angleščine in novinar, Sicilija, Italija

Moram priznati, da nisem vedel veliko o Sloveniji in njeni prestolnici. Prišel sem v sklopu promocije Italije, letos s poudarkom na Siciliji, od koder prihajam. V restavraciji Maxim smo v slovensko-italijanskem vzdušju pripravili dogodek, kjer sta imela glavno besedo kulinarika in vina. Občutek imam, da se domačini v Ljubljani odlično počutijo v svoji koži. Mesto me je presenetilo. Duh Plečnika se subtilno zaznava na vsakem koraku. Ljubljano sem spoznal kot evropsko prestolnico. Odpri ljudje, posluh za kulturo, skrb za kvaliteto življenja, med drugim lepo urejene in negovane javne površine, na drugi strani pa so me zmotile vse svetovne znamke, ki jemljejo mestu dušo. Na Ljubljanskem gradu imate čudovito trgovinico z izdelki umetnostnih obrti. Za raziskovanje mesta sem med drugim uporabil tudi kolo in ko sem kolesaril, sem imel občutek, kot da sem na Nizozemskem. Preden sem obiskal vašo deželo, so mi svetovali, naj si obvezno ogledam še Bled ter Postojnsko jamo. Bled je magičen. Jama prav tako, samo vstopnina je previsoka.

Maribel

Maribel, zaposlena na Uradu za zaposlovanje, Madrid, Španija

Slovenijo sem obiskala na priporočilo prijateljev. Ogledala sem si Bled, Bohinj, Piran, Ptuj, Maribor in tudi Ljubljano. Čista, elegantna, preprosta je vaša prestolnica. Zelo umirjena. Nikjer ni zaznati nobene pretirane gneče. Slovenci ste zelo prijazni in vedno pripravljeni na pomoč, ko se človek izgubi ali pa ne ve natančno, kam mora iti.

Alberto

Alberto, medicinski brat, Madrid, Španija

Ljubljana je zelo lepo, varno in turistom prijazno mesto. Glede kulinarike me je zmotilo to, da je vse preveč italijanskih in balkanskih ponudb in premalo slovenske tradicionalne kuhinje. Zakaj ne ponujate več slovenskih jedi? Saj imate kaj pokazati. Turisti iščemo proizvode, izdelke, storitve, ki so značilne za deželo, v katero potujemo. V mestu so mi všeč kipi, kot na primer kip Valentina Vodnika. Pogrešam še več uličnih nastopov.

Bianca Creutz

Bianca Creutz, prostovoljka, Mainz, Nemčija

Za nekaj časa sem se preselila v Slovenijo, natančneje na Ptuj, kot prostovoljka. Za Ljubljano lahko čisto zares trdim, da je najverjetneje najlepše mesto, ki sem jih kdaj koli obiskala v Evropi! Všeč mi je Metelkova ter postanek ob Ljubljani ob skodelici dobre bele kave. Arhitektura je super. Če primerjam Ljubljano z drugimi prestolnicami v »bližini«, kot so Beograd, Budimpešta, Zagreb, lahko rečem, da je Ljubljana diva, včasih se mi zdi celo preveč vse dobro, da bi bilo lahko res.

Kyoto Tajima, Tokyo, Japonska

Z mojem sva prepotovala že dobršen del Evrope. Letošnje leto pa sva iskala deželo, ki še je nisva obiskala. Na spletnih straneh sva našla čudovite fotografije Hrvaške in Slovenije. V vašo državico sva se takoj zaljubila, saj so naju fotografije z neokrnjeno naravo tako močno prevzele, da sva bila takoj za in se odločila, da bo letošnji dopust pretežno »zelen«. Spiva v hotelu blizu restavracije Sushi Mama. Opazila sva, da ste Slovenci ljubitelji japonske hrane.

Kyoto Tajima

Hamada Kyoto, Tokyo, Japonska

Ko sem na internetu raziskoval podatke o Sloveniji, sem ugotovil, da ste dežela z neštetimi kraškimi jamami. To mi je vzbudilo veliko pozornost, zato sem poleg ogleda glavnega mesta izbral še ogled vaših jam, kot sta denimo Postojnska jama ter Škocjanske jame. Zanimanje mi je vzbudila tudi Križna jama s podzemnimi jezери. Za Ljubljano pa lahko strnem takole: deluje, kot da v Sloveniji ni krize, ker prebivalci delujete zelo srečno. Se motim?

Hamada Kyoto

Stefano Cosma, novinar, Gorica, Italija

Ljubljano sem prvič obiskal leta 1998. S prijateljem sva bila v Gorici in se odločala, kako bi preživela večer, pa sva se odpeljala v Ljubljano. In res, v dobri uri sva se že sprehajala po srednjeveški Ljubljani. Tako zelo mi je prirasla k srcu, da jo večkrat obiščem. Všeč mi je, ker je v njej veliko mladih, hrana je zelo okusna, pa tudi arhitektura je fatalna. Velikokrat pridem v nedeljo na sejem starin ob Ljubljani. Čeprav smo sredi poletja, bi rad omenil tudi to, da sem navdušen nad silvestrsko ponudbo, kot je klasična glasba na Gornjem trgu in umirjen sprehod po tem delu mesta. Kot novinar sem napisal kar nekaj člankov na temo Ljubljane za naše bralce v Italiji. O vaši majhni prestolnici lahko povem samo lepe stvari.

Stefano Cosma

Monica Hyojeong Kang, študentka strateških študijev, Washington DC, ZDA

V Ljubljano sem prišla za eno dopoldne. Opazila sem tri stvari: zelena dežela, izredno prijazni ljudje ter domač občutek, predvsem ob pogledu na vasice z vlaka. Moram pohvaliti slovensko turistično organizacijo, ki ima zelo všečno spletno stran. Fotografije kar vabijo potencialnega gosta in prepričana sem, da ste z njimi privabili že veliko turistov! Vaši turistični vodniki v angleškem jeziku so mi bili v veliko pomoč, prav tako zemljevid ter informacije na železniški postaji. S kar nekaj Ljubljančani sem navezala stik. V angleškem jeziku so mi dajali informacije, po katerih sem spraševala, in pripovedovali zgodbe o mestu.

Monica Hyojeong Kang

Medgeneracijska solidarnost v Sloveniji

Foto: Dunja Wedam

Mestna občina Ljubljana se s svojimi programi posebej posveča ranljivim skupinam prebivalstva, med katerimi so tudi starejši. Tudi letos je na Festivalu za tretje življenjsko obdobje pripravila obsežen nabor dogodkov. Ob vsem pa še vedno pa temelj opore v starosti ostaja družina.

Oblike medgeneracijske solidarnosti

Medgeneracijska solidarnost je socialna povezanost med generacijami. Pomeni pozitivne vidike povezovanja med ljudmi (toplina, naklonjenost, privlačnost, interakcija, nudenje pomoči, ko je potrebna). Generacije razumemo na dva različna načina. Najprej kot skupino v družbi, ki je definirana s starostjo, tj. mladi, srednjih let in stari. Ko opazujemo skupine ljudi v družbi, govorimo o medgeneracijski solidarnosti na makro- in mezonivojih, to je na nivoju države in v lokalni skupnosti. Drugo razumevanje solidarnosti med generacijami pa opisuje odnose med družinskimi člani, tj. med starimi starši, starši in otroki. Ta pogled na medgeneracijsko solidarnost ima daljšo tradicijo v raziskovanju v sociologiji, imenujemo jo tudi medgeneracijska solidarnost na mikronivoju.

Temelj medgeneracijske solidarnosti je družina

Medgeneracijsko sodelovanje v družini je bilo v preteklosti temeljni način zagotavljanja vzajemne pomoči med generacijami in je bilo kot tako temelj medgeneracijske solidarnosti. Danes je medgeneracijska solidarnost tudi del javnega sistema blaginje (pokojninsko in zdravstveno zavarovanje), vendar solidarnost v družini vseeno ni izgubila svojega pomena in obsega. Z medgeneracijsko izmenjavo dobrin in virov (čas za druženje, skrb za obolele člane družine, finančna pomoč, skrb za vnuke, medgeneracijsko učenje) med različnimi generacijami v družini se dopolnjuje z medgeneracijsko solidarnostjo na makronivojih, kjer so tokovi bolj enosmerni (od mladih k starejšim)

Medgeneracijska pogodba

Ko gledamo makrovidik, uporabljamo tudi izraz medgeneracijska pogodba. V pokojninskem sistemu to pomeni, da finančni transfer potuje od mladih in aktivnih k starejšim, neaktivnim, s predpostavko, da bodo današnji aktivni (mladi) takrat, ko bodo postali neaktivni (upokojeni), ravno tako upravičeni do denarnih transferjev novih mladih in aktivnih generacij. Seveda tu govorimo o mladih, ki so aktivni na trgu dela, saj mladi, ki niso aktivni na trgu dela, prav tako prejemajo finančni medgeneracijski transfer v zdravstvenem in izobraževalnem sistemu.

Zdravstveni in izobraževalni sistem kot obliki solidarnosti

Podobna pogodba o solidarnosti velja tudi za zdravstveni in izobraževalni sistem. Država s svojo zakonodajo vpliva tudi na oblike medgeneracijske solidarnosti v

družini. V Sloveniji je medgeneracijska solidarnost v družini zakonsko zapovedana, po eni strani s skrbjo za odvisne otroke, po drugi strani pa tudi s predpisano finančno skrbjo odraslih otrok do ostarelih staršev. Ob demografskih pritiskih in spremenjenih razmerjih med generacijami (naraščajoče število starih z vse daljšo življenjsko dobo in upadajoče število mladih) seveda te razporeditve lahko postanejo problematične z vidika pravične delitve virov ter predvsem finančne vzdržnosti teh sistemov. Pri opazovanju tokov medgeneracijske solidarnosti je zato potrebno upoštevati tudi tokove solidarnosti v družini, ki je pomemben tvorec blaginje. Ključno vprašanje je, kako so javni (država in trg dela) in zasebni (družina) tokovi medgeneracijske solidarnosti med seboj povezani (se morda dopolnjujejo ali izključujejo) in v katere smeri gredo. Vprašanje je tudi, do kakšne mere se je z modernizacijo (industrializacija, urbanizacija) razpustila tradicionalna medgeneracijska solidarnost v družini. Je res omejena le na nuklearno družino in le na dve generaciji?

Razmerje med družbeno blaginjo in družinsko solidarnostjo

Raziskovalci opozarjajo na dve nasprotujoči si tezi, ki govorita o odnosu med državo blaginje in družino – t. i. hipoteza izrivanja ter hipoteza vrivanja. Hipoteza izrivanja predpostavlja, da je velikodušna država blaginje (z dobrim sistemom pokojnin in zdravstvom) izrinila družinsko pomoč starejšim, saj posameznike pasivizira in zmanjšuje potrebo po družinski pomoči. Nasprotna hipoteza vrivanja pa govori o tem, da država in njeni sistemi ne vplivajo negativno na meddružinske izmenjave, ampak jih, nasprotno, lahko celo okrepijo. Pokojninski sistemi na primer omogočajo starejšim, da finančno in praktično pomagajo svojim otrokom, hkrati pa naj bi možnost povrnitve (prejete pomoči) povečala pripravljenost, sprejeti pomoč s strani otrok. Dobri zdravstveni sistemi in sistemi dolgotrajne oskrbe lahko resnično zmanjšajo potrebo po določenem tipu pomoči starejšim s strani njihovih odraslih otrok, vendar to ne pomeni nujno, da je na splošno medgeneracijska solidarnost manjša, ampak da se specializira za druge oblike pomoči in sodelovanja, na primer na emocionalno oporo. Empirični podatki dajejo več dokazov za hipotezo vrivanja kot izrivanja.

Skupnostna solidarnost

Pomembni so tudi skupnostni vidiki medgeneracijske solidarnosti, čeprav so morda deležni nekoliko manj raziskovalne in splošne pozornosti. Skupnost je namreč prostor zagotavljanja različnega nabora storitev

Na Oddelku za zdravje in socialno varstvo Mestne uprave Mestne občine Ljubljana se pri svojem delu še posebej pozorno in pogosto posvečamo reševanju vprašanj, povezanih z življenjem starejših v Ljubljani. V letošnjem letu, ko poteka Evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti, pa smo se odločili, da zanimive vsebine, ki se zanimajo starejše prebivalce in prebivalke našega mesta, podelimo tudi z vami, cenjenimi bralci in bralkami glasila Ljubljana. V nadaljevanju vam tako predstavljamo prispevek o medgeneracijski solidarnosti v Sloveniji, ki so ga pripravile strokovnjakinje s Fakultete za družbene vede v Ljubljani. Pojem medgeneracijska solidarnost verjetno nikomur izmed nas ni neznan, pravzaprav ga vse pogosteje slišimo, res pa je tudi, da si ga različno tolmačimo in mu pripisujemo enkrat velik, drugič spet manjši pomen. Kakorkoli – medgeneracijska solidarnost obstaja in živi med nami, od različnih družbenih dejavnikov pa je odvisno, na katerem nivoju (državnem, lokalnem ali v družini) je v določenem času bolj aktivna. Vse to in še več nam na razumljiv način predstavijo avtorice v pričujočem prispevku.

Valentina Hlebec s sodelavci

starejšim, ki so (lahko) oblikovane v smeri podpiranja medgeneracijske solidarnosti. Gre za storitve dolgotrajne oskrbe, različnih podpornih služb v skupnosti (zdravstvo, transport, stanovanje) ter informacijskih, izobraževalnih in drugih centrov ter programov, lociranih v skupnosti. Lokalna skupnost lahko zelo veliko prispeva k povezovanju generacij med seboj ter goji kulturo in vrednote medgeneracijskega spoštovanja z organizacijo programov, ki spodbujajo stike med generacijami. Ne smemo pozabiti na neformalne odnose v skupnosti, npr. med sosedi, kjer lahko potekajo bolj ali manj intenzivne oblike medgeneracijske pomoči.

Družinska solidarnost

Ko govorimo o družinski medgeneracijski solidarnosti imamo v mislih odnose med generacijami v okviru ene družine, kjer opazujemo odnos med odraslimi otroki in njihovimi starši. Ta nivo opazovanja medgeneracijske solidarnosti ima močno teoretično in raziskovalno zgodovino, ki je doživela še intenzivnejši razmah v zadnjem času. Za opazovanje medgeneracijske solidarnosti na mikronivoju, tj. predvsem v okviru družine, je ključen model medgeneracijske solidarnosti, ki ga je razvil Bengston s sodelavci. Medgeneracijska družinska solidarnost je v okviru tega modela definirana kot koncept, ki ga sestavlja šest elementov odnosa med staršem in otrokom: naklonjenost oz. emocionalna povezanost, stiki med generacijami, konsenz oziroma podobnost v vrednotah in prepričanjih, funkcionalnost oz. delitev virov (pogostost izmenjav pomoči, npr. finančne, fizične, emocionalne in občutek vzajemnosti teh izmenjav pomoči), trdnost družinskih norm in struktura priložnosti, da se medgeneracijske izmenjave vzdržujejo (geografska bližina in dobro zdravje staršev). Številne raziskave v tujini kažejo, da strinjanje glede vrednot ni pogoj za ohranjanje spoštovanja in stikov med generacijami znotraj družine, prav tako tudi ni pogoj za funkcionalno solidarnost (izmenjavo konkretnih dejanj pomoči med generacijami). To niti ne preseneča, saj so različne generacije odraščale v različnih družbah in imajo seveda lahko zelo različne poglede na to, kaj je prav in kaj narobe. Medsebojno spoštovanje in upoštevanje raznolikosti in različnih življenjskih izkušenj je prej pogoj za ohranjanje dobrih odnosov kot pa brezpogojno strinjanje o vrednotah. Ta model je bil precej kritiziran predvsem z vidika, da ne upošteva negativnih strani odnosov in ambivalentnosti med starši in njihovimi odraslimi otroki. Solidarnost namreč ne pomeni, da med njimi ni nesporazumov. Empirično je tudi izkazano, da konflikti v preteklosti nimajo vpliva na poznejšo funkcionalno solidarnost med starši in otroki.

Evropske in domače raziskave o medgeneracijski solidarnosti

V Sloveniji že težko pričakujemo rezultate evropske primerljive raziskave o medgeneracijski solidarnosti SHARE, vseeno pa imamo tudi svoje podatke o izmenjavi opornih dejanj med generacijami (Socialna omrežja prebivalcev Slovenije iz leta 2002, Ferligoj idr. 2002). Ne glede na daljše časovno obdobje oziroma starost podatkov pa je empirično dokazano, da se vzorci izmenjav med generacijami v času bolj malo spreminjajo. V tej raziskavi smo obravnavali šest različnih vrst izmenjav med generacijami (druženje, izmenjava finančne opore, majhna in velika praktična pomoč, čustvena podpora in skrb za obolele v družini). Prešteli smo, koliko opor (storitev) si družinski člani izmenjujejo med seboj in ugotovili, da so izmenjave med vsemi generacijami živahne in številne.

Vidimo, da prav vsaka generacija nekaj daje in nekaj prejema. Na boljšem (neto prejemniki) pa sta najmlajša in najstarejša generacija, ki več prejmeta, kot dajeta. Bolj obremenjeni, več dajeta kot prejmeta, pa sta srednji generaciji, ki sta obremenjeni s pomočjo navzgor in navzdol (tj. svojim otrokom in svojim staršem hkrati). Ti dve generaciji sta neto dajalki opore oziroma medgeneracijske solidarnosti.

Kaj vpliva na število dejanj medgeneracijske solidarnosti?

Pogostejši stiki med otroki in starši pomenijo tudi večje število izmenjanih opor. Pomembna je tudi kakovost odnosa, saj je več izmenjav med tistimi, ki so jim starši bolj pomembni. Velika prisotnost konfliktov ali emocionalna oddaljenost pa zmanjšata število izmenjav. Največ pomoči od staršev prejema otroci, ki s starši živijo v istem gospodinjstvu, in največ pomoči prejmejo starši od otrok, če živijo v bližini otrok (do 15 minut vožnje).

Naše analize so pokazale, da je družina pomemben vir medgeneracijske solidarnosti, kjer si starši in otroci intenzivno izmenjujejo različne tipe opore. V oblikah medgeneracijske solidarnosti sta posebej pomembni opora v primeru bolezni in finančna pomoč, vendar so v teh odnosih pomembni tudi emocionalna opora in druženje (predvsem za starše). Zato ne smemo pozabiti na protitež tej solidarnosti, torej na intenzivne oblike izmenjav in pomoči, ki hkrati potekajo v družinah, ko je govor o obremenitvah, ki jih predstavljajo zdravstveni in pokojninski sistemi.

(Valentina Hlebec, Maša Filipovič Hrast, Sonja Kump, Sabina Jelenc Krašovec, Majda Pahor, Barbara Domajnko.)

PROGRAM DELAVNIC IN DRUGIH DOGODKOV MESTNE OBČINE LJUBLJANA NA FESTIVALU ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE V CANKARJEVEM DOMU OD 1.10. - 3.10.2012

I. preddverje Cankarjevega doma		
URA	DELAVNICE / PROSTOR 1	PREDSTAVITVE / PROSTOR 2
PONEDELJEK, 1.10.2012		
11:00 – 11:40	Cene Štupar Center za permanentno izobraževanje: Jezikovna delavnica: Situacije v mestu (nakupovanje, ogledovanje znamenitosti, iskanje lokacij)	Mestna zveza upokojencev - Dnevni centri aktivnosti za starejše: Joga
12:00 – 12:40	12:00-12:40 MOL, Služba za lokalno samoupravo: Računalniška delavnica: Možnosti dostopa do interneta in uporaba interneta	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana: Pomoč starejšim v vsakdanjih situacijah in rokovanju s pripomočki (za mlade)
13:00 – 13:40	DSO Fužine - Dnevni center: Center aktivnosti Fužine (CAF): Klekljarska delavnica	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, Zdravstveni dom Ljubljana, JZ Lekarna Ljubljana: Prikaz oskrbe težko pomicne osebe na bolniški postelji
14:00 – 14:40	Pionirski dom: Likovna delavnica	Čebelarji in njihovi krožki: Učna ura o čebelarstvu - medgeneracijski prenos znanja
15:00 – 15:40	15:00-15:40 Mestna knjižnica Ljubljana: Knjižničarska IKT delavnica	Zdravstveni dom Ljubljana - patronažno varstvo in nega na domu: Pomen pravega jemanja zdravil
16:00 – 16:40	Zdravstveni dom Ljubljana - patronažno varstvo in nega na domu: Vzpodbujanje samostojnosti in samooskrbe pri starejših ljudeh	DSO Fužine - Dnevni center: Center aktivnosti Fužine (CAF) - središče druženja in aktivnosti za starejše: Telovadba z fitnes pripomočki Smovey
17:00 – 17:40	Mednarodni grafični likovni center: Grafična delavnica sitotiska	Inštitut Antona Trstenjaka: Mreža medgeneracijskih programov
TOREK, 2.10.2012		
09:00 – 09:40	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana: Predstavitev dejavnosti	JZ Lekarna Ljubljana: Predavanje o alergijah
10:00 – 10:40	MOL, Služba za lokalno samoupravo: Računalniška delavnica: Socialna omrežja tudi za starejše občane	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, Zdravstveni dom Ljubljana, JZ Lekarna Ljubljana: Prikaz oskrbe težko pomicne osebe na bolniški postelji
11:00 – 11:40	Inštitut Antona Trstenjaka: Mreža medgeneracijskih programov za kakovostno starost	Cene Štupar Center za permanentno izobraževanje: Harmonija telesa in duha
12:00 – 12:40	Cene Štupar Center za permanentno izobraževanje: Jezikovna delavnica: Situacije v mestu (nakupovanje, ogledovanje znamenitosti, iskanje lokacij)	Biodinamično kmetijstvo: Predstavitev pomena biodinamične pridelave za ohranjanje okolja
13:00 – 14:00	Javni stanovanjski sklad MOL: Informacije	
14:00 – 14:40	Mestna zveza upokojencev- Dnevni centri aktivnosti za starejše: Ustvarjalna delavnica	Inštitut Antona Trstenjaka: Zmanjšanje padcev med starejšimi
15:00 – 15:40	JZ MLADI ZMAJI Center za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih: Prostovoljno delo z mladimi (delavnica in informacije o pomoči starejšim mladim na poti odrasčanja)	Zveza društev za socialno gerontologijo: Govoreči krog (prikaz samopomočne skupine)
16:00 – 16:40	MOL, Služba za lokalno samoupravo: Računalniška delavnica: Socialna omrežja tudi za starejše občane, Skype	DSO Fužine - Dnevni center: Center aktivnosti Fužine (CAF) - središče druženja in aktivnosti za starejše: Vadba Drums Alive
17:00 – 17:40	Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana: Komunikacija nas bogati (delavnica ustvarjanja nakita)	Mestna knjižnica Ljubljana: Knjižnica za vas: predstavitev storitev in gradiva za starejše
SREDA, 3.10.2012		
09:00 – 09:40	Inštitut Antona Trstenjaka: Zmanjšanje padcev med starejšimi	JZ Lekarna Ljubljana: Nega kože v starosti
10:00 – 10:40	JZ MLADI ZMAJI Center za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih: Prostovoljno delo z mladimi (delavnica in informacije o pomoči starejšim mladim na poti odrasčanja)	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, Zdravstveni dom Ljubljana, JZ Lekarna Ljubljana: Prikaz oskrbe težko pomicne osebe na bolniški postelji
11:00 – 11:40	Cene Štupar Center za permanentno izobraževanje: Jezikovna delavnica: Situacije v mestu (nakupovanje, ogledovanje znamenitosti, iskanje lokacij)	Mestna knjižnica Ljubljana: Mesto bere - predstavitev projekta za spodbujanje branja med odraslimi
12:00 – 12:40	MOL, Služba za lokalno samoupravo: Računalniška delavnica: Socialna omrežja tudi za starejše občane, Skype	Zdravstveni dom Ljubljana - patronažno varstvo in nega na domu: Kompresijsko povijanje nog, Aplikacija podkožne injekcije
13:00 – 14:00	Javni stanovanjski sklad MOL: Informacije	
14:00 – 14:40	ŠKUC: Delavnica sitotiska	Mestna zveza upokojencev- Dnevni centri aktivnosti za starejše: Orientalski-trebušni plesi
15:00 – 15:40	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana: Predstavitev dejavnosti	DSO Fužine - Dnevni center: Center aktivnosti Fužine (CAF) - središče druženja in aktivnosti za starejše: TAJI QUAN IN QIGONG
16:00 – 16:40	Mestna zveza upokojencev- Dnevni centri aktivnosti za starejše: Ustvarjanje z glino	JZ MLADI ZMAJI Center za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih: Prostovoljno delo z mladimi (delavnica in informacije o pomoči starejšim mladim na poti odrasčanja)

SPREMLJEVALNI PROGRAM

URA	IZVAJALEC	DOGODEK	ZBIRNO MESTO
PONEDELJEK, 1. oktober 2012			
12:00 - 13:00	Muzej in galerije mesta Ljubljana	brezplačno vodstvo po stalni razstavi Obrazi Ljubljane	vhod v Mestni muzej, Trg francoske revolucije 1, Ljubljana
13:00 - 14:00	Društvo slovenskih skladateljev	Glasba mojih sodobnikov (predavanje red. prof. mag. Pavel Mihelčič)	Društvo slovenskih skladateljev, Trg francoske revolucije 6/I, Ljubljana
15:00 - 16:00	Turizem Ljubljana	brezplačen voden ogled Ljubljane	predstavitveni prostor MOL v 1. preddverju Cankarjevega doma
16:00 - 18:00	Ljubljanski grad	vodeni ogled pešpoti na Ljubljanski grad ter vodeni ogled Ljubljanskega gradu	pri kipu Valentina Vodnika, Vodnikov trg, Ljubljana
16:00 - 18:00	Mestna knjižnica Ljubljana, Trubarjeva hiša literature	delavnica Vzgoja s pomočjo knjig za medgeneracijsko sožitje	vhod v Trubarjevo hišo literature, Stritarjeva 7, Ljubljana
TOREK, 2. oktober 2012			
10:00 - 12:00	Dolenčev mlin	Ogled Dolenčevega mlina s predstavitvijo mlina in mletja	Podlipoglav 25, Ljubljana Dobrunje
10:30 - 12:30	Turizem Ljubljana	brezplačen voden ogled Ljubljane	predstavitveni prostor MOL v 1. preddverju Cankarjevega doma
12:00 - 13:00	Muzej in galerije mesta Ljubljana	brezplačno vodstvo po razstavi Več glav, več ve	vhod v Mestni muzej, Trg francoske revolucije 1, Ljubljana
13:00 - 14:00	Društvo slovenskih skladateljev	Glasba moje preteklosti (predavanje prof. Tomaž Habe)	Društvo slovenskih skladateljev, Trg francoske revolucije 6/I, Ljubljana
15:00 - 16:00	Turizem Ljubljana	brezplačen voden ogled Ljubljane	predstavitveni prostor MOL v 1. preddverju Cankarjevega doma
16:00 - 18:00	Ljubljanski grad	voden ogled pešpoti na Ljubljanski grad ter ogled razstave Slovenska zgodovina	Čevljarji most, Ljubljana
19:00 - 20:00	Mestna knjižnica Ljubljana, Trubarjeva hiša literature	literarni dogodek za seniorske literate Žlahtne misli v srebrni kopreni	vhod v Trubarjevo hišo literature, Stritarjeva 7, Ljubljana
SREDA, 3. oktober 2012			
10:30 - 11:30	Turizem Ljubljana	brezplačen voden ogled Ljubljane	predstavitveni prostor MOL v 1. preddverju Cankarjevega doma
11:30 - 13:30	Ljubljanski grad	ogled pešpoti na Ljubljanski grad ter ogled Ljubljanskega gradu	pri Herkulovem vodnjaku, Gornji trg, Ljubljana
11:30 - 12:30	Mednarodni grafični likovni center	brezplačno vodstvo po razstavah Sistemi ter ornament i - Istanbul - Isfahan Dušana Pirih Hupa	pred MGLC, grad Tivoli, Pod tumom 3, Ljubljana

Pridržujemo si pravico do sprememb programa!

Vojko Anzeljc

Foto: Saša Hess

Promenada Gornji trg – ulica oblikovanja

Urbana intervencija na Gornjem trgu in v Rožni ulici

Urbana instalacija s pisanimi nitmi na Gornjem trgu, ki asociirajo na srednjeveška Pisana vrata ob izteku trga, je izvorna zamisel arhitekta Iztoka Lemajiča, režiserja Vojka Anzeljca in kiparja Gorazda Lemajiča, ki prostor Gornjega trga oživila kot Promenado Gornji trg – ulico oblikovanja. Tako je projekt poimenovala tamkajšnja galeristka prof. Karin Košak Arzenšek, soavtorica projekta, zaslužna tudi za uresničitev in promocijo oživitve Gornjega trga. V projektu oživljanja trga sodelujejo tudi vsi drugi lastniki gornjetrških lokalov, ki so se ob podpori Mestne občine Ljubljana v projekt aktivno vključili, medtem ko so stanovalci in obiskovalci Stare Ljubljane novo podobo trga že naklonjeno in z občudovanjem posvojili.

Kdo se ne spomni časov, ko je Gornji trg živel z utripom gostilne Amerikanec, bifeja Clementina in prve kitajske restavracije v Ljubljani na eminentni lokaciji starega mestnega jedra. Takrat je bilo na Gornjem trgu živahno kot nikoli prej in ne pozneje. Že dolgo se namreč ta od Kresije dokaj oddaljen, a zaradi posebne vzpenjačice se konfiguracije zelo lep ulični rokav bori za svojo prepoznavnost. Pred stoletji so stojničarjem celo zmanjševali davke, da bi le prodajali svoje blago na Gornjem trgu namesto na Mestnem trgu, pa je trg vseeno ostal bolj prazen kot ne. Tak je tudi zdaj že več kot desetletje. Izginila je kitajska restavracija, ugasnil je Amerikanec, Clementina pobira drobtinice stare slave. Naselilo se je nekaj novih lokalov in simpatičnih manjših hotelov, ki so lepo obnovljeni ulici dali novo prepoznavno podobo. Tudi nekaj odličnih prodajal, ki se posvečajo oblikovanju oblačil, nakita in notranje opreme, ima odprta svoja vrata. Proti koncu Gornjega trga se vrstijo privlačne gostilnice. Tudi na Rožni ulici se razvija zanimiva scena v lokalu Pri zelenem zajcu, ki vabi mlade s svojo elektronsko glasbo. Kljub temu, da je ulica Gornji trg izjemno lepa, vse naštetu zgolj životari, saj se obiskovalci Ljubljane večinoma ustavijo že ob vzhodu Gornjega trga, posamejno nekaj fotografij in se obrnejo v drugo smer. Pot nadaljuje le tistih nekaj turistov, ki v pomanjkanju označijo izgubljeno iščejo pot na Grad.

Turizem Ljubljana podprl oživitev Gornjega trga

Pred letom in pol sem se preselil na Gornji trg in prav umirjenost tega predela mesta mi je bila všeč. Imel sem občutek, kot bi se s Starega trga, ki je žuborel od življenja, že po nekaj metrih vzpona na Gornji trg preselil na vas; ljudje so izginili in glasovi potihnili, le iz glasbene šole so se vili po ulici navzgor izgubljeni toni najrazličnejših instrumentov. Kot režiserja in scenarista me je ob selitvi v mestno jedro zamikalo, da bi se v mestno življenje vključil tudi s pripravo kakšnega kulturnega dogodka ali prireditve. Obiskal sem Turizem Ljubljana, kjer so me z veseljem sprejeli in mi povedali, da si želijo oživiti prav Gornji trg, ki je povsem pozabljen. V soglasju smo se odločili na Gornjem trgu periodično prirediti Srednjeveške sejme in s tako vsebino spet privabiti ljudi. Lansko leto je bil projekt izpeljan prvič in je naletel na pozitiven odziv, letos se je zato ponovil in je na sporedu vsako tretjo nedeljo. Pridružil se je še sejem Artish z rokodelsko zanimivimi umetniškimi izdelki, ki se čez poletje ponavlja vsako zadnjo soboto v mesecu in s svojimi pisanimi stojnicami ustvari pravi vrvež na Gornjem trgu.

Zamisel o urbani intervenciji je podprl tudi Oddelek za urejanje prostora

Ljudje so ponovno začeli spoznavati Gornji trg, vendar se mi je zdelo, da bi morala ljudi vabiti na Gornji trg še nekakšna stalna razstava ali postavitev. Na srednjeveškem sejmu imamo razstavljene velike napise z risbami, ki slikovito opisujejo detajle iz srednjeveškega življenja. Obiskovalci jih prebirajo

z velikim zanimanjem. V tem času sem se seznanil s prof. Karin Košak Arzenšek, ki ima atelje za oblikovanje pohištva Feniks – galerijo s pogledom. Strinjala sva se, da je ulica prazna, brez primerne prepoznavno izpostavljenе vsebine, ki bi jo bilo potrebno osmisliti. Še isti dan sva pisala arhitektu Karlu Pollaku na Oddelek za urejanje prostora Mestne občine Ljubljana. Presenečena sva bila nad hitrim odzivom, ko je takoj zatem prisluhnil najinemu razmišljanju o novi podobi te ulice. Omenil je Pisana vrata ali Karlovška vrata, ki so bila najstarejša mestna vrata v srednjeveški Ljubljani in so se nahajala prav na koncu Gornjega trga. Povedal je, da za dobro pripravljen projekt tako imenovane urbane intervencije, kakšen je bil izveden leto poprej na Križevniški ulici, lahko poskuša pridobiti tudi podobna sredstva, seveda s pogojem, da v projektu sodelujejo vsi lokali na ulici Gornji trg in Rožni ulici. Tak projekt mora ljudi povezovati s ciljem, da sodelovanje vseh omogoča spremembe. Dogovorili smo se, da Mestna občina Ljubljana financira urbano intervencijo, to je likovno okrasitev ulice, lastniki galerij, lokalov, ateljev in hotelov pa pripravijo raznolike dogodke, ki bi Gornjemu trgu dali privlačno vsebino.

S Karin Košak sva bila postavljena pred dejstvo, da zares lahko nekaj narediva, vendar se je postavilo tisoč vprašajev. Obiskala sva vse, ki tam delujejo, vsi so se razveselili pobude, vendar je bilo potrebno zadevo razviti konkretnije, drugi naj bi se ustvarjenemu pridružili. V kar najkrajšem času je bilo potrebno ustvariti zamisel s programom prireditve, ki bodo potekale potem, ko bo zaživela nova likovna podoba tega predela mesta.

Rojstvo Promenade Gornji trg – ulice oblikovanja

Arhitekt Iztok Lemajič je zasnoval urbano intervencijo z barvnimi nitmi, ki se prepletajo skozi ulico in s tem ustvarjajo iluzijo geometrijskih likov, ki so jasno vidni, hkrati pa s svojo prosojnostjo še vedno dopuščajo nemoteno opazovanje arhitekture. Tako je nastala jasna povezava, po kateri pisane niti skozi ulico vodijo do mesta, kjer so stala Pisana vrata. Sam pojem »vrat« pa nas je navdihnil s pojmom »odprtega« mesta, v katero prihajajo obiskovalci z vsega sveta in z mislijo, da bi Gornji trg in Rožna ulica gostila ljudstva sveta, ki se na ulici lahko predstavijo z glasbo, plesom, kulinariko, projekcijami slik, razstavami umetniških izdelkov in podobno. Na koncu pa je Karin Košak Arzenšek predlagala, da predel mesta z novo likovno podobo dobi ime, ki osmišlja vsebino: Promenada Gornji trg – ulica oblikovanja.

Izdelan projekt smo nato predali naprej na občino in upali, da bo stvar hitro napredovala, saj je bila pomlad v polnem zamahu in poletje blizu. Na našo srečo je bil projekt hitro sprejet pri podžupanu prof. Janezu Koželju in tudi na Zavodu za spomeniško varstvo je imel dr. Uroš Lubej le nekaj manjših pripomb. Da smo tako hitro napredovali, gre zahvala izjemni ažurnosti Karla Pollaka, žal pa se je ustavilo pri finančni službi, ki je zahtevala svoj čas ne glede na prihajajoče poletje. Zato se je projekt zavlekel za skoraj mesec dni, a proti koncu junija je le prispela pogodba s podpisom župana Zorana Jankovića. V najkrajšem možnem času smo morali smo začeti z izvedbo dogovorjenega načrta.

Šele v tem trenutku smo vsi skupaj ugotovili, da za izvedbo takšnega projekta ni strokovnjakov, ki bi jih lahko najeli. Z arhitektom Iztokom Lemajičem sva se lotila prepletanja kilometrov vrvic in vozlanja tisočev vozlov, prof. Karin Košak Arzenšek pa je pripravljala pisne vsebine in promocijo za otvoritveno slovesnost. Natančno razporejanje vrvic in njihovo vozlanje je potekalo zelo počasi, kot nekakšno oblikovanje budistične mandale. Le s tako predstavo je bilo mogoče mirno vozlati in napeljevati vrvce pod žgočim soncem. Tu in tam so priskočili na pomoč najini otroci, a vročina jih je kmalu pregnala, delo pa je steklo hitreje, ko se je pridružil vozlanju in napeljevanju vrvic kipar Gorazd Lemajič.

Ljudje so projekt sprejeli z občudovanjem in veseljem. Še bolj sva bila z Iztokom Lemajičem presenečena, ko so nama začeli nositi pijačo in hrano ter spraševali, če lahko kako pomagajo. Nekateri so se res za kratek čas pridružili. Kjerkoli sva prepletala vrvic, sva spoznala zanimive ljudi, s katerimi sva se pogovarjala o instalaciji in o tem, kako živijo na Gornjem trgu. Iztok je na koncu poznal več ljudi na Gornjem trgu kot v svojem lastnem bloku. Lahko bi se kar preselil. Tudi turisti s fotoaparati so bili neprestano okoli naju in naju spraševali, kaj je namen teh instalacij. Ko sva končala zadnjo instalacijo čisto na koncu Gornjega trga, sva že veselo opazovala, kako se turisti gibljejo vzdolž celotne ulice in instalacije fotografirajo.

Stvar je delovala. Na koncu projekta sta pristopila še fotograf Saša Hess, ki ima ateljeje Cirkus na Gornjem trgu, da je posnel fotografije instalacij za medije. Urška Rajič, ki ima na Gornjem trgu lokal Repete, je oblikovala privlačno zgibanko. V zgibanki smo opisali projekt Promenada Gornji trg – ulica oblikovanja, omenjeni so vsi ateljeji, galerije, lokali, prodajalne, hoteli in gostilnice ter naštetni vsi dogodki, ki se bodo zvrstili med poletjem. Po navodilih podžupana prof. Janeza Koželja smo namestili vzdolž ulice tudi nekaj manjših klopi, ki se zdijo kot že vnaprej domišljen del »scene«. Obiskovalcem je bilo potrebno osmišliti vsebino s krajšim predstavitvenim besedilom na pravi zato natisnjenih in postavljenih panojih na začetku in na koncu ulice.

Množično obiskana otvoritev ulice s kulturnim programom

12. julija je bilo vse nared za otvoritev Promenade Gornji trg – ulice oblikovanja. Dobili smo dovoljenje, da imajo vse galerije, prodajalne in lokali svoje objekte razstavljene na ulici, ki je tako neverjetno lepo zaživela. Prof. Karin Košak Arzenšek, ki je izvedla enkratno promocijo, je zaslužna, da je ta večer obiskalo Gornji trg veliko število ljudi. S koncertom šansonov Janje Majzelj in skupino Goli na odru pa je otvoritev tudi kulturno izredno lepo uspela. Staroselci so pripovedovali, da toliko ljudi ni bilo na Gornjem trgu v zadnjih petih letih skupaj. V mehki poletni noči je Ljubljana zaživela svoj »Montmartre«.

Lepo je opazovati, kako se zdaj ljudje z veseljem podajo vzdolž celotne ulice, se fotografirajo z instalacijami, posedajo v lokalih in gostilnicah. Na lep odziv so naletele tudi klopi, na katerih se ljudje radi oddahnejo in se za spomin ujamejo na fotografski posnetek pod baldahinom barvnih nit. Ob tej množici fotoaparatorov, ki neumorno pobjiskavajo na Gornjem trgu, se mi je zazdelo, da je takšna instalacija v kombinaciji s klasično arhitekturo veliko zanimivejši promocijski material kot le fotografije mesta. Če si zamislim turista, ki prijateljem prikazuje slike mesta Ljubljane, ga vidim, kako v enakomernem ritmu razlaga: »Tole je Tromostovje, Robbov vodnjak, Plečnikova cerkev«. Prijatelji enakomerno prikimavajo, vajeni česa podobnega iz drugih mest. Potem pa se pojavi slika instalacije na Gornjem trgu in vse se ustavi. Tole je pa nekaj posebnega. V drugih mestih smo le redko videli kaj takega. Nekaj podobnega se dogaja z novoletno okrašeno Ljubljano. To je nekaj zelo posebnega. Pet ali deset takšnih posebnih ulic v Ljubljani bi z majhnim vložkom gotovo pričaralo Ljubljano kot zelo posebno mesto. Zakaj bi bila Ljubljana nekaj posebnega le v novoletnem času!

Na koncu se postavlja vprašanje, ne le nam, ki ta projekt izvajamo, ampak tudi meščanom in obiskovalcem Ljubljane: kako vsebinsko osmišljati

Fotografije: Saša Hess

Urbana intervencija Promenada Gornji trg – ulica oblikovanja je ena spontanah izvirmih iniciativ prebivalcev in lokalov tega okoliša, ki jo je Oddelek za urbanizem na priporočilo Karla Pollaka in podžupana prof. Janeza Koželja odprtih rok podprl s strokovnimi nasveti in finančno dotacijo. Oživiljanje Gornjega trga s srednjeveškim sejmom in umetniško tržnico ARTish ima tudi vso podporo Turizma Ljubljana.

Gornji trg skozi vse letne čase. Jesenski čas je primeren za predstavitev nekaterih mednarodnih kulturnih dogodkov, Miklavž in Božiček naj popeljeta spreved otrok s starši do Pisanih vrat, z osvetlitvijo in dodanimi elementi bi nadgradili pisane niti in tako ustvarili posebno prepoznaven del starega mestnega jedra.

Zakaj ne bi Gornji trg postal prepoznaven s svojo idejno, likovno in vsebinsko podobo?

Marsikaj bi se dalo še narediti. Pobudniki imamo ideje, voljo in smo pripravljeni vložiti čas. Na koncu Gornjega trga je staro zaklonišče, ki je zelo zanimiv ambient, primeren za razstavni prostor. Ob postavljanju instalacij, ki so na neki način iluzije, sploh tista v stari hiši, kjer smo izvedli ljubljanskega zmaja z barvnimi nitmi, se nam je utrnila ideja o umetniški postavitvi Galerije optičnih iluzij. Po svetu ima kar nekaj mest podobne galerije, ki so prava atrakcija. To bi bil lep zaključek sprehoda po Gornjem trgu, kjer bi obiskovalca na koncu ulice čakalo zanimivo presenečenje.

Promenada Gornji trg – ulica oblikovanja
Mestna občina Ljubljana je podprla projekt urbane intervencije na Gornjem trgu z 8.520 evri. Izvajalec: Produkcijska skupina Mangart d.o.o. v sodelovanju z lokali, ateljeji, galerijami, gostilnicami, prodajalnami in hoteli je zagotovila sredstva 8.280 evrov za prireditve na Gornjem trgu in na Rožni ulici.

Avtorji projekta Promenada Gornji trg – ulica oblikovanja: prof. Karin Košak Arzenšek, Iztok Lemajič, Vojko Anzeljc

Avtorji instalacij: Iztok Lemajič, Vojko Anzeljc, Gorazd Lemajič

Načrt postavitve instalacij: Iztok Lemajič

Ljubljana Festival 60

www.ljubljanafestival.si

Darko Brlek: »Festival Ljubljana v mednarodnem

Foto: Alenka Slavinec

Darko Brlek, direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana ter predsednik EFA, s programskimi knjižicami poletnih festivalov.

Festivala Ljubljana je dopolnil zrelih 60 let in ga kriznim časom navkljub proslavlja z bleščečim jubilejnim programom, pa tudi s celo vrsto novostmi, predvsem za otroke in mlade. Zaslužna za to je najprej ustanoviteljica Mestna občina Ljubljana s stabilnim vsakoletnim sofinanciranjem festivala in naklonjenim županovim pokroviteljstvom, ob njej pa tudi številni sponzorji in donatorji, ki jih direktor in umetniški vodja Festivala ter predsednik Združenja evropskih festivalov Darko Brlek z vrhunskim programom že dvajset let vsakokrat znova prepriča, da uveljavljenemu mednarodnemu poletnemu festivalu naklonijo podporo, do Ljubljančank in Ljubljančanov pa izkažejo svojo družbeno odgovornost. Le z njihovo naklonjenostjo so namreč vstopnice tudi za znamenite svetovne prireditve večini dosegljive, festival pa tako ohranja svoje desetletja zvesto občinstvo.

Katere mejnike štejete za bistvene v 60-letni zgodovini Festivala Ljubljana?

To je najprej prvi festival leta 1953, potem izgradnja letnega gledališča leta 1955 in deset let pozneje izgradnja strehe, ki omogoča tudi humano pripravo prireditev čez dan, da so ljudje v senci, sprejem v Združenje evropskih festivalov leta 1977 in seveda osamosvojitve v letu 1991, ko smo imeli veliko težav, predvsem zaradi vojne. V samostojni državi pa je festival iz leta v leto rasel do sedanjega obsega, ko lahko rečemo, da gre za enega največjih festivalov v Evropi.

Festival vodite ves čas po osamosvojitvi, kateri so bili ključni dogodki v tem času?

Prav gotovo 50-letnica festivala leta 2002. Takrat smo zastavili vizijo, kako bo ljubljanski festival deloval v naslednjih desetih letih, in moram reči, da smo to izpolnili, čeprav smo v zadnjih treh letih pričra ekonomski krizi. Program festivala se v tem času ni zmanjšal, ravno nasprotno, in storili bomo vse, da bo tako ostalo tudi v prihodnje. Imamo tudi zvesto občinstvo, ki je prav gotovo najpomembnejši dejavnik festivala.

Petnajst let ste tudi v vrhu Evropskega združenja festivalov EFA, v katerih vlogah?

Drži. Leta 1995 sem bil na kongresu v Ljubljani izvoljen v upravni odbor, leta 1997 sem bil v Torinu prvič izvoljen za podpredsednika, potem pa še dvakrat, tako da sem bil podpredsednik kar sedem let, leta 2005 sem bil prvič izvoljen v Brnu za predsednika in 2009 v Vilni drugič, tako da se mi drugi mandat izteče prihodnje leto.

Kakšno funkcijo pa opravlja Združenje?

To je poklicna nevladna neprofitna organizacija s proračunom 700.000 evrov letno, ki združuje več kot 120 članov in ima sedež v Gentu v Bruslju v vili Kastel Borlut, zelo znani stavbi, ki je bila nekoč radijska hiša in je zdaj spomeniško zaščiten ter v celoti namenjena kulturni ponudbi. Ima prekrasno dvorano z 800 sedeži za simfonični orkester. Združenje povezuje člane ne le iz Evrope, ampak tudi z drugih kontinentov. Merilo za sprejem v združenje

je visoka kvaliteta programa, najmanj triletna starost festivala in usmerjenost v smislu evropske kulturne tradicije.

Nudi Združenje tudi podporo posameznemu festivalu?

Prav gotovo. Združenje ima izčrpano spletno stran, kjer so na voljo vse informacije o vseh članih in vseh njihovih programih. Pisarna ima pet zaposlenih in je v dnevnem stiku z evropskim komisariatom za kulturo, tako da je na tej podlagi združenje realiziralo kar nekaj razpisov za sofinanciranje s strani Evropske komisije, naši člani imajo tudi svoje strani, kamor lahko vnašajo spremembe s svojimi kodami. Združenje sodeluje z drugimi festivalskimi mrežami, kot je na primer azijsko festivalsko združenje, ki smo ga lani pomagali ustanoviti, letos smo pomagali ustanoviti afriško združenje festivalov, tudi arabsko, tako da smo mednarodno precej aktivni. Naše Združenje je še posebej aktivno v Koreji in na Kitajskem, tako da gre za resno promocijo evropske kulture po vsem svetu in pa tudi za povezave. Tako pridobivamo tudi gostovanja ansamblov z drugih kontinentov pri nas.

Kako pa poteka sofinanciranje s strani Evropske komisije?

Vsak festival se mora sam prijaviti na razpise pri evropski komisiji, naša pisarna pa nudi pomoč, informacijo, predvsem tudi objavlja vse te razpise, izdaja tudi mesečnik na spletu EFAckts, ki je zelo izčrpen. Število članov nenehno narašča. Ko sem bil sam prvič v upravnem odboru, nas je bilo koli 50. Še posebej pa smo veseli, da se v zadnji treh letih vračajo veliki festivali, kot je npr. amsterdamski oz. Holland Festival. Presodili so, da jim članstvo prinaša koristi. Imamo redne sestanke dvakrat letno z aktualnim komisarjem, leta 2008 je bil Jan Figel naš gost v Ljubljani, v zadnjih dveh letih pa redno sestankujemo s komisarko Andrušo Vasiliu. Zdaj pa smo celo uspeli v evropskem parlamentarnem odboru za kulturo skupaj s predsednico tega odbora Doris Pack objaviti posebno deklaracijo o pomembnosti evropskih festivalov in poseben program, ki se bo izvajal po festivalih v Evropi.

Kakšen pa je odnos Mestne občine Ljubljana kot ustanoviteljice do Festivala, posebej tudi v finančnem pogledu?

Mestna občina je Festivalu Ljubljana zelo naklonjena, brez nje bi Festival v taki obliki sploh težko obstajal. Občina Festival sofinancira v 40 odstotkih, s 600.000 evri, kar je sicer v primerjavi z drugimi kulturnimi ustanovami malo, a je sofinanciranje stabilno in vsako leto predvidoma poteka v dveh delih. Če bi bil delež sofinanciranja milijon evrov, bi bil program lahko še bogatejši. V letih 2010 in 2011 je bil sprejet rebalans in je bila ta vsota dosežena skupaj z materialnimi stroški, letos dodatna vsota za materialne stroške še ni opredeljena, a upamo, da nam bo tudi letošnji rebalans namenil dodaten znesek v lanski višini. Treba pa je tudi povedati, da je Festival Ljubljana izjemen promotor mesta Ljubljane v mednarodnem prostoru s svojimi dogodki in gostovanji vrhunskih umetnikov na našem festivalu.

Kaj vse ste prenavljali v času vašega vodenja Festivala?

Dvakrat smo prenovili streho, prvič na stroške ustanoviteljice Mestne občine Ljubljana, drugič je bila donatorica Pivovarja Union, leta 2008 pa smo v celoti prenovili avditorij.

Izjemno uspešni ste pri pridobivanju sponzorjev in donatorjev. Ali vaši mecenji merijo tudi učinku festivalu namenjenih sredstev?

Donatorji obiskujejo prireditve, merijo kvaliteto izvedenih dogodkov, pri tem gre za izjemno zahteven poslovni odnos, ki mora biti na vrhunskem nivoju. Zgodí se, da kakšen sponzor zaradi krize odstopi, vendar se navadno vrnejo, ko jim to omogoča finančno stanje, tako da gre za trajno partnerstvo, ki ga skrbno negujemo s tem, da izpolnjujemo vse svoje zadane obveznosti. Vodstveni ljudje menskih podjetij se namreč zavedajo svoje družbene odgovornosti in s sponzorstvom omogočajo, da lahko Ljubljančani za precej nižjo ceno kot na originalnih prizoriščih poslušajo znamenite ansamble, kakršni so Dunajski filharmoniki ali letos ekipa z West Enda v muzikalu Jesus Christ Superstar, za katerega je bila naša najdražja vstopnica cenejša od njihove najcenejše.

je izjemen promotor mesta Ljubljane prostoru»

Že 15 let poletni festival spremlja slikarska kolonija ter programi za otroke. Imate v tem pogledu v načrtu kakšne novosti?

Letos smo pridružili Festivalu še akademijo za mlade, ki se je preselila iz Maribora in se imenuje Akademija Branimir Slokar po znanem slovenskem trombonistu; vodita jo Tomo Peršuh in Živa Ploj Peršuh. Izvedli smo kar štiri sklope delavnic z izjemno veliko udeležbo otrok, ki sta jih vodili Veronika Brvar in Maja Stojanov, hkrati pa smo na Orkestrski akademiji, ki je tudi potekala v okviru Festivala Ljubljana, imeli 360 udeležencev, študentov akademij za glasbo iz tujine in Slovenije. Program za mlade je novost zadnjih štirih let in se je letos še razširil. Tega smo se lotili načrtno, saj želimo tako pomlajevati tudi svoje občinstvo, da ne bi prišlo do položaja kot v sosednji Italiji, kjer je festivalsko občinstvo staro nad 60 let. Letos smo imeli prvič tudi likovne in baletne delavnice za otroke. V kriznih časih, ko je manj denarja, moramo preprosto delati več in manj jadikovati. Ravno mladinski programi, ki stanejo precej manj kot gostovanja znamenitih ansamblov, omogočajo širitev programa, hkrati pa so setev za prihodnost. Občutek imam, da se v naši državi namesto tega, da bi sledili zastavljenim ciljem, preveč ukvarjamo s težavami. Festival Ljubljana dokazuje, da je to mogoče, le da je potrebno več delati.

Zakaj preimenovanje ustanove v Ljubljana Festival?

Naš naziv se ni spremenil, še zmeraj nosimo ime Festival Ljubljana, Ljubljana Festival pa je le tehnični izraz v spletnem in globalnem angleškem komuniciranju, da smo hitreje dostopni. Tudi na Googlu nas pod našim imenom prej ni bilo, z imenom Ljubljana na prvem mestu pa nas vsakdo takoj najde.

Kaj pa vaša umetniška pot, kako jo združujete z vodenjem festivala?

Sem po duši klarinetist in v manj obremenjenih obdobjih nastopam kot solist z godalnimi kvarteti ali z orkestri v tujini, nastopam pa tudi s klavirjem.

Veliko navdiha pri oblikovanju programa Festivala Ljubljana in na osebni umetniški poti še naprej in iskrene čestitke ob vseh treh obletnicah: 60-letnici Festivala Ljubljana, 20-letnici našega vodenja Festivala in 15-letnici vodstvenih vlog v Evropskem združenju festivalov.

60 FESTIVALSKIH POLETIJ

Kristjan Ukmar, Veronika Brvar

4. julij–13. julij 1953: »Ljubljana naj bi postala festivalovo žarišče po zgledu avstrijskega Salzburga.« Tako so razmišljali v Turističnem društvu, organizatorju prvega poletnega festivala. Simfonični koncerti in operne predstave so bili na vrtu Doma JLA, ker festival še ni imel svojega stalnega prizorišča. Prireditev je bilo 74; to so bili kulturni in športni dogodki, mdr. skoki padalcev, nogomet, tekmovanja v krašenju izložb, pokušnja vin in razstava plemenske živine. Največji del kulturnih prireditev je izvedla ljubljanska Opera (7 predstav). Otvoritveni koncert je vodil Lovro von Matačić, na sklepni predstavi Fausta C. Gounoda pa je dirigiral Bogo Leskovic.

30. junij–14. julij 1954: Določen je bil umetniško-kulturni festivalski program, skan iz dramskih, opernih, koncertnih in folklornih dogodkov. Vseh prireditev je bilo 142, sodelovalo je 75 ansamblov s skupaj 9 092 nastopajočimi. Prišlo je 134 515 obiskovalcev, med njimi kar 4 153 tujcev. Prizorišče je bilo na Trgu francoske revolucije, prevladovala je domača, jugoslovanska ustvarjalnost. Sodelovali sta ljubljanska in zagrebška Opera, v program sta bili vključeni tudi dve razstavi v Nuku in Narodni galeriji. 9. julija 1954 je prvič nastopil Slovenski oktet pod umetniškim vodstvom Janeza Boleta.

11. junij–15. julij 1955: Poletne prireditve so dobile domicil v križevniškem predverju, ki ga je sijajno preoblikoval arhitekt Jože Plečnik, ter novem poletnem gledališču, ki ga je mojster ustvaril iz nekdanjega samostanskega vrta. Ustanovljen je bil zavod Ljubljanski festival, prvi direktor je postal dr. Fran Vatovec. V okviru Festivala je začelo delovati Eksperimentalno gledališče pod vodstvom režiserke Balbine Battelino Baranovič in tako oplemenitilo program še z gledališko dejavnostjo. Tu so prvič nastopili slovenski gledališčniki iz Trsta in violinist Igor Ozim z avstrijsko pianistko Ilse von Alpeheim. Prireditelji so program pogumno primerjali z dubrovniškimi in ga označili za vrhunskega.

30. junij–22. julij 1956: Jeseni 1956 je postal direktor zavoda Radovan Gobec, Fran Vatovec pa je prevzel mesto načelnika oddelka za festivalske prireditve. Pod njunim vodstvom je festival dobil dokaj konstantno podobo. Beograjska nacionalna opera je s svojima ansabloma pod vodstvom Oskarja Danona uprizorila opero Konzul G. C. Menottija in baletni večer. Uvodna večera sta bila v znamenju folklorne (Lado iz Zagreba in Kolo iz Beograda), sklepni večer je pripravil Orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Lovra von Matačića.

29. junij–21. julij 1957: Festival je imel 26 prireditev in 11 sodelujočih ansamblov. Težišče je bilo na sodelovanju ljubljanske in zagrebške Opere, nastopali so najboljši jugoslovanski umetniki. Prvič se je predstavil ansambel Slovenski solisti in postal stalnica prireditev. Z njimi so nastopili sopranistka Vilma Bukovec, harfistka Pavla Uršič ter violinista Karlo Rupel in Ali Dermelj. Slavnostni začetek je pripravila ljubljanska Opera z baletom Ohridska legenda koreografov Pina in Pie Mlakar, pevski večer s sopranistko Valerijo Heybal in baritonistom Krstom Krstičem pa je jubilejni festival z 20.639 obiskovalci zaokrožil.

28. junij–18. julij 1958: Festivalsko poletje je odprl ansambel Slovenski solisti s tenoristom A. Planinškom in violinistom I. Ozimom, sklenila pa zbor in Orkester Slovenske filharmonije pod taktirko Sama Hubada. Posebno zanimanje pa je zbudilo Eksperimentalno gledališče Festivala z režiserko B. Battelino Baranovič. Na Peklenskem dvorišču Križank so bili na sporedu Platonovi Poslednji dnevi Sokrata v prevodu A. Sovreta. Vseh prireditev je bilo 22, program pa je obsegal folklorne nastope, nastope zborov, opero, balet in klasične koncerte.

30. junij–12. julij 1959: Direktor prof. Radovan Gobec je Ljubljano želel postaviti v središče jugoslovanske kulturne pozornosti, dr. Fran Vatovec pa je poudaril, da vidi Križanke ob 10. jubileju kot slovensko akropolo. Na Festivalu Ljubljana je prvič nastopila 18-letna pianistka Dubravka Tomšič z Orkestrom SF pod taktirko Sama Hubada s koncertom E. A. MacDowlla.

Po festivalu so v začetku septembra organizirali še festival *Vedra Ljubljana*, na katerem so sodelovala predvsem zagrebška gledališča.

30. junij – 8. julij 1960: Festival je organiziral prvo nagradno prireditev jugoslovanskega baleta, sodelovali pa so baletni ansambli iz petih republiških prestolnic. S celovečernim baletom sta gostovala beograjski ansambel (Giselle) in ljubljanski balet (Pepelka), preostali trije ansambli iz Zagreba, Sarajeva in Skopja pa s tremi krajšimi. Program je dopolnjevala razstava o razvoju jugoslovanskega baleta v Moderni galeriji in srečanje baletnih strokovnjakov. Nagrajenci so dobili posebna darila, velikega in malega, zlatega, srebrnega in bronastega zrnja.

1.–11. julij 1961: Na 1. nagradni reviji jugoslovanske opere je sodelovalo 6 opernih ansamblov (iz Beograda, Sarajeva, Novega Sada, Maribora, Ljubljane in z Reke) in pripravilo 7 predstav skladateljev N. Hercigonje, M. Logarja, P. Konjoviča, M. Poliča, D. Švare, J. Gotovca in M. Kozine. Organizatorji tekmovanja zaradi nekaterih protestov v minulemu letu niso pripravili ocenjevanja nastopajočih umetnikov in so raje vsem podelili enakovredna likovna priznanja.

Ostal pa je simpozij s temo Jugoslovanska opera.

17. junij–1. september 1962: Zavod je dobil novo ime Prireditvena poslovalnica Festival.

Zaradi reorganizacije je Mladinsko gledališče, ki ga je od leta 1955 upravljal Festival Ljubljana, prišlo pod upravo Pionirskega doma, Eksperimentalno gledališče pa je prenehalo delovati.

Jubilejno prireditev so žlahtnili ne le plesalci, ampak tudi gledališke predstave (gledališče iz Trsta, Oder 57) in razkošna folklorna ponudba iz Ukrajine, Gvineje, Francije, Skopja in Madžarske.

30. junij–28. avgust 1963: Na 2. reviji jugoslovanskih gledališč s pestrim izborom so nastopali ansambli iz Ljubljane, Zagreba in Beograda in pripravili 7 opernih in 1 baletno predstavo. Zagrebška Opera je

Fotografije: arhiv Festivala Ljubljana

Slavnostne fanfare so 4. julija 1953. leta z Nebotičnika naznanile začetek 1. ljubljanskega festivala.

Festival Ljubljana je nekoč imel tudi svoj poštni žig.

2. ljubljanski festival (30. junij–14. julij 1954) je potekal na Trgu francoske revolucije.

izvedla celotno opero Razuzdančeva usoda Igorja Stravinskega. Zaradi dežja je bilo veliko predstav iz Križank preseljenih v poslopje Opere, odtod tudi odločitev za pomično streho v Križankah. Program je obsegal še folklorne prireditve in gledališke predstave.

Zaradi vse gostejšega prometa so prvič zaprli Aškerčevo cesto ob južnem zidu Križank.

30. junij–2. september 1964: Prvič je na baletnem bienalu nastopil tuj ansambel – Het Nationale Ballet iz Amsterdama z dvema baletnima večeroma. 8 različnih koreografij, del S. Lifarja, G. Balanchina, D. Lichina, legendarnega plesalca R. van Dantzig na glasbo klasičnikov in tudi sodobnih skladateljev med drugim Hindemitha, Hovhanessa, Badingsa, je predstavilo svetovno plesno ustvarjalnost. Prijetno osvežitev sta pripravila Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane in Ansambel sodobnega plesa iz Zagreba z večerom sodobnega plesa koreografinj B. Kroflič, Ž. Kraigher in M. Broš. Izvedena so bila velika prenovitvena dela na terasi in za odrom.

30. junij–28. avgust 1965: Zaradi odpovedi gostovanja bukareške opere so prireditelji odpovedali 3. operni bienale, čeprav so gostovali operni ansambli iz Beograda, Zagreba, Ljubljane in Reke in pripravili 5 predstav. Ljubljanska opera je posebej za Festival naštudirala Blacherjevo opero Romeo in Julija. Na Festivalu sta se prvič predstavila ansambla Pro musica viva s skladbami avantgardistov in ansambel Collegium musicum z glasbo ruskih sodobnih skladateljev. Poletno gledališče Križank je dobilo pomično streho.

29. junij–1. september 1966: Baletni bienale je bil mednarodno obarvan. Dva baletna večera je znova pripravil amsterdamski nacionalni balet, gostovali so še balet Sopiane iz Madžarske, balet gledališča Stanislavskega Nemiroviča - Dančenka iz Moskve ter Akademsko gledališče plesa iz Prage. Poleg tujih gostov je nastopilo še 5 domačih baletnih gledališč in 3 komorni ansambli. Skupaj so izvedli 17 predstav na

enem najkakovostnejših baletnih bienalov. Direktor Festivala je postal Ferdo Delak, bolezen pa ga je žal pregodaj odtrgala od tega dela. Njegove zamisli je nadaljeval Danilo Bračić.

26. junij–31. avgust 1967: Mali praznik ustanovitve festivala so prireditelji podčrtali s programsko odprtostjo za vse kulturne ustanove v Ljubljani, prvič pa ga ni začela domača kulturna hiša, ampak hrvaška HNK z opero Samson in Dalila C. Saint-Saënsa pod vodstvom B. Papandopula. Festivalski program je štel 29 prireditev, vanj pa so vključili tudi vrsto glasbenih filmov. Zaradi »objektivnih okoliščin« niso organizirali jugoslovanskega opernega bienala, niso pa opustili misli nanj. V skrbno pripravljeno brošuro so predstavili natančno statistiko festivalnih prireditev, obiskovalcev in sodelujočih od leta 1953 do vključno leta 1966. Povprečen obisk je bil 787 obiskovalcev na prireditvi, skupno število pa 231.547. V 15 letih so v spored med drugim uvrstili 53 oper, 51 baletov, 74 koncertov, 44 folklornih nastopov, organizirali so 25 razstav in »en estradni nastop«. Prenehala je delovati Koncertna direkcija Slovenije, vlogo posrednika je prevzel Festival Ljubljana.

3. junij–23. avgust 1968: 16. festival je bil prelomen z mednarodno usmerjenostjo. Izjemna gostovanja tujih ansamblov in skupin so postavila festival na mednarodni zemljevid. Gostovali so Dunajski dečki, Moskovska filharmonija z legendarnim Kirilom Kondrašinom, Stuttgartsko zborovsko združenje. Od domačih opernih gledališč sta nastopila le operni in baletni ansambel SNG Ljubljana. Med tujimi gosti so navdušili Paul Taylor Dance Company iz New Yorka, baletni ansambel Velikega gledališča iz Göteborga, Valonski balet iz Belgije, balet Državne opere iz Bukarešte itd.

24. junij–29. avgust 1969: Na poletnih prireditvah je nastopila ljubljanska Opera s 5 predstavami. Posebno pozornost je zbudilo gostovanje Opere Mestnega gledališča iz Leipziga z Mozartovim Don

Giovannijem in Brittnovim Albertom Herringom. Festival Ljubljana je že v zimski sezoni razpisal svoj lastni abonma z vrsto odmevnimi gostovanji. V prvi polovici leta je tako festival priredil že 138 koncertov, ki jih je obiskalo 90.000 obiskovalcev. Posebnost je bil tudi predprogram z mladinskim tednom, ki je kmalu postal tradicionalna prireditvi.

22. junij–31. avgust 1970: V Ljubljani so prvič gostovali Bejartov Balet XX. stoletja iz Belgije na glasbo Berliozove pesnitve Romeo in Julija, Contemporary Dance Company iz Londona in operni ansambel Verdijevega gledališča iz Trsta s Sevilljskim brivcem G. Rossinija in Madame Butterfly G. Puccinija. Festival Ljubljana je prevzel še organizacijo mednarodnega jazzovskega festivala. Med solisti je izstopal koncert pianista Grigorija Sokolova, poletne prireditve pa so sklenili Dunajski dečki.

21. junij–31. avgust 1971: Veliko operno gledališče iz Lodža, vnovično gostovanje Verdijevega gledališča iz Trsta, predvsem pa gostovanje Opere ter Orkestra Gewandhaus iz Leipziga z dirigentom Kurtom Masurjem so se vpisali med vrhunce festivalskih prireditev. Sredi festivalskih prireditev je julija 1971 direktor Danilo Bračić nenadoma umrl, maja naslednje leto je postal direktor dr. Henrik Neubauer.

27. junij–29. avgust 1972: Jubilejna prireditvi je izzvenela v znamenju baleta. Znova je oživel baletni bienale in pritegnil gledališča iz Ljubljane, Beograda, Zagreba, Skopja in Sarajeva ter Komorni ansambel svobodnega plesa iz Zagreba. Vseh baletnih predstav je bilo 10, gostovali so plesalci Državne opere iz Bukarešte ter Londonskega festivalskega baleta. Med gostovanji tujih ansamblov je izstopal koncert Moskovske filharmonije z dirigentom Kirilom Kondrašinom.

27. junij–29. avgust 1973: V Ljubljani so se znova zbrali operni ansambli iz Ljubljane, Beograda in

Po koncertu Therese Plut v Slovenski filharmoniji

Mirjana Ribič

Čestitke in vtise ob 60. obletnici Ljubljanskega festivala smo dobili po nastopu Therese Plut, koloraturne

sopranistke, ki je pela francoske serenade. Theresa Plut je rojena v Kanadi, njeni starši pa so Slovenci. Živi v Sloveniji, je poročena in ima dveletnega sina. Po imenitnem koncertu je sprejemala čestitke in se nam predstavila skupaj s svojo taščo pediatrinjo Mojco Čavič. Tudi Tadej Horvat, njen spremljevalec na klavirju, je požel pohvale. Sponzor njenega nastopa je SKB Banka Société Générale Group.

MERI PLEMENITAŠ, germanistka, dolgoletna strokovna sodelavka Festivala Ljubljana, 1987–1989 v. d. direktorice Festivala Ljubljana: Sami začetki so bili zelo težki, nekoč smo bili brez odra, kulturni dogodki do se dve leti odvijali na vrtu nekdanjega doma JNA. Leta 1955 sem začela delati v okviru Zavoda Festival Ljubljana. Tretji festival je bil na izjemni lokaciji, v Križankah, ki je še danes največje prizorišče festivala. Takrat so Križanke obnovili po Plečnikovih načrtih. Od leta 1955 sem bila najmlajša

Fotografije: Robert Ribič

Meri Plemenitaš

Mirjam Zemljak

Foto: Alenka Slavinec

Z razstave 60 – Plečnikova simfonija Križank: general Jaka Avšič, prof. Radovan Gobec in dr. Fran Vatovec.

8. ljubljanski festival (30. junij–8. julij 1960) Tone Kos: Risba detajlov v predverju Križank.

HNK Zagreb je leta 1954 gostovalo z opero Otelo.

V program 1. ljubljanskega festivala je bila vključena tudi razstava agrotehnike.

Že 3. ljubljanski festival (11. junij–15. julij 1955) je potekal v Križankah, ki jih je preoblikoval arhitekt Jože Plečnik.

Skopja ter oživili operni bienale. Veliko gledališče iz Lodža na Poljskem je pripravilo operni predstavi Halko S. Moniuszka in Fausta C. Gounoda. Ker je bilo tujih izvajalcev več kot domačih, se je prireditelj tudi uradno preimenoval v »mednarodni festival«.

V letu 1973 je bila ustanovljena tudi Skupnost koncertnih poslovalnic Slovenije s sedežem na Festivalu Ljubljana in tako je bilo poenoteno koncertno poslovanje po vsej republiki.

23. junij–30. avgust 1974: Na baletnem bienalu je bil delež jugoslovanskih plesalcev manjši, sodelovala so le gledališča iz Ljubljane, Novega Sada in Skopja in komorna ansambli iz Zagreba ter vrsta baletnih solistov, zato pa je bil toliko zanimivejši obisk tujih gostov. Program so obogatili plesalci Nemške opere ob Renu, balet Rambert iz Londona, balet Opere iz Perma, Kubanski nacionalni balet in Kraljevi balet iz Kopenhavna.

18. junij–29. avgust 1975: Na jugoslovanskem opernem bienalu so sodelovala operna gledališča iz Ljubljane, Zagreba in Beograda, izmed tujih gostovanj pa sta bila posebej zanimiva obiska Državne opere iz Dresdna ter Opere Phoenix iz Londona s postavitvijo Purcelllove opere Dido in Enej in Beraške opere Johna Gaya. V Sloveniji je prvič gostovala Akademija St. Martin in the Fields, Andres Valdes pa je pripravil svoj prvi večer pantomime. Dr. Henrik Neubauer je prireditelj označil kot »kvalitetni vrh vseh dosedanjih festivalov sploh z vrsto domačih in tujih izvajalcev«.

23. junij–27. avgust 1976: Na baletnem bienalu so sodelovali člani petih jugoslovanskih baletnih gledališč, dva komorna ansambli ter Nizozemsko plesno gledališče z baletnim večerom štirih novih koreografij mladih vzhajajočih koreografskih zvezd J. Kyliana in H. van Mannena. Baletni solisti iz jugoslovanskih republik in štirih tujih držav so pripravili skupni nastop. Slavnostni koncert ob 25-letnici je pripravil Slovenski oktet.

sodelavka Festivala Ljubljana, moji sodelavci pa so bili večinoma že upokojeni in so z veseljem delali za to sijajno kulturno prireditelj. Pobudnik festivala je bil dr. Fran Vatovec. V tistih časih ni bilo denarja, ki ga danes prispevajo sponzorji, zato smo imeli kot socialistična država medkulturno sodelovanje z državami socialističnega bloka. Zelo smo bili ponosni, ker so že takrat pri nas nastopali člani Moskovske filharmonije pod vodstvom dirigenta Kirilla Petrovicha Kondrashina. To so

bili nepozabni glasbeni nastopi. Pri nas so gostovali imenitni umetniki z vseh koncev nekdanje Jugoslavije in imeli smo se zelo lepo, čeprav ni bilo dovolj denarja. V organizaciji festivala sem večinoma delala kot pomočnica direktorja, če pa je kakšen direktor odstopil, sem ga nadomeščala. Po upokojitvi redno spremljam program in mislim, da so vsi kulturni dogodki in izvajalci na izjemno visoki ravni. Sama sem ljubiteljica klasične glasbe. Kot upokojenka sem redna obiskovalka festivala. Ob 60-letnici

23. junij–31. avgust 1977: Jubilejni festival je s prireditvami zapolnil polna dva meseca, Festival Ljubljana pa je po ukazu predsednika Josipa Broza Tita prvič dobil visoko državno odlikovanje. Od 23. junija so se vrstile gledališke, operne in baletne predstave ter koncerti in folklorne prireditve. V Ljubljani je gostovala Leipziška opera s Händllovim Kserksesom in Mozartovo zgodnjo opero Beg iz Seraja, Leningrajski baletni ansambel je uprizoril balet Romeo in Julija S. Prokofjeva, Prospect Theatre iz Velike Britanije pa je izvedel dve Shakespearovi drami – Antonija in Kleopatro ter težko pričakovanega Hamleta.

20. junij–4. september 1978: Festival Ljubljana je postal član Evropskega združenja festivalov EFA. S članstvom v mednarodnem združenju se je po vsem svetu povečalo zanimanje zanj, ustvarjalci so si ambiciozno zastavljali visoke cilje, žal pa jih finančna sredstva niso dohitev.

Festival je odprl 6. jugoslovanski operni bienale, program so obogatili obiski zanimivih solistov, mdr. violončelista H. Honeggerja in čembalista T. Pinnocka.

21. junij–3. september 1979: Na 8. jugoslovanskem baletnem bienalu se je zbralo 5 poklicnih ansamblov iz Ljubljane, Zagreba, Beograda, Novega Sada in Sarajeva. Med gostujočimi skupinami so izstopali Kraljevi filharmonični orkester iz Liverpoola, Lenigrajska filharmonija in kanadski balet Les Grands Ballets Canadiens iz Montreala. Uprizorjen je bil Chryssippos Ivana Mraka, gostovala so gledališča iz Kranja, Celja, Maribora in Zagreba.

24. junij–28. avgust 1980: Operni bienale je obsegal 6 opernih večerov, štirje so predstavili domačo ustvarjalnost. Izdatnejša finančna podpora kulturne skupnosti je omogočila tudi več gostujočih ansamblov iz tujine, mdr. Londonskega sodobnega plesnega gledališča ter Londonskega simfoničnega orkestra in zbora iz Beljaka pod vodstvom dirigenta Claudia

Abbada ter Ansambel Wolfganga von Karajana iz Salzburga. Posebno dragocen je bil nastop treh vrhunskih slovenskih glasbenic: Dubravke Tomšič, flavtistke Irene Grafenauer in mezzosopranistke Marjane Lipovšek.

17. junij–27. avgust 1981: Na baletnem bienalu so sodelovali ansambli iz prestolnic vseh petih republik ter še baletni ansambli iz Splita, Maribora, Novega Sada in Pristine. Med velikimi tujimi ansambli je gostovala Škotska opera. Komorne izvedbe so bile na izjemno visoki ravni. Gostovali so češki violinist in dirigent Josef Suk, violončelist Daniil Šafran, klavirski duo Emil in Elena Gilels ter uveljavljeni slovenski umetniki, med njimi tudi mladi slovenski virtuoz na trobenti Stanko Arnold.

21. junij–1. september 1982: Spored jubilejnega festivala je bil obsežen, zanimiv in kakovosten, manj uspešen pa je bil operni bienale z le štirimi ansambli. Festival je gostil vrhunski Orchestre nationale du Capitol iz Toulousa, Madžarski državni simfonični orkester, balet iz Bratislave, Janačkovo opero iz Brna, Latvijsko filharmonijo, glasbeno gledališče The fires of London, Satirično gledališče iz Moskve, violinista Leonida Kogana, baročni ansambel Camerata Amsterdam ter veliko domačih solistov in folklornih skupin. Izčrpana programska knjižica je v jubilejnem letu predstavila natančno statistiko obiskovalcev in števila predstav ter žanrov in gostovanj v zadnjih 30 letih.

21. junij–31. avgust 1983: Jeseni 1982 je postal direktor Festivala Ljubljana Janko Grilc. Pod njegovim vodstvom je Jugoslovanski baletni bienale prikazal prezez dela jugoslovanskih gledališč. Nastopilo je 7 ansamblov, ljubljanski celo dvakrat z večerom slovenskih del in dvema baletoma Igorja Stravinskega. V produkciji Festivala je nastala monodrama Strategija za dve gnjati v izvedbi Jurija Součka. Komorni večeri so gostili dva pevka recitala ruske mezzosopranistke Jelene Obrazcove in sopranistke Zlate Ognjanovič,

čestitam sedanjemu vodstvu in vsem strokovnim delavcem Festivala Ljubljana.

MIRJAM ZEMJAK, zdravnica splošne medicine iz Ljubljane: Že vrsto let se občasno udeležujem kulturnih dogodkov Festivala Ljubljana in organizatorjem iskreno čestitam ob 60. jubileju. Najraje hodim na glasbene dogodke, zelo dobro se spomnim nastopa flavtistke Irene Grafenauer, redno poslušam Vlada Kreslina. Mislim, da so Križanke zelo primerne

za kulturne dogodke. Danes pa sem bila navdušena nad glasbenim nastopom sopranistke Therese Plut, res lepo poje, prav tako je bila zelo dobra spremljiva na klavirju pianista Tadeja Horvata. Nekoč sem sama pela v pevskem zboru in zelo rada poslušam francoske serenade.

DARJA NOVAK, študentka glasbene akademije, bodoča operna sopranistka: Kot študentka sem že nastopala v predstavi Orfej. Na poletnem festivalu najraje poslušam

Foto: Miha Fras

Valerij Gergijev je reden gost Festivala Ljubljana. Lani je na Kongresnem trgu dirigiral več kot tisoč izvajalcev.

Foto: Miha Fras

Častni pokrovitelj odprtja 59. in 60. Festivala Ljubljana je bil predsednik države dr. Danilo Türk. Lani se ga je udeležil tudi predsednik Hrvaške dr. Ivo Josipović. Mahlerjevo 8. simfonijo je dirigiral Valerij Gergijev.

Foto: Miha Fras

Križanke so s svojo ustvarjalnostjo polnili že različni umetniki – tudi brazilski glasbenik Gilberto Gil.

Peklenko dvorišče služi za koncerte in gledališke predstave, sprejeme, novinarske konference.

prvič sta na Festivalu koncertirala saksofonist Oto Vrhovnik in češki violonist Vaclav Hudeček. Vrhunec festivala je bilo gostovanje Nove Shakesperove družbe iz Londona s Hamletom.

29. junij–31. avgust 1984: Festival je predstavil predvsem komorne zasedbe, komorno obarvan je bil tudi operni bienale. Svoja dela železnega repertoarja je pripravilo le 5 gledališč. Med izjemna doživetja se je vpisal recital mlade srbske violončeliste Ksenije Jankovič, nepozaben pa je bil recital violončelista Heinricha Schiffa ob spremljavi pianista Acija Bertonclja.

25. junij–31. avgust 1985: Baletni bienale je bil že po tradiciji razkošnejši kot operni. Nastopili so ansambli iz Beograda, Maribora, Sarajeva, Splita, Ljubljane, Prištine, Zagreba, Skopja in Essna, na sporedu je bil tudi komorni plesni večer. Gostujoči orkester in zbor Radia Leipzig sta poustvarila Händlov oratorij Izrael v Egiptu, Simfoniki RTV Slovenija pod vodstvom Antona Nanuta so spremljali zmogovalec mednarodnega pevskega natečaja Maria del Monaco, tenorist Nicolai Gedda pa je s Slovenskim oktetom pripravil nepozabni večer pravoslavne liturgije. Pestro programsko podobo je zaokrožil minifest lutkovnih gledališč.

29. junij–1. september 1986: Aprila 1986 so bili na pobudo skladatelja Milana Stibilja in muzikologa dr. Primoža Kureta v Ljubljani in na Bledu prvi Slovenski glasbeni dnevi v organizaciji Festivala Ljubljana. Pester in zanimiv je bil poletni festivalski program, znova podhranjen pa operni bienale. Med tujimi gostovanji sta izstopala koncerta Moskvske filharmonije z dirigentom Dmitrijem Kitajenkom in gostovanje Rezidenčnega orkestra iz Haaga s Hansom Vonkom. Moskovski komorni orkester je blestel z violinistom Vladimirjem Tretjakovom. Izvrsten je bil tudi gledališki del z gostovanji opernih skupin iz Brna, Rima in Londona. Tudi 34. festival je sklenil minifest lutkovnih gledališč.

operne arije in spremljam program že nekaj let. Želim si, da bi imel Festival Ljubljana še naprej tako kakovosten program.

CVETKA SELŠEK, predsednica upravnega odbora SKB banke Société Générale Group: Vsako leto redno spremljam festival, ne le po uradni dolžnosti, ker je SKB banka redna sponzorica Festivala Ljubljana, temveč tudi kot ljubiteljica dobre glasbe. Glasbene koncerte spremljam že od mladosti in so mi v spominu

ostali odlični nastopi glasbenikov v Križankah. Takrat še nismo imeli Cankarjevega doma, pa so se koncerti odvijali tudi v dežju. Kljub močnim nalivom smo vztrajali na koncertih in se imeli zelo lepo. Rada poslušam klasično glasbo, danes sem zares uživala v odličnem nastopu koloraturne sopranistke Therese Plut, prav tako bi pohvalila Tadeja Horvata, pianista, ki jo je spremljal na klavirju. Izmed glasbenih dogodkov letošnjega jubilejnega Festivala naj posebej pohvalim nastop violinista

24. junij–28. avgust 1987: Namesto baletnega bienala (odpadel je zaradi Univerzijade v Zagrebu) je ljubitelje plesa navduševal kanadski balet Les Grands Ballets Canadiens, ob tem pa še številni folklorni nastopi skupin iz Sovjetske zveze, Tanzanije, Mongolije in Kitajske.

Novost je bilo povezovanje s festivalom IDRIART. Prodorni projekt (spodbudil je ustanovitev Inštituta za razvijanje medkulturnih odnosov z umetnostjo) je vodil slovenski violinist Miha Pogačnik. Sad uspešnega sodelovanja so bili nastopi Festivalskega mladinskega orkestra iz Hamburga, ansambla pantomime Image Makers iz ZDA, godalnega kvarteta Kodaly iz Madžarske in recital Mihe Pogačnika ob spremljavi organista Lea Krämerja.

27. junij–1. september 1988: Jeseni 1987 je postala v. d. direktorja Festivala Meri Plemenitaš, umetniški vodja pa Janko Grilc. Organizirali so 11. jugoslovanski operni bienale. V tekmovalnem delu so sodelovala 4 gledališča s 5 predstavami. Ljubljanska opera je (zunaj tekmovalnega prizorišča) v Cankarjevem domu izvedla opero Musorgskega Boris Godunov. Festivalski spored so zapolnili domači solisti in zanimiva tuja gostovanja. Moskvska filharmonija je pripravila tretje gostovanje z dirigentom Dmitrijem Kitajenkom in pianistom V. Krajnjevom, Moskovski virtuozji so koncertirali z V. Spivakovom, recital sta pripravila Pavel in Nina Kogan. Gostoval je pianist Dmitris Sgouros. Newyorčani so izvedli kulturni muzikal Lasje.

26. junij–11. september 1989: Novi direktor Festivala Vladimir Vajda in umetniški vodja Janko Grilc sta se morala spopasti tudi s hitrim padcem gospodarske rasti. Kljub vsemu so izvedli tradicionalni baletni bienale, sodelovala pa so le 3 gledališča (iz Zagreba, Novega Sada in Sarajeva). Vrhunci so bili gostovanje Izraelskega komornega orkestra z violinistom Shlomom Mintzem, nastop ansambla Sinfonia Varsovia z dirigentom Leopoldom Hagerjem, zbora Arnolda Schoenberga, Dunajskih dečkov in

plesne skupine Manhattanski balet iz New Yorka. V program je bil prvič vključen komorni orkester Slovenicum. Dirigent Uroš Lajovic je bil tudi pobudnik novega cikla Nedeljske matineeje.

14. julij–4. september 1990: Iz tujine je prišlo nekaj odpovedi, obiskovalce pa so znova žlahtno obdarili Moskovski državni simfonični orkester pod vodstvom Pavla Kogana, Simfonični orkester moskovskega Radia z Vladimirjem Fedosejevom, ansambel Zahodnonemška Sinfonia, pianist Leonid Brumberg in švedski tenorist Nicolai Gedda, ki je znova nastopil s Slovenskim oktetom. Programsko zanimiv je bil ciklus Kitara skozi stoletja hrvaškega virtuozna Marinka Opaliča.

20. julij–29. avgust 1991: Kljub nekaterim odpovedim tujih gostovanj je bila prireditev odlično izpeljana. Slovesen začetek je bil nastop flavtistke Irene Grafenauer z orkestrom Slovenicum in dirigentom Urošem Lajovcem. Prvič je na festivalu nastopil mednarodno tudi zunaj meja vse prepoznavnejši zbor Ave pod vodstvom Andraža Hauptmana. Komorni večeri so izzveneli v znamenju slovenskih pevcev Ane Pesar Jerič, Ivana Urbasa, Tria Lorenz in kantavtorja Iztoka Mlakarja ter Toneta Fornezija s kabaretom. Slovenski pevci so v organizaciji Festivala nastopili tudi v Bohinju. Na novo pobudo, srečanje ansamblov, ki igrajo dixieland, so se odzvale tri od napovedanih osmih skupin iz tujine; med tujimi gosti pa so v okviru festivala nastopili še Festival Strings iz Luzerna pod vodstvom R. Baumgartnerja, Litovska filharmonija in Kvartet kitar iz Barcelone.

18. julij–31. avgust 1992: Jubilejni 40. mednarodni poletni festival je bil obenem tudi prvi v novi, samostojni državi Sloveniji. Znanilci slovenske glasbene pomladi ansambel Slovenicum z dirigentom Urošem Lajovcem in solistoma mezzosopranistko Marjano Lipovšek in trobentačem

Vadima Repina in Orkester Slovenske Filharmonije. Tudi Vlado Kreslin je moj favorit tega festivala. Prav tako zelo rada poslušam koncerte klasične glasbe pod vodstvom ruskega dirigenta Valerija Gergijeva; tudi letos imamo izvrstne umetnike orkestra Mariinskega gledališča iz Sankt Petersburga pod njegovim vodstvom. Vodstvu in vsem sodelavcem Festivala Ljubljana čestitam ob 60. obletnici in jim želim odlične kulturne dogodke tudi v prihodnje.

Darja Novak

Cvetka Selšek

Foto: Miha Fras

Na odru Križank je letos s svojo skupino nastopil tudi skladatelj in glasbenik Michael Nyman.

Foto: Miha Fras

Gil Roman, umetniški vodja BÉjart Balleta iz Lozane, in dirigent Luis Gorelik.

Foto: Alenka Slavinec

Milan Kučan je Festival Ljubljana leta 2002 odlikoval s častnim znakom svobode Republike Slovenije.

Foto: Miha Fras

Na pot po Sloveniji nas vsako leto popelje festivalski vlak. Med potniki so običajno tudi znani slovinci.

Foto: Miha Fras

Lani je na prenovljenem Kongresnem trgu Mahlerjevo Simfonijo tisočev izvajalo prek tisoč glasbenikov.

Stankom Arnoldom so pripravili veličasten otvoritveni koncert. Festivalni program so sicer obarvali predvsem koncertni nastopi, prvič pa se je na Festivalu s svojo režijo Svetinove Šeherezade predstavil režiser Tomaž Pandur. Prireditelji so bili posebej ponosni na Bergenski filharmonični orkester, Komorni orkester Češke filharmonije, Dunajske dečke in Avstralski komorni orkester.

17. julij–3. september 1993: V letu 1993 je Janka Grilca na mestu umetniškega vodje zamenjal Darko Brlek. Med vsebinskimi novostmi je bilo naročilo novega slovenskega muzikala. Napisal ga je mojster Bojan Adamič. Odmevno je bilo tuje gostovanje iz Litve. Litovski komorni orkester, Državni zbor iz Kaunasa in solisti so izvedli Händlov oratorij Mesija. Dirigiral je sir Yehudi Menuhin. Prireditve so odkrivala nova prizorišča v Narodni galeriji, stolnici, frančiškanski cerkvi, na Ljubljanskem gradu, še vedno pa je Festival Ljubljana organiziral prireditve v Bohinju, kjer so dobili priložnost za koncerte številni slovenski interpreti.

Festival je nadaljeval koncertni cikel Mojstri pevci, uvedel pa novi cikel Mladi virtuoz, ki v letu 2012 praznuje 20-letnico.

16. julij–31. avgust 1994: Po odhodu direktorja Vladimirja Vajde je Festival začasno nasledila Katjuša Rojca. Otvoritveni koncert je odprla svetovno znana pevka Katia Ricciarelli, spremljal jo je Simfonični orkester RTV Slovenija pod vodstvom dirigenta Antona Nanuta. Opazen je bil večji delež jazzovske glasbe, Big Band RTV Slovenija je z Lojzetom Kranjčanom tudi sklenil 42. prireditev. Med tujimi gosti so izstopali Moskovski državni simfonični orkester z dirigentom Pavlom Koganom, Državni orkester iz Sankt Peterburga, dunajski Mozartov orkester in zbor Cantori Gregoriani iz Milana. Slovenski solisti so v okviru Festivala Ljubljana dobili priložnost za nastop še na Ptuj, v Bohinju in na Bledu. Prvi koncert v okviru Festivala, ki je odtele stalnica poletij v Križankah, je pripravil Vlado Kreslin.

7. julij–11. september 1995: Umetniški vodja Darko Brlek je prevzel tudi mesto direktorja in kmalu združil obe funkciji. V programskem delu je posebej izstopal delež gledališča s kar dvema postavitvama Shakespeareovega Hamleta in čedalje bogatejšo operno ponudbo. SNG Opera in balet Ljubljana je tako nastopila z opereto Netopir, opero Nabucco in baletom Giselle. Tesno sodelovanje sosednjih držav, Avstrije, Hrvaške, Italije, je pripomoglo k izvedbi opere Trubadur G. Verdija z mednarodno zasedbo, reška Opera pa je gostovala z opero Turandot G. Puccinija. Med vrhunca sta se vpisala nastopa violončelista Mstislava Rostropoviča z Litovskim nacionalnim simfoničnim orkestrom in galavečer opernih arij s svetovno znanim tenoristom Josepim Carrerasom.

1. julij–31. avgust 1996: Opera in balet ter vokalno-instrumentalna glasba so znova dobili večji delež v programskem sporedu. Festival je odprla uprizoritev Orffove kantate Carmina burana z gosti, Zagrebško filharmonijo, Zborom Ivana Gorana Kovačiča s solisti ter baletnim ansambлом SNG Ljubljana. Operno ponudbo je obogatilo še sodelovanje opernih ansamblov SNG Ljubljana in SNG Maribor z dvema opernima predstavama. Izvirni plesni projekt je pripravil mladi slovenski koreograf in plesalec Matjaž Farič. Med vrhunce poletja se je vpisal koncert Kvarteta Kronos iz ZDA ter nastop Nemškega komornega orkestra iz Frankfurta.

5. julij–31. avgust 1997: V letu, ko je mesto Ljubljana nosilo naslov Evropskega mesca kulture, je Festival Ljubljana uvrstil tudi Slovenske glasbene dneve, vzporedno pa je na pobudo ameriške tolkalistke Amy Lynn Barber potekal tudi festival skladatelja Georga Crumba. Skladatelj je ob tej priložnosti obiskal Ljubljano. Festival se je začel z zadnjo prireditvijo Evropskega mesca kulture, s Koncertom zvonov Instabilis cAmor španskega skladatelja Llorença Barberja. Veličastni simfonični začetek so pripravili Simfonični orkester in zbor RTV Slovenija

ter zbor Consortium musicum z Beethovnovno glasbo. Solistka v Beethovnovem klavirskem koncertu je bila Dubravka Tomšič Srebotnjak, pevski kvartet v 9. Beethovnovi simfoniji so sestavljali Ana Pucar Jerič, Božena Glavak, Branko Robinšak in Marko Fink. Dirigiral je Anton Nanut.

28. junij–31. avgust 1998: Program je bil znova žanrsko razkošno sestavljen. Prvič je bila organizirana Mednarodna likovna kolonija, ki je postala stalnica prireditve pod vodstvom selektorja Toma Vrana. Med vrhunce se je vpisala izvedba Haydnovega oratorija Stvarjenje z Litovskim orkestrom in zborom iz Kaunasa ter mednarodno zasedbo solistov. Dirigiral je Yehudi Menuhin, ki je dan po koncertu vodil tudi delavnico za mlade violiniste.

6. julij–31. avgust 1999: Večer muzikalov z West Enda s slovenskimi izvajalci pod vodstvom Michaela Englanda je napovedal glasbeno poletje, ki se je lahko pohvalilo predvsem z velikim številom komornih koncertov, kar je potrdil tudi sklepni koncert z nastopom tria Luwigana in solistom Pierrom Amoyalom. Med vrhunce se je vpisal nastop violinista Gidona Kremerja in njegovega ansambla. Operno bero so znova obogatila gledališča iz Ljubljane, Maribora in Zagreba, izviren pa je bil tudi gledališki del, v katerem se je kot vrhunska interpretka monodrame predstavila igralka Polona Vetrh. Festival Ljubljana je 27. 12. 1999 postal tudi upravitelj Ljubljanskega gradu.

5. julij–26. avgust 2000: Poletje je naznanila prva slovenska izvedba oratorija Gerontijeve sanje Edwarda Elgarja. Simfonikom RTV Slovenija, združenim zborom in trem angleškimi solistom je v poletnem gledališču Križank dirigiral Simon Robinsom. Na galavečer opernih arij, ki so postali stalnica festivala, je nastopil tenorist José Cura. Spremljal ga je orkester SF z dirigentom Markom

Irena Butoln

Moja Tomann

IRENA BUTOLN, upokojena

komercialistka: Ljubljanski Festival spremljam že pet let, najraje gledam baletne in operne predstave in menim, da so odlične. Kakovost kulturnih dogodkov je na zelo visoki ravni, rada bi videla čim več predstav, vendar moram kot upokojenka paziti na stroške. Karte so nekoliko predrage, če bi bile cenejše, bi bilo več publike.

MOJKA TOMAN, komercialistka: Že vrsto let redno spremljam kulturne dogodke Festivala Ljubljana in

organizatorjem iskreno čestitam ob jubileju. Rada imam gledališke predstave, balet in seveda glasbo. Obožujem latino glasbo, posebej mi je všeč kitarist Paco De Lucia. Moj favorit je tudi Brane Rončel, televizijski in radijski voditelj, ker je odličen poznavalec jazz glasbe. Mislim pa, da so vsi kulturni dogodki odlični.

VOJKA RAVBAR, namestnica glavnega izvršnega direktorja SKB banke Société Générale Group: Vsa leta sem zelo navdušena nad

kulturnimi dogodki ljubljanskega festivala, ker se organizatorji potrudijo, da lahko vidimo in slišimo vedno kaj novega. SKB banka festival že vrsto let sponzorira, prav tako smo sponzorji Olimpijskega komiteja in smo družbeno odgovorna banka. Na festivalu najraje poslušam in gledam opere in druge glasbene dogodke. Danes zvečer smo sponzorji Therese Plut, odlične solopevke s čudovitim sopranom, in sem uživala v njeni izvedbi francoskih serenad. V SKB banki smo ponosni, ker smo sponzorji

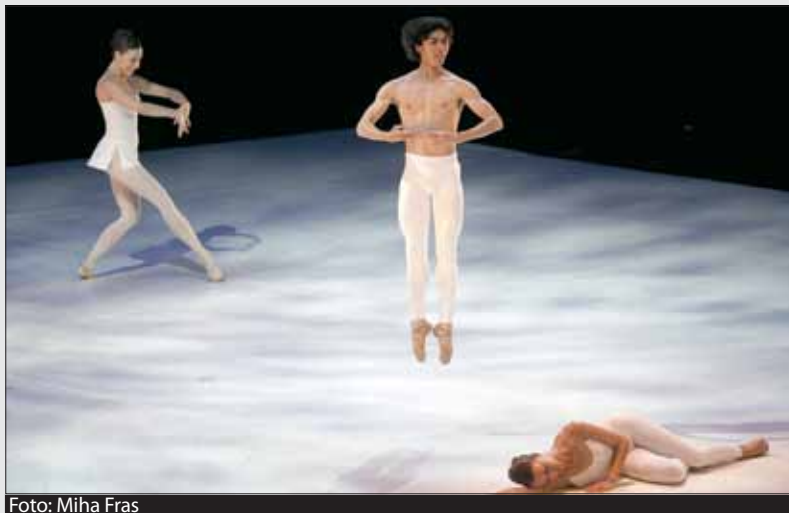

Foto: Miha Fras

Sloviti Béjart Ballet je prvič gostoval že leta 1970. Nazadnje smo ga občudovali letos.

Foto: Miha Fras

Črne maske Marija Kogoja v izvedbi Opere in baleta SNG Ljubljana, otvoritvena predstava letošnjega jubilejnega mednarodnega poletnega Festivala Ljubljana.

Letonjem. Med izjemne dogodke se je vpisal koncert violončelista Miše Majskega z godalnim orkestrom SF. Orkester Mariborske opere je dobil vabljivo priložnost v produkciji Bernsteinovega muzikala Zgodba z zahodne strani z dirigentom, režiserjem, solisti in baletom iz ZDA. Pod okriljem festivala je potekala prireditev Gledališče na gradu, z dokončanjem Stanovske dvorane pa so bile dane nove možnosti za številne kulturne in družabne prireditve.

14. junij–13. september 2001: Festival je slovesno obeležil 100-letnico Verdijeve smrti z izvedbo njegovih petih del, pri kateri sta sodelovali operi iz Zagreba in Maribora z mednarodno uveljavljenimi solisti. Verdijevo obletnico je s poustvaritvijo njegovega Requiema podčrtal Krzysztof Penderecki s Simfoničnim orkestrom, zborom in solisti iz Litve. Operni del je bil bogatejši za koncertno izvedbo opere Boris Godunov Musorgskega, kjer je v naslovni vlogi nastopil svetovno znani basist Paata Burchuladze. Programsko drzna je bila odločitev, da uvodni večer prevzame mladi skladatelj Rok Golob. Na Ljubljanskem gradu so pod njegovim vodstvom zaigrali Big Band RTV Slovenija z gosti, na grajskem dvorišču je potekala tudi Slovenska popevka 2001. Festival se je prvič povezal s Festivalom Trnfest in ob koncu avgusta pripravil še Emonsko promenado.

2. julij–14. september 2002: Slavnostni pečat 50. jubilejnemu festivalu je dalo gostovanje Velikega gledališča Bolšoj teatra iz Moskve z baletom, opero in galakonzertom opernih arij, na katerem so pod vodstvom Fuata Mansurova nastopili prvaki svetovno znanega gledališča. Sklep festivala na dvorišču Ljubljanskega gradu je bila predstava Hazarski slovar Tomaža Pandurja.

Festival Ljubljana je sodeloval tudi pri proslavljanju jubileja Evropskega združenja festivalov v Ženevi z orkestrom SF in skladateljem Vinkom Globokarjem. Festivalu je za obletnico čestital predsednik RS Milan Kučan in mu podelil državno priznanje.

vrhunskih umetnikov. Vodstvu Festivala Ljubljana čestitam ob jubileju; lahko računajo na nas tudi v prihodnje.

Aleksandra Hoivik, upokojenka iz Škofja Loke: Čudovit glas in čudovita pevka, vesela sem, ker je Slovenka po rodu. Zadnja tri leta redno hodim na glasbene in baletne dogodke ljubljanskega festivala. Kulturni dogodki so na visoki ravni in sem srečna, da imamo takšen festival. Vse čestitke organizatorjem in vodstvu festivala ob jubileju.

6. julij–21. avgust 2003: Slavnostni začetek je pripravil Filharmonični orkester milanske Scale z dirigentom Riccardom Mutijem, 7 tednov dolgo glasbeno poletje pa je gostilo še vrsto odličnih glasbenikov. Kot ambasador ruske glasbe in kulture je navdušil karizmatični dirigent Valerij Gergijev z izjemnim ruskim violinistom Vadimom Repinom. Kremerata Baltica s Kremerjem je odprla pogled v baltsko izročilo, vrhunec litovskega obiska pa je bil slavnostni koncert opernih arij z mezzosopranistko Violeto Urmano. Komorni koncerti so dobili domicil v prenovljeni dvorani Palacij na Ljubljanskem gradu.

Festival Ljubljana je mednarodno sodelovanje poglobil z evropskim projektom, ki ga je pripravil skupaj s Festivalom Emilia Romagna. Sad tega sodelovanja je bila tudi izvedba dela Messa di Gloria P. Mascagnija in Misa tango L. Bacalova. Na predvečer odprtja festivala je zazvenela Slovenska popevka, prireditev, ki je povežala RTV Slovenija in Festival Ljubljana.

8. julij–19. avgust 2004: Prelomno evropsko leto 2004 je zaznamoval koncert mladih glasbenikov orkestra Evropske unije pod vodstvom svetovno znanega dirigenta Paava Järviija, simfonični orkester NHK iz Tokia je pripravil koncert pod vodstvom Vladimirja Aškenazija s solistom, violinistom Julianom Rachlinom, koncert Mariinskega gledališča iz Sankt Peterburga z Valerijem Gergijevom pa je postal že tradicionalno težko pričakovani dogodek poletja. Vrhunski galavečer opernih arij je pripravila sopranistka Angela Gheorghiu s skritim gostom tenoristom Robertom Alagno. Za ljubitelje gledališča je bila na sporedu predstava 100 minut Tomaža Pandurja. Posebej razkošen je bil uvod v poletje s koncerti v produkciji Braneta Rončela: koncerti Paca de Lucie, Isaaca Delgada in Bobbyja McFerrina.

4. julij–18. avgust 2005: Direktor in umetniški vodja festivala ter novi predsednik Evropskega združenja festivalov Darko Brlek se je odločil za spremembe, ki naj bi bile vidne tudi v utrjevanju nove znamke

Festivala Ljubljana in poudarjanju delovanja vse leto, še posebej s projekti na Ljubljanskem gradu. Tam je v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana in Slovensko kinoteko med 13. in 30. junijem potekal prvi Film pod zvezdami. Slavnostno odprtje z opero Prokofjeva Ognjeni angel je pripravil Bolšoj teater iz Moskve, posebej pa je nastopil še njegov operni orkester. Znova je gostoval orkester Mariinskega gledališča iz Sankt Peterburga z Valerijem Gergijevim, violinist Vadim Repin pa je koncertiral s Festivalskim orkestrom iz Vilne. Rusko duhovno glasbo so obiskovalci lahko slišali v izvedbi Zbora Mihaila I. Glinke iz Sankt Peterburga. Galavečer opernih arij je gostil tenorista Marcela Alvareza. Festival je poglobil sodelovanje z mariborskim gledališčem, sklepna prireditev je bil Clugov balet Opere in baleta SNG Maribor.

19. junij–31. avgust 2006: Zvezdniško odprtje sta pripravila Newyorška filharmonija in dirigent Lorin Maazel, v tem duhu je izzvenel tudi zadnji koncert s tenoristom Dmitrijem Hvorostovskim in Orkestrom Slovenske filharmonije. Slovenski glasbeni dnevi je bili vključeni v poletni program. Festival je gostil slavnostna koncerta 14. svetovnega kongresa saksofonistov z vrhunskimi interpreti. Med 11. in 20. avgustom je na Ljubljanskem gradu potekal Dunajski festival Mozartovega glasbenega filma. Ljubljanski grad je dobil tirno vzpenjačo, ki je tudi obiskovalcem festivalskih prireditev omogočila lažji dostop do kulturnih prizorišč.

2. julij–1. september 2007: Festival so oglaševali s sloganom: Cuti. Zivi. Ustvarjaj.

Gostovanje Bolšoj teatra iz Moskve je bil vrhunec opernih doživetij, ki so jih v tem poletju obogatile še 3 operne predstave Litovske državne opere ter obe nacionalni ustanovi iz Ljubljane in Maribora. Ljubitelji plesa so občudovali legendarne koreografske postavitev baleta 20. stoletja na predstavi festivala Maggio Musicale Fiorentino. Posebej veličasten je bil izzven poletja: drzna

Gerald Lacaze in Vojka Ravbar

Aleksandra Hoivik

Andrej Hoivik

Foto: Miha Fras

Eden od vrhuncev predstav 60. festivala je bil tudi muzikal Jesus Christ Superstar z West Enda.

Foto: Miha Fras

Kot vsako leto je zvesto občinstvo Križank tudi letos navdušilo kultni Vlado Kreslin.

Foto: Aljosa Rebolj / Studio BOMBA

Zaključna predstava letošnjega festivala je predstava Tomaža Pandurja Medeja (11. 12. in 13. septembra).

postavitev Pandurjevega dela Tesla Electric Company in dva koncerta Izraelske filharmonije pod vodstvom dirigenta Zubina Mehte in Georaea Pehlivaniana.

19. junij–28. avgust 2008: Festival je odprl koncert Kraljevega filharmoničnega orkestra iz Londona pod vodstvom sira A. Davisa s solistom D. Išizako, orkestrski blišč pa so stopnjevali Filharmonični orkester milanske Scale, dirigent Mjun Vun Čung s solistko S. Šoja, dirigent Gergijev z orkestrom Mariinskega gledališča iz Sankt Peterburga ter solista J. Rachlin in pianist D. Macujev. Sklepni koncert je pripravil orkester Maggio Musicale Fiorentino z dirigentom Z. Mehto. Poletno gledališče je gostilo legendo filmske glasbe Ennna Morriconeja na koncertu Morricone pod taktirko Morriconeja. Med dragocenosti se je uvrstil koncert opernih arij z mlado slovensko sopranistko Sabino Cvilak in tenoristom Janezom Lotričem.

6. julij–27. avgust 2009: Leto 2009 je bilo evropsko leto kreativnosti in inovativnosti, kar je bila dodatna spodbuda pri oblikovanju 57. poletnega festivala. Med dosežke se je vpisala že otvoritev z gostovanjem baleta gledališča La Scala. Le nekaj dni po premieri v Milanu je balet Pink Floyd zaživel tudi v Ljubljani. Galavečer opernih arij je gostil tenorista Ramona Vargasa. Dirigent Gergijev je nastopil s svojim novim orkestrom – Londonskim simfoničnim orkestrom, sklep poletja pa je bilo operno gostovanje Bolšoj teatra iz Moskve s tremi predstavami opere Jevgenij Onjegin P. I. Čajkovskega. Festival Ljubljana je v sodelovanju z Opero in baletom SNG Ljubljana na Ljubljanskem gradu pripravil Haydnovo opero Apotekar, mariborska Opera pa je gostovala z Verdijevo Traviato, svojo uspešnico sezone. Gostovala sta tudi dva folklorna ansambla iz Kitajske in Rusije.

5. julij–26. avgust 2010: Otvoritev je zaznamovala obletnico rojstva Gustava Mahlerja in izvedbo

njegove druge simfonije. Slovenska filharmonija je s solistkama Sabino Cvilak in Martino Gojčeta Silić ter dirigentom Emmanuelom Villaumom slavnostno napovedala nov cikel Festivala Mahler v Ljubljani, oblikovanega na pobudo dirigenta Uroša Lajovca. Začel se je jeseni leta 2010 in sklenil spomladi leta 2011. Na programu so bile predstave Akademskega državnega baleta Borisa Eifmana iz Sankt Peterburga, Bėjartovega baleta iz Lozane ter baletnih ansamblov opernih in baletnih gledališč Ljubljane in Maribora. Vrhunca pa sta pripravila dirigent Thomas Hengelbrock z odlično pevsko zasedbo, Münchenskimi filharmoniki in njihovim zborom s pustvaritvijo Haydnovega Stvarjenja ter Valerij Gergijev s svojima orkestroma. Med izstopajoče prireditve sta se vpisali opera Žena brez sence Richarda Straussa v postavitvi Mariinskega gledališča iz Sankt Peterburga, ki v Sloveniji še ni bila uprizorjena, ter Hamlet v režiji Tomaža Pandurja v izvedbi gledališča iz Madrida.

3. julij–7. september 2011: Spektakularni uvod so uprizorili glasbeniki iz Slovenije in Hrvaške z izvedbo Simfonije tisočev G. Mahlerja pod vodstvom Valerija Gergijeva, ki je začrtal nov mejnik Festivala Ljubljana, hkrati pa je bila tlakovana pot za celoten slovenski kulturni prostor. Mestni svet MOL je 20. 12. potrdil ustanovitev novega zavoda Ljubljanski grad, Festival Ljubljana pa je 1. aprila 2011 med lastna koncertna prizorišča znova vpisal Plečnikove Križanke.

Festivalna statistika je po izvedbi 59. festivala zabeležila 41 večernih prireditev, mednarodno likovno kolonijo in dve razstavi ter postavitev kipa Gustavu Mahlerju na Dvornem trgu v Ljubljani. Obiskovalcev poletnih prireditev je bilo več ko 50.000, nastopilo je prek 3000 umetnikov iz več kot 30 držav.

20. junij–13. september 2012: Tako Združenje kot Festival Ljubljana praznujeta 60-letnico delovanja, ki sta jo oba zaznamovala z izjemnimi dogodki

na visoki ravni. Slednji je v Ljubljano ponovno pripeljal vrhunske domače in tuje umetnike. Festivalsko poletje se je začelo že konec maja z odprtjem fotografske razstave 60 – Plečnikova simfonija Križank Alenke Slavinec na Jakopičevem sprehajališču v Tivoliju. Nato je Festival Ljubljana sodeloval na Juniju v Ljubljani, izjemnem projektu Mestne občine Ljubljana, na katerem se je odvila vrsta brezplačnih prireditev za vse generacije v izvedbi najvidnejših slovenskih institucij. Uradno odprtje 60. Ljubljana Festivala so pod taktirko slovitega sira Simona Rattla izvedli Dunajski filharmoniki; častni pokrovitelj koncerta je bil predsednik države dr. Danilo Türk. Po lanskoletni Mahlerjevi 8. simfoniji, ki jo je v živo slišalo med 10.000 in 12.000 ljudi, je festivalsko poletje tokrat mogočni Kongresni trg zavzelo s Poletno nočjo, poklonom 50. obletnici slovske popevke.

Še daljši in bogatejši kot sicer jubilejni festival vse tja do sredine septembra gosti imena, kot beograjski Atelje 212, Boris Cavazza, Vadim Repin, Orkester Slovenske filharmonije, Bėjart Ballet iz Lozane, Inva Mula, Leo Nucci, Ivan Repušić, Michael Nyman, Ramin Bahrami, Theresa Plut, Berlinski filharmonični kvintet, Komorni orkester Dunajskega koncertnega združenja, muzikal Jesus Christ Superstar z West Enda, Orkester Mariinskega gledališča iz Sankt Peterburga z Valerijem Gergijevim, Edward Clug in Tomaž Pandur. V okviru 60. festivala je potekal mednarodni projekt MusMA, ki se ga je udeležilo 360 mladih glasbenikov iz 35 držav. Z Mestnim gledališčem Ljubljanskim je proslavil njegovo 60-letnico z muzikalom Čarovnice iz Eastwicka, s SNG Opera in balet Ljubljana pa njegovih 120 let s prazvedbo opere Janija Goloba Ljubezen kapital in umetnino Marija Kogoj Črne maske. Tokratni festival je dal tudi možnost študentom treh ljubljanskih umetniških akademij, ki so pripravile baročno opero Orfej, ter s slavnostnim podpisom listin sklenil partnerstvo s petimi domačimi institucijami. Tako je še poudaril svojo zavezo spodbujanju domače produkcije in sodelovanju z domačimi ustanovami.

Mojca Čavić s sopranistko Thereso Plut

ANDREJ HOIVIK, študent kemije:

Že tri leta gledam in poslušam glasbene predstave na Festivalu Ljubljana, vseh mi je Vlado Kreslin, letos pa sem posebej navdušen tudi nad Filmom pod zvezdami. Mislim, da ima festival zelo kakovosten in pester izbor kulturnih dogodkov za vse generacije in vse tiste, ki imajo radi tako glasbo kot tudi gledališče. Mladi ljudje si težje privoščimo ogled več predstav na mesec, ker nimamo denarja. Upam, da bodo

v prihodnje za nas mlade karte cenejše, da bi si lahko ogledali še več dogodkov.

MOJCA ČAVIĆ, pediaterinja:

Moja snaha Theresa Plut je najboljša snaha na svetu, najprijetnejša in najskromnejša oseba, kar jih poznam. Prav tako je odlična mama mojega dveletnega vnučka Maksa in odlična soproga mojega sina. Obožujem njen glas in njene nastope in sem zelo ponosna tašča. Kar zadeva Festival Ljubljana,

sem že vrsto let redna gledalka in poslušalka glasbenih dogodkov, posebej obožujem samospeve. V mladih norih letih pred približno 35 leti smo s prijatelji poslušali in gledali veliko dobrih glasbenih nastopov. Po nastopih smo bili polni energije in smo velikokrat po koncertih s fičkom odpotovali v Prago na žuriranje. Vsej strokovni ekipi Festivala Ljubljana čestitam ob jubileju in jim želim še veliko imenitnih kulturnih dogodkov.

2000 let Emone? Kaj bomo praznovali?

Preteklost rimske Emone, zdaj Ljubljane, bo zaradi pomanjkanja pisnih virov in izpovednih rimskih napisov vedno ostajala deloma uganka. Pomagajo jo reševati nova arheološka izkopavanja, ki nam pogosto razkrijejo popolnoma nove vidike zgodovine mesta; zlasti pričevalna so bila izkopavanja v zadnjih letih, pa tudi nove interpretacije napisov in poročil antičnih avtorjev nam omogočajo nova spoznanja.

Dr. Marjeta Šašel Kos

Valvasor 1689, IV/XIII, 9, sl. 87

Argonavti gradijo Emono.

2000-letnica Emone leta 2014 ali 2015

Leto 2014 ali pa morda 2015 naj bi predstavljalo 2000 let Emone in mesto bo to lepo obletnico obeležilo. Vsako takšno praznovanje prinaša s seboj le pozitivne strani in Mestna občina Ljubljana načrtuje projekte, s katerimi bo Ljubljano še dodatno polepšala in popestrila ponudbo prestolnice. Poleg tega so visoke obletnice vedno tudi priložnost za pozitivno promocijo v turistični ponudbi. Ne le tuji obiskovalci, tudi prebivalci Ljubljane in državljani Slovenije se zamislijo o njeni zgodovini, kar se sicer vse prerediti dogaja, pa tudi takrat, kadar se, je to velikokrat povezano z neprijetnimi polemikami o (ne)varovanju arheološke in nasploh kulturne dediščine. Ob tem lahko dodam, da bi bilo že zelo lepo, če bi zmogli, ne glede na nova, celo senzacionalna arheološka odkritja, korektno in vsem dostopno poskrbeti za tiste emonske spomenike in najdišča na prostem, ki jih že imamo. In to je dejansko tudi med prednostnimi načrti.

Argonavtska Emona

Emona je v nekem smislu več in o vsaki bi lahko zanimivo razpravljali, vendar bom strnila le nekaj pomembnih podatkov. Najprej je tu argonavtska Emona, naselbina, ki naj bi jo ustanovil mitski junak Jazon, ko se je skupaj z Medejo in drugimi argonavti na govoreči ladji Argo vračal po Donavi, Savi in Ljubljani iz Kolhida pri Črnem morju, kjer jim je z Medejino pomočjo uspelo, da so se polastili zlatega runa. Argonavti naj bi pripadali eni generaciji pred trojansko vojno, ki jo *Kronika* sv. Hieronima

postavlja v leto 1270 pr. Kr. Ta večplastna mitična zgodba še danes navdihuje umetnike, ljubitelje zgodovine, arheologe, (umetnostne) zgodovinarje, antropologe in druge, da jo razlagajo vsak s svojega vidika, naši baročni zgodovinarji pa so celo izračunali, da je Jazon ustanovil Emono 1222 pr. Kr. oz. 2831 let po stvarjenju sveta.

Ta (nestvarni) podatek jih je tudi prepričal, da je Emona precej starejša (in torej slavnijejša preteklosti) od Rima; tako je npr. Janez Vajkard Valvasor poudaril, da je bila Emona, ki jo je ustanovil Jazon, kakih 500 let starejša od Rima, ki ga je leta 753 pr. Kr. ustanovil Romul. Morda je na tem celo kanček resnice, kajti prva doslej odkrita naselbina v Rimu naj ne bi bila starejša od časa ok. 1000 pr. Kr., medtem ko je prva naselitev v Emoni dejansko nekaj starejša; izvira iz pozne bronaste dobe, v 11. stoletju pr. Kr. Novoodkrita kolišče na Špici v Ljubljani pa kaže, da moramo z najstarejšo navzočnostjo človeka na območju Ljubljane računati že v mlajši kameni dobi.

Prazgodovinska Emona

Druga je torej »prazgodovinska Emona«, le z arheološko metodo ugotovljiva naselbina na mestu poznejše (?) Emone, poznejše z vprašajem zato, ker namreč ne vemo gotovo, kdo in kdaj ji je dal to ime. Dosedanje arheološke raziskave kažejo, da je naselbina na desnem bregu Ljubljane, na mestu današnjih Prul, ki ji je pripadalo pokopališče na levem bregu reke, nastala v času pozne bronaste dobe (druga polovica 11. stol. pr. Kr.) in nepretrogoma živel v starejši železni dobi. Grobišče je bilo odkopano na dvorišču SAZU ob Gosposki ulici, segalo

pa je vse do Kongresnega trga. Morda je že tedaj stala kakšna postojanka tudi na Grajskem hribu, kjer je naselbina dokumentirana v starejši železni dobi; za ta očitno nemiren čas so namreč značilne bolj zavarovane višinske naselbine. Poselitev se je verjetno kontinuirano nadaljevala, naselbina se je v mlajši železni dobi, v času, ko je prevladovala keltska kultura – tu pa je živel s keltskimi Tavriski pomešano staroselsko prebivalstvo –, pomaknila na vznožje Grajskega hriba, spet bliže reki. Domnevno so naselbini dali ime staroselski prebivalci; Emona namreč ni keltsko ime, lepo pa se vklaplja v toponime italsko-(severno)jadranskega prostora in njegovega zaledja, tipa Verona, Aenona (Nin), Salona ipd. Proti koncu tega obdobja so v naselbino že prihajali rimski trgovci, ki so v njej ustanovili cvetoče trgovsko središče.

Rimska Emona

Tretja Emona pa je rimsko mesto *colonia Iulia Emona*, ki je vedno pripadala Italiji in ne, kot je do nedavnega veljalo, provinci Iliriku (pozneje Panoniji). To nam poleg različnih drugih razlogov potrjuje pred nekaj leti pri Bevkah najdeni mejnik med ozemljem Akvileje in Emone z začetka 1. stoletja po Kr. Nastanek rimske kolonije časovno ni natančno določen, raziskovalci emonske zgodovine, domači in tuji, ga različno postavljajo v čas od začetka vlade Oktavijana, še preden je leta 27 pr. Kr. dobil ime Avgust, do prvih let vladavine njegovega naslednika in posinovljenca Tiberija (gre za čas od ok. 30 pr. Kr. do 15 po Kr.). Na čem temeljijo njihove teze, kaj nam torej govorijo napisi in druge

najdbe, kaj so dejstva in kaj hipoteze?

Dejstva in hipoteze

Prelomen je bil članek Balduina Saria iz leta 1938, velikega poznavalca vojaške zgodovine in rimskih napisov Emone, ki je menil, da je mesto zaradi svoje pravilne pravokotne oblike in značilnih dimenzij (521,8 x 455,2 m) nastalo iz legijskega tabora, in sicer po odhodu 15. Apolonove legije na Donavo v Karnuntum (Deutsch Altenburg) leta 14 po Kr. To je že dolgo ovrženo; pravilna interpretacija starega gradiva in nova odkritja ter najdbe kažejo, da v Emoni ni bilo legijskega tabora, 15. legija, ki je v času Tiberijevih osvajalnih vojn na kratko sicer lahko taborila pri Emoni, je imela svoj stalni tabor verjetno pri Sisciji (Sisak), v Karnuntum pa je prišla šele ok. leta 40.

Saria je dalje (napačno) sklepal, da naj bi Emono ustanovil Tiberij kmalu po Avgustovi smrti (avgusta leta 14), v mesto pa naj bi naselil pretežno veterane 15. legije. Za časovni okvir in dokaz mu je služil gradbeni napis, na katerem sta omenjena cesar Avgust (že posmrtno) in Tiberij, ki sta mestu nekaj podarila. Gre za del marmorne plošče, razbit na 15 manjših kosov različnih velikosti, ki se dajo sestaviti. Izkopani so bili v Ljubljani leta 1887 na globini enega metra, ko so prestavljali cevi za vodovod na današnjem Trgu francoske revolucije na vogalu s Salendrovo ulico.

Napis je na ključnem mestu odlomljen, zato ne vemo, za kaj pravzaprav gre, verjetno pa za kakšno večjo konstrukcijo oz. zgradbo. V prevodu se glasi: *Vladar Cezar, sin božanskega (Cesarja), Avgust, najvišji svečenik, trinajstkrat konzul, enaindvajsetkrat izklican za vrhovnega poveljnika (imperator), ki mu je bila sedemintridesetkrat potrjena oblast tribuna, in Tiberij Cezar, sin božanskega (?) Avgusta, Avgust, najvišji svečenik (?), dvakrat konzul, šestkrat izklican za vrhovnega poveljnika, ki mu je bila šestnajstkrat potrjena oblast tribuna, sta dala (mestu) [?].*

Častne in druge na napisu omenjene funkcije, ki sta jih vladarja imela, so pomembne za dajanje napisa, ki sta ga Jaroslav Šašel in Ingomar Weiler postavila v čas od Avgustove smrti 19. avgusta leta 14 po Kr. do pomladi naslednjega leta, kar je še vedno merodajno. Tudi zadnja vrstica napisa je odlomljena in ravno predmet gradnje, ki sta ga cesarja poklonila mestu, ostaja neznan. V prvi resni objavi napisa, v Mommsenovem Korpusu rimskih napisov imperija (*Corpus Inscriptionum Latinarum*) vrstica – povsem pravilno – ni dopolnjena, za dopolnitev sta se odločila Otto Cuntz in nato Balduin Saria, ki sta kot predmet darila obeh cesarjev predlagala mestno obzidje (*murum*); dopolnitev »mestu sta dala mestno obzidje s stolpi« (*murum turresque*)? *dederunt*, pa sta prva predlagala Anton von Premerstein in Simon Rutar v knjigi o rimskih cestah in utrdbah na Kranjskem iz leta 1899. Ta hipoteza v strokovni literaturi prevladuje, čeprav zanjo ni nobene konkretne osnove.

Da bi bila zmeda še večja, sta že Cuntz in Saria ta odlomljeni napis prenašajo povežala z odlomkom še enega vladarskega napisa iz Emone in ju sestavila v (napačno) celoto. Od te druge marmorne plošče je ohranjen le fragment iz sredine spodnjega dela, poleg tega pa še majhen odlomek profiliranega roba plošče. Odkrita je bila leta 1911 med izkopavanji Emone, ki jih je vodil Walter Schmid, in sicer v najbolj recentni kulturni plasti v jugovzhodnem kotu hiše IV, ki jo je Schmid poimenoval »zlatarjeva hiša«; stala je nedaleč od južnega mestnega obzidja. Kamen gotovo ni bil najden *in situ*, kajti očitno so ga skupaj s štirimi oltarji še v antiki prinesli v to hišo, ko je že nehala obstajati kot stanovanjska hiša in/ali delavnica. V času nevarnosti (verjetno v 3. ali 4. stol. po Kr.) je bila po vsej verjetnosti spremenjena v neke vrste skladišče, kamor so, kot vse kaže, prebivalci v naglici prinašali gradbeni material, morda zato, da bi popravili obzidje.

Kombinacija obeh vladarskih napisov je bila pred nekaj leti izhodišče za nov poskus razlage obeh napisov madžarskega kolega Zsolta Mráva (sl. 4), ki je predlagal – povsem hipotetično – da je leta 15 Tiberij (tudi v imenu že umrlega Avgusta) dal mestu obzidje s stolpi, kar je bilo obeleženo na dveh ali več ploščah z enakim napisom, ki so bile vzdane v mestno obzidje nad glavnimi vrati. Mráv je menil, da sta oba spomenika iz iste kamnine in da so črke na obeh napisih enake, vendar ne ne eno ne drugo ni povsem točno. Dejstvo je, da je analiza pokazala, da sta odlomka iz marmorja, ki je bil lomljen na dveh različnih mestih v sicer istem kamnolomu Gummern na avstrijskem Koroškem. Iz marmorja, ki izvira iz tega največjega noriškega kamnoloma, je napravljenih največ noriško-panonskih kamnitih spomenikov, izdelke iz te kamnine pa najdemo tudi drugod (analize kamnin emonskih napisov so vključene v projekt Bojana Djurića in Haralda W. Müllerja). Dalje se je izkazalo, da niti debelina niti profiliran rob obeh plošč nista enaka in da se tudi črke v podrobnostih razlikujejo. Pa še to: v povprečju se je ohranilo le 0,1 ali 0,2 odstotka vseh napisov, ki so nekoč krasili rimska mesta, izredno malo torej, zato bi bilo več kot naključje, da bi se na različnih najdiščih v Ljubljani ohranili kar dve plošči z enakim napisom.

Medtem ko je Saria še napačno menil, da bi izgradnja obzidja obeleževala ustanovitev mesta, je Mráv že pravilno poudaril, da mestno obzidje ni v nikakršni povezavi z nastankom kolonije. Torej tudi v primeru, da bi na napisu dejansko pisalo »obzidje«, to ne bi pomenilo, da je kolonija Emona nastala šele takrat. Cesarji so lahko obzidje mestom odobrili kadarkoli, mestno obzidje niti ni vedno imelo obrambne funkcije, temveč je bilo velikokrat le statusni simbol. Ne glede na vse to se je treba predvsem zavedati, da obzidje v resnici ni nikjer omenjeno.

Leta 14 je Emona gotovo že stala, v večjem obsegu verjetno na desnem bregu reke, kjer je kmalu po Cezarjevi smrti (po letu 44 pr. Kr.) blizu staroselske naselbine domnevno nastal rimski emporij. Iz njega je bodisi v kratkem ali pa čez nekaj generacij zraslo mesto, tedaj namreč, ko je dal Avgust v Emoni ustanoviti manjšo kolonijo rimskih državljanov, ki so se v mesto naselili iz raznih krajev Italije, predvsem iz njenega severnega dela in iz Akvileje; med njimi je bilo, podobno kot v Akvileji, tudi nekaj veteranov. Theodor Mommsen je menil, da je Emona postala kolonija že pod Oktavijanom (Avgustom), nekaj deset let po ustanovitvi mesta Tergeste (Trst); s tem bi se lepo ujema naziv kolonije, *Iulia*, izpeljan iz imena Cezarjeve in Oktavijanove družine (Cezar je namreč Oktavijana posinovil). Ta naziv sta mestom podeljevala predvsem Cezar in Oktavijan; ko je le-ta postal Avgust, so nove kolonije dobivale največkrat ime *Augusta*.

Tezo o zgodnji rimski poselitvi Emone večjega obsega podpira nagrobnik akvilejskega sevira (član združenja šestih visokih mestnih uradnikov) Tita Cezernija Difila (*T. Caesernius Diphilus*) iz časa ok. 30 pr. Kr., ki si je dal postaviti nagrobni spomenik še za življenja. V Emoni je živel in želel biti pokopan v mestu, kjer je bil morda kot *sevir* udeležen pri organiziranju mestne uprave, kultov in infrastrukture. Res pa je, da sicer v Emoni doslej še ni bilo odkritih veliko tako zgodnjih najdb, ki bi dokazovale obstoj mesta že v tem času.

Kaj za Emono v resnici pomenita leti 14 oz. 15 po Kr.?

Kot smo videli, je to datum postavitve plošče s cesarskim napisom v Emoni, kar je za mesto nedvomno pomenilo nekaj pomembnega, čeprav ne vemo natančno, za kaj je šlo. Ni povsem izključeno, da je bilo na napisu omenjeno obzidje s stolpi, saj ga je Emona seveda imela, enako verjetno pa je, da je šlo za kakšno drugo pomembno gradnjo. Ta čas se bolj ali manj ujema z izgradnjo pravilnega pravokotnega mesta na levem bregu Ljubljaničice (*urbs quadrata*); **gre torej za novo fazo urbanizacije predhodnice našega mesta**, kar je gotovo vredno vse pozornosti in obeležja.

Arheološki parki Emona Emonska promenada

Jerneja Batič, Bernarda Županek, Martin Horvat

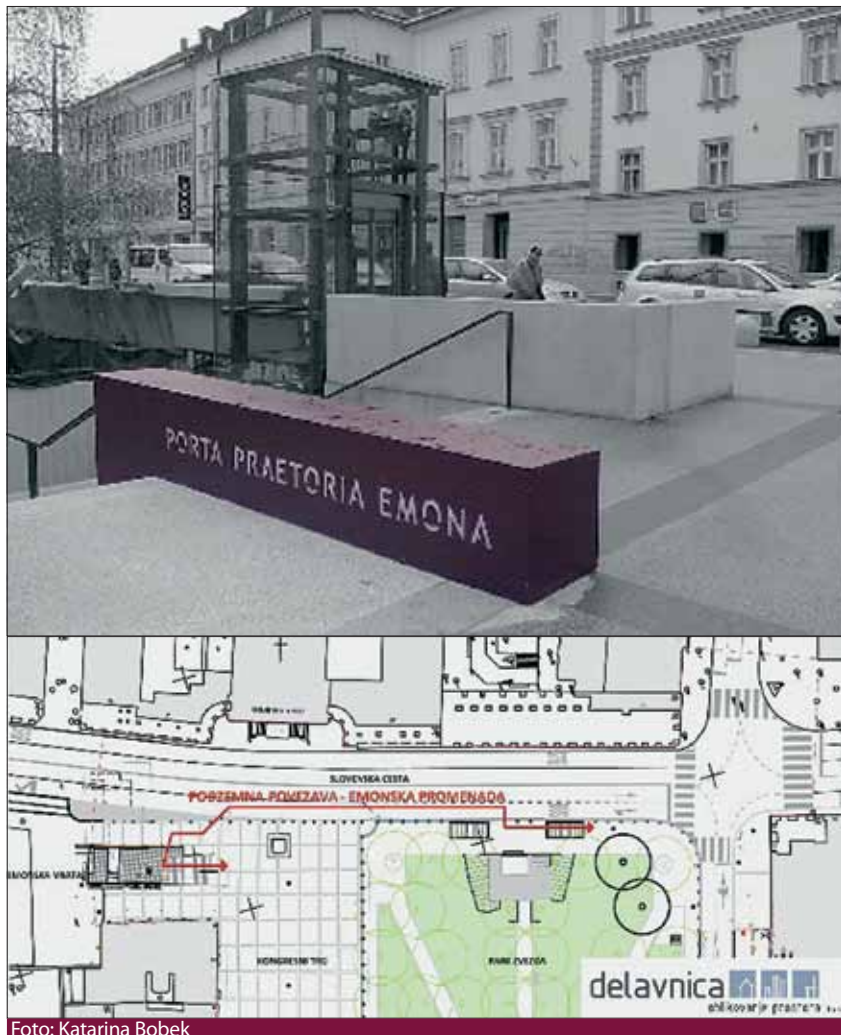

Foto: Katarina Bobek

Muzej in galerije mesta Ljubljane – projekt prezentacije pod Kongresnim trgom.

Ljubljana se ponaša z izjemno bogato arheološko dediščino in kontinuirano poselitvijo od prazgodovine do danes. Posebno mesto v zgodovini poselitve zaseda obdobje rimske Emone. Kot rezultat številnih arheoloških izkopavanj so v Ljubljani tudi prezentirana območja – arheološki parki iz obdobja Emone. Čeprav so ta območja razporejena na majhnem področju v središču mesta, pa delujejo razpršeno in so v mestu težko razpoznavna. Posamezne lokacije so sicer označene z informativnimi tablam, vendar pa so te večinoma stare in močno potrebne obnove. Spomenikom primanjkuje tudi jasno opredeljenih interpretativnih vsebin in strategije za njihovo upravljanje, kar močno zmanjšuje njihovo vrednost. Že prezentirana arheološka dediščina pa ponuja velik potencial, ki ga je potrebno izkoristiti in s tem obogatiti mesto ter kulturno zavest Ljubljane.

Oživitev arheoloških parkov z evropskimi sredstvi

Glede na stanje arheoloških spomenikov smo na Oddelku za kulturo MOL več let iskali možnost pridobitve evropskih sredstev za njihovo revitalizacijo. Uspelo nam je v letu 2011, ki smo s projektom *Arheološki parki Emona – Emonska promenada* uspešno kandidirali za sredstva Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013.

Z načrtovanim projektom revitalizacije arheoloških parkov smo si zastavili naslednje cilje: ● urediti prostore za arheološki prikaz Emone, ● konservirati in revitalizirati spomenike, ● doseči celostno ohranjanje in razvoj kulturne dediščine ter njeno povezovanje s sodobnim življenjem in ustvarjanjem, ● oživiti spomenike s programi za različne ciljne publike (meščane, šolske skupine, turiste, domače in tuje) in jih podpreti z uporabo najnovejših načinov interpretacije dediščine (informatijske

Cesarski napis iz 14/15 po Kr. (Narodni muzej Slovenije).

Arheološki parki Emona

Emonska promenada

Idejni prikaz: MGML

Emonska promenada pod Kongresnim trgom.

table *in situ*, multimedija, spletna stran, virtualne rekonstrukcije, mobilne tehnologije ...), omogočiti izvajanje različnih kulturnih prireditev in povečati turistični obisk oz. število obiskovalcev z novo ponudbo arheološkega prikaza.

Izvedbo Emonske promenade pripravlja Muzej in galerije mesta Ljubljane

Dela potekajo v skladu s konservatorskim načrtom in ob soglasju in nadzoru Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Ljubljana. Muzeju in galerijam mesta Ljubljana smo zaupali izvedbo projekta z muzejsko prezentacijo po sodobnih muzeoloških pristopih. Muzej bo pripravil tudi načrt pedagoško-andragoških programov v sodelovanju s turizmom ter komunikacijsko strategijo z vidika dostopnosti za obiskovalce in vključevanja v turistično ponudbo. V pripravi je tudi načrt upravljanja na podlagi programske zasnove parkov, kadrovske strukture, razvojne vizije ter analize primerov dobrih praks.

Nosilec projekta je Oddelek za kulturo MOL, izvajalec Muzej in galerije mesta Ljubljane, konservatorske in restavratorske posege izvaja Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Restavratorski center. Dela potekajo od začetka letošnjega leta in bodo predvidoma zaključena sredi septembra 2012. Občina bo za projekt namenila sredstva v višini 140.000 evrov, sredstva iz strukturnih skladov pa znašajo 800.000 evrov.

Fotografije: arhiv MGML

ZVKDS, Restavratorski center obnavlja Emonska hišo; na fotografiji konservatoriki pri čiščenju mozaika v t. i. zimski sobi.

Emonska promenada

pod Kongresnim trgom

Kongresni trg je ena središčnih kulturnih, zgodovinskih in turističnih lokacij v Ljubljani in njegov pomen je izjemen v vseh pogledih. Mestna občina Ljubljana se je kot njegova lastnica v letu 2009 lotila ureditve z gradnjo parkirne hiše, rekonstrukcijo podobe trga po zamislih Jožeta Plečnika ter ureditvijo turistično-kulturnih znamenitosti.

Pred gradnjo garažne hiše so bile izvedene predhodne arheološke raziskave. Izkopavanja, eden največjih arheoloških projektov v mestnem jedru Ljubljane, so razkrila bogato zgodovino poselitve področja Kongresnega trga, ki sega od prazgodovine do danes. Posamezni pomembnejši deli najdenih struktur iz različnih zgodovinskih obdobij so ohranjeni tudi v sklopu novega objekta in na ogled obiskovalcem.

Prezentacija dediščine na Kongresnem trgu vsebuje več elementov: prikaz novoveških obrambnih struktur v tlaku, prikaz rimskega vodnjaka, prikaz tlaka pločnika rimske ceste

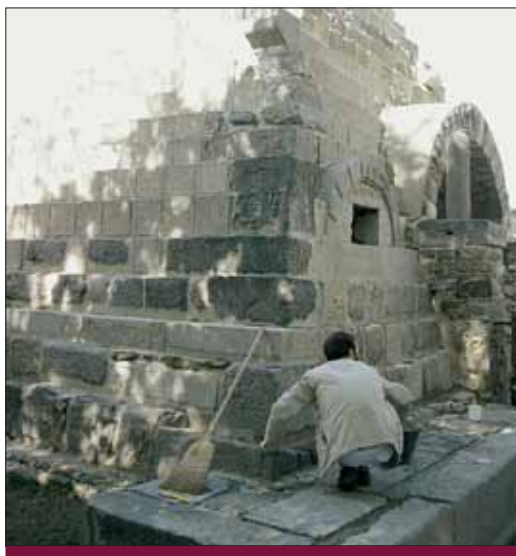
Vse to pa bo nadgradila muzejska razstava in povezovala arheološka informacijska točka. V hodniku pod Slovensko cesto med Plečnikovim podhodom (»Emonec») in Bukvarno bo v sklopu garažne hiše Kongresni trg predstavljeno rimsko mesto Emona.

Prostor je namenjen prikazu rimske ceste in muzejski interpretaciji dogajanja na in ob njej. Razstava je konceptualno prva od treh načrtovanih informacijskih točk, ki bodo namenjene predstavitvi razvoja Ljubljane skozi čas in usmerjanju obiskovalcev na »in situ« prezentirane lokacije. Nosilno vsebino nosi Interaktivni modul, ki vsebuje fizični model – maketo in dve interaktivni mizi. Razstava temelji na sodobnih muzeoloških standardih in je zasnovana kot stalna razstava.

Z vzpostavitev Emonske promenade bodo prikazana nova arheološka odkritja pod Kongresnim trgom, informacijske točke pa bo omogočila povezovanje te lokacije z obstoječimi arheološkimi parki v mestu.

Arheološki park Emonska hiša

Arheološka izkopavanja na področju arheološkega parka Emonska hiša na Jakopičevem vrtu so potekala v letih 1963 in 1964 in odkrila rimsko stanovanjsko zgradbo. Danes so v parku na ogled njeni ostanki s

Obnova zgodnjekrščanskega centra za Osnovno šolo Majde Vrhovnik.

konca 4. in začetka 5. stoletja. Izstopata dva prostora, t. i. poletna soba, tlakovana z dvobarvnim geometričnim mozaikom, ter t. i. zimska soba z ohranjenim sistemom hipokavstnega ogrevanja. Topel zrak je bil speljan iz kurišča v sosednjem prostoru pod tlak zimske sobe; poleg tal je ogreval tudi stene, ki so bile za boljše toplotno prevodnost zgrajene iz votlih zidakov. Stavba je imela tudi priključek na kanalizacijski sistem: odpadna voda je iz zgradbe odtekala po kanalih, prekritih s kamni in v večji, zbirni kanalizacijski kanal (kloako), ki je tekkel pod bližnjo cesto in bil speljan v Ljubljano.

Arheološki park Zgodnjekrščanski center

Arheološka izkopavanja v današnjem arheološkem parku Zgodnjekrščanski center so potekala v letih med 1968 in 1970. Odkrita je bila rimska stanovanjska zgradba, zgrajena kot večina emonskih hiš v začetku 1. stol. našega štetja. V skoraj 500 letih svojega obstoja je bila večkrat prezidana. Prva večja prezidava se je zgodila na začetku 4. stol., ko so obnovili tlake, uredili hipokavstno ogrevanje in dozidali tri bazenčke, kar kaže, da so del stavbe spremenili v zasebno kopalnico. V drugi polovici 4. stol. je bil del hiše prezidan v zgodnjekrščansko molilnico. Velika sprememba se je zgodila v začetku 5. stol., ko ob osrednjem dvorišču zgradijo pravokotno krstilnico z bazenčkom za krščenje v sredini. Krstilnica je tlakovana z večbarvnimi mozaiki; vmes so vstavljena imena tistih Emoncev, ki so darovali sredstva za njihovo izdelavo. Južno od krstilnice so zgradili velik pokrit hodnik (portik) z večbarvnim mozaikom, v katerega je vstavljen napis z imenom graditelja, arhidiakona Antioha. To dokazuje obstoj močne skupnosti prvih kristjanov v Emoni v tem času, ki jo potrjujejo tudi v pisnih virih izpričani emonski škofi.

Arheološki park Rimski zid

Rimsko obzidje na Mirju je najobsežnejši ostanek rimske kolonije Emone v današnji Ljubljani. Ohranjen je velik del južne stranice emonskega obzidja z ostanki stolpov in glavnimi južnimi vrati v mesto v bližini današnje Barjanske. Ko se je po prvi svetovni vojni Ljubljana začela naglo širiti, so se pojavile zahteve po rušitvi zidu na Mirju. Vendar sta konservator France Stele in arhitekt Jožef Plečnik s podporo javnosti dosegla, da do rušitve ni prišlo, in mojster Plečnik je ostanke zidu preuredil po svoji zamisli.

ZVKDS, Restavratorski center obnavlja Rimski zid na Mirju

Očarljivi prizor ob vznožju Novega trga

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Foto: Branko Šrot

Nagrajena fotografija.

Ljubljana se ponaša s številnimi fontanami, ki v vročem poletju hladijo ozračje ter gasijo žejo. In prav v letošnjem, ekstremno sušnem obdobju imajo ti vodnjaki pravo vrednost, posebej za turiste, da se fizično osvežijo ter hkrati uživajo ob vodnih kreacijah. Vsaka fontana ima krasilno vrednost v smislu lepo oblikovane kamnite ali kovinske zasnove, kar nadgradijo radoživi curki in slikoviti slapovi. V Ljubljani zaradi monumentalne in alegorične kiparske upodobitve najbolj blesti Robbov vodnjak v Narodni galeriji z repliko pred Magistratom, medtem ko mu ob vznožju Novega trga parira kamnita fontana, sestavljena iz treh okroglih školjk v treh kaskadah, vendar ne s svojo kamnito formo, temveč z načinom vodnega gibanja, ki spominja na dinamične rečne slapove, kar nudi čarobno podobo, ob tem pa zvočno kuliso s šumenjem in žuborenjem.

Fontana baročnega izvora, ki je prvotno krasila nekdanji park za Uršulinsko cerkvijo, spominja na masiven kelih, sestavljen iz treh čaš. Po vertikali se v obsegu zožajo in na sredini zaobjemajo kamnito deblo, ki se na vrhu spremeni v brstič, iz katerega priteka voda in se enakomerno razliva po kamnitih krožnicah. Fontana vizualno zažari v nočnih urah s pomočjo reflektorjev, ko umetna ali mesčeva svetloba presvetli vodne zavese. Pred nedavnim je bila temeljito prenovljena in v tokratnem natečaju pritegnila kar nekaj fotografov. Med njimi najbolj izstopa Branko Šrot, ki je osvojil nagrado. Posnel je nočni prizor v imenitni vertikalni kompoziciji z ozadjem Cankarjevega nabrežja, osvetljenim grajskim stolpom, ki ga krasí ura, kar daje motivu značilen romantični pridih. Ob pogledu na nočni prizor se realnost transformira v pravljичni svet, v katerem fantazijsko dominira steklena skulptura ali pristajajoči NLP, lahko pa tudi meduza v obliki morskega klobučnjaka v prefinjeni prosojni obliki.

Nagradi sta se najbolj približala s črno-belima posnetkoma Luka Gorjup in Matevž Kokol. Prvi z motivom reke Ljubljanice ter nabrežja, s pomočjo infrardečega filtra in drugi s pogledom skozi okno restavracije, za katerim sedita dve osebi. Denisu Tekavcu se je posrečil kiparski prizor monokromatske barvitosti ob Nuku, Barbari Lavrič Ravbar posnetek zmajskega mostu v dramatični svetlobi, Janu Potočniku kontrastna panorama mesta z žarečimi oblaki, Romanu Gobcu slikovit večerni motiv Cankarjevega nabrežja in Alešu Sedeju Mesarski most, posnet iz žabje perspektive. Likovno zaokrožene posnetke so poslali tudi Andrej Zavašnik (pred nevihto), Minca Zupan (novoletni motiv), Samo Ječnik (Tromostovje), Mojca Kotar (Ljubljanska opera) in Miha Ajtnik humoren motiv kažipota s supergami. Prispevki drugih avtorjev so kompozicijsko manj usklajeni, premalo kontrastni ali motivno manj prepričljivi.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije za objavo v naslednji številki pošljite najpozneje do 22. septembra 2012 na naslov: Mestna občina Ljubljana, glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana na CD-ju ali v fizični obliki ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si.

Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridržuje pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

Gospodarska kriza kot ustvarjalni izziv

Uspešna podjetja Tehnološkega parka Ljubljana I.

Mirjana Ribič

Foto: arhiv Anigmoteha

Brezdotična stikala, uspešen izum podjetja Anigmotech, so prejela več nagrad in imajo potrjene patente v Evropi, ZDA, Kanadi in na Japonskem.

Podjetje Anigmotech najprej osvaja ameriški trg

V času, ko nas pesti gospodarska kriza, se nam zdi še posebej pomembno opozoriti na podjetja, ki z izvirnimi izumi in jasno zastavljenimi vizijami osvajajo svetovni trg in dajejo svetel zgled in prepotrebni optimizem za prihodnost. Za začetek predstavljamo dvoje podjetij iz Tehnološkega parka Ljubljana. Najprej smo se pogovarjali z mag. Markom Čenčurjem, večkrat nagrajenim izumiteljem, lastnikom podjetja Anigmotech. Za svoje izume je prejel dve zlati nagradi GZS, zlato nagrado IFIA, ki jo podeljuje evropsko inovatorsko združenje, zlato nagrado Japti na Forumu inovacij v Ljubljani in zlato nagrado na sejmu Inova v Zagrebu. Za brezdotična stikala ima potrjene patente v Evropi, ZDA, Kanadi in na Japonskem, blagovna znamka Anigmo pa je registrirana v Evropi in ZDA. Anigmotech d.o.o. je visokotehnološko podjetje z jasnimi tržnimi potencialom.

Povejte nam nekaj o vašem izumu.

Brezdotična stikala, nizkonapetostni temnilniki in drugi izdelki so plod našega lastnega znanja in razvoja. Brezdotično stikalo temelji na kapacitivnostnem senzorju, ki zazna položaj in celo smer gibanja roke na nekaj centimetrov. Nadomesti mehansko stikalo in se lahko uporablja za nadzor razsvetljave, vrat, žaluzij, rolet itd. Z našo tehnologijo postanejo stikala skoraj nevidna, se zlijejo z interierom ali pa so pokrita z okrasnimi ploščicami iz naravnih materialov. Nobeno drugo stikalo ne ponuja tako vrhunškega designa, ob tem pa še graciozen način upravljanja. Ob tem bodo naše cene enake cenam mehanskih stikal. Verjamemo, da bo ta vrsta stikal prihodnji standard v naših domovih, javnih prostorih in na delovnih mestih.

Naša tehnologija je tudi v vrhu zatemnitvene tehnologije. Naši izdelki ponujajo najboljšo rešitev za temljenje varčnih žarnic. Kljub hitri rasti prodaje teh žarnic drugi proizvajalci stikal še niso ponudili ustrezne rešitve. Tako v tem trenutku vodimo v razvoju in ponujamo prave rešitve v pravem trenutku.

Ali so vaši izdelki dostopni tudi širšemu številu potrošnikov, glede na dejstvo, da gre za izdelke z visoko dodano vrednostjo?

Čeprav so naši izdelki tehnološko napredni, imajo zmerno ceno. Trenutno prodajamo maloserijske izdelke z visoko dodano vrednostjo, do leta 2014 pa bomo pripravili naprednejša brezdotična stikala in temnilnike za masovni trg. Naši izdelki so vgrajeni v zasebnih stanovanjih, poslovnih in javnih zgradbah. Doslej smo prodajali le v Severni Ameriki v majhnih količinah. Poslej se bomo usmerili na trge Nemčije, Avstrije in Velike Britanije. Zaradi uspeha v Severni Ameriki smo prepričani, da bomo uspeli tudi v Evropi.

Kako je z razvojem novih izdelkov in osvajanjem trgov povsod po svetu?

Razvoj novih izdelkov poteka v celoti v podjetju, ki je veliko sredstev vložilo tudi v patentno zaščito v Severni Ameriki in Evropi. Za jesen Anigmotech pripravlja kar nekaj novosti in se z drugimi slovenskimi podjetji s področja gradbeništva in elektrotehnike dogovarja za posle na tujih trgih, ki jih je kriza manj prizadela.

JAFRAL orje ledino na področju proizvodnje biomolekul

Pri iskanju alternativnih zdravil za zdravljenje okužb smo Slovenci na samem vrhu. Kljub krizi naše slovensko inovativno podjetje JAFRAL s sedežem v Ljubljani orje ledino na področju proizvodnje biomolekul. Za znanstvenike ni krize niti počitka. Tehnološki park Ljubljana je lahko ponosen na takšno podjetje. Eden od lastnikov je gospod dr. Frenk Smrekar, biotehnolog, ki je tudi direktor podjetja.

O podjetju JAFRAL

Področje bakteriofagnih zdravil je javnosti precej neznano, naši znanstveniki jih izdelujejo v sodobno opremljenem laboratoriju na Koprski ulici v Ljubljani. Podjetje je usmerjeno predvsem na tuje trge in sodeluje z znanstvenimi ustanovami po svetu, ki delujejo na področju zdravljenja ljudi. JAFRAL je prvo biotehnološko podjetje na svetu, ki je prepoznalo pomembnost poznavanja proizvodnih procesov za pripravo bakteriofagnih zdravil, kar mu omogoča zaščito proizvodnih procesov s patenti. S tem si lahko zagotovi vodilno vlogo na svetu na področju proizvodnje zdravil, ki so alternativa antibiotikom.

Znanstveniki iščejo nova zdravila proti bakterijskim okužbam

Kot smo izvedeli v podjetju JAFRAL, svetovne zdravstvene organizacije (WHO, EMEA, FDA) opozarjajo na eno največjih groženj človeštva – naraščanje odpornosti bakterij na antibiotike – t. i. antibiotsko rezistenco. Samo v ZDA stane antibiotična rezistenca njihovo zdravstveno blagajno vsako leto štiri milijarde dolarjev, pri čemer so upoštevani le stroški zdravil, ne pa tudi stroški za odsotnost z dela in nižanja produktivnosti. Kljub velikim vlaganjem farmacevtske industrije, da bi razvila nove, učinkovitejše antibiotike, antibiotična rezistenca z leti le še narašča. Paradoksalno je, da se je število novih antibiotikov na trgu v zadnjih letih celo zelo zmanjšalo.

Zaradi resnosti problema rezistence, znanstveniki v zadnjih 10 letih intenzivno iščejo alternative in prva med njimi so naravni sovražniki bakterij – bakteriofagi. Bakteriofagi oz. fagi so virusi, ki uničujejo bakterije, pri tem pa ne škodujejo ljudem, živalim, rastlinam ... Zdravljenje bakterijskih okužb s fagi se imenuje fagnoterapija.

Bakterijske okužbe ne povzročajo težav le pri ljudeh, ampak tudi pri živalih, v živilski industriji, agrikulturi in okolju. In prav na slednjih področjih so začeli testirati prve fagne pripravke (zdravila). Do prvega večjega preboja fagnih pripravkov je prišlo leta 2005, ko so s prvim fagnim proizvodom začeli klinične študije. Danes so fagni proizvodi že na trgu Poleg fagnoterapije se fagi uporabljajo tudi na drugih zelo obetavnih področjih: v nanotehnologiji, pri genskem zdravljenju, cepivu, iskanju novih protiteles ...

Dr. Frenk Smrekar in njegovi sodelavci ponujajo znanje

Na naše vprašanje, kako razrešiti problem odpornosti bakterij na antibiotike, dr. Frenk Smrekar odgovarja: »Poleg (pre)dragega razvoja novih zdravil je drugi razlog za slab prodor novih produktov na trg visoka proizvodna cena novih produktov (glede na obstoječe). To je posledica pomanjkanja znanja o proizvodnji novih zdravil. In to je eden izmed glavnih razlogov, da se razvoj novih zdravil v določeni fazi ustavi, čeprav so le-ta veliko bolj učinkovita od obstoječih.« Kot odgovor na pomanjkanje proizvodnega znanja pri razvoju nove skupine zdravil, ki temeljijo na fagih, je bilo ustanovljeno podjetje JAFRAL d.o.o. Gre za biotehnološko podjetje, ki nudi proizvodnjo bakteriofagov po naročilu (Contract Manufacturing Organization – CMO) ter razvija patentabilne proizvodne procese (Contract Research Organization – CRO).

Ustanovitev podjetja in možnosti razvoja glede na gospodarsko krizo?

»Podjetje je bilo sicer ustanovljeno v letu 2011 (konec leta prvi zaposlen), vendar smo šele v letošnjem letu postavili laboratorij, ki nam omogoča izvajanje storitev za naše stranke, kar pomeni, da je za nas leto 2012 praktično prvo leto polnega delovanja. To pa pomeni, da imamo v tem letu pred sabo dva velika izziva. Kljub kriznim časom si moramo v prvem letu našega delovanja izboriti tržni delež, ki nam bo omogočal nadaljnji razvoj podjetja, čeprav so v sektorju biotehnologije ti cikli precej daljši. Trenutno gredo dogodki po pričakovanjih, kar nas zelo veseli,« zatrjuje dr. Smrekar.

Kako poteka proizvodnja biomolekul?

Dr. Smrekar: »Podjetje Jafral razvija proizvodne procese in tudi proizvaja fage (biomolekule) po naročilu za podjetja, ki razvijajo fagne produkte, vendar nimajo znanja in opreme za proizvodnjo v večjem merilu. Praktično to pomeni, da dobimo npr. 1 ml vzorca in ga namnožimo do 20 litrov in očistimo do najvišjih standardov čistosti, ki so zahtevani za biološka zdravila. Poleg zagotavljanja visoke kakovosti pa je potrebno razviti cenovno ugoden proces, saj se pogosto zgodi, da je določeno zdravilo zelo učinkovito in bi pomagalo številnim, vendar nikoli ne pride na trg, ker ni znanja, da bi ga proizvedli cenovno ugodno po standardih farmacevtskih/biotehnoških podjetij.«

Zagonski kapital zasebnega investitorja

Na vprašanje, ali podjetje kdo investira, dr. Smrekar odgovarja: »Za zagon podjetja in postavitev laboratorija smo potrebovali zagonski kapital, zato smo poiskali zasebnega investitorja, ki je vložil sredstva v naše podjetje. Glede na naše izkušnje in tudi po pogovoru s strokovnjaki, ki delujejo na tem področju že več let, je iskanje investitorja v današnjih časih (predvsem po letu 2008) veliko težje. Poleg tega se prav zaradi krize investitorji veliko hitreje odločijo investirati v npr. IT podjetja, kjer se vložek povrne veliko hitreje kot v biotehnoška podjetja, kjer je ta čas precej daljši.«

Foto: arhiv Jafrala

Inovativno slovensko podjetje orje ledino na področju biomolekul. T. i. bakteriofagi, ki jih razvija podjetje Jafral, uničujejo bakterije, pri tem pa ne škodujejo ljudem, živalim in rastlinam.

Pripravljeni na jesen

Žiga Černe

Tisti, ki se zaradi zdravja, boljšega počutja, sprostitve ali nabiranja kondicije dovolj gibljete že čez leto, vam september pomeni le nadaljevanje miganja. Za druge, ki vam gibanja primanjkuje, je za začetek redne rekreativne vadbe zdaj ravno pravi čas. S šolskim letom se namreč začneja tudi nova vadbena sezona, ko večina ponudnikov pripravi tudi brezplačne ure. Izkoristite jih čim več in izberite sebi najprimernejši način telovadbe. Redna vadba vam bo omogočila tudi bolj sproščeno sodelovanje na rekreativnih dogodkih, ki jih bo ta mesec tudi v Ljubljani na pretek.

Najlepši del sezone pohodništva lahko doživite na kar 130 dogodkih. Največ bo visokogorskih, nekaj pa tudi skoraj na domačem pragu. Premalo aktivnim predvsem priporočamo, da se po obisku osebnega zdravnika, kjer se prepričajo o svojem zdravju, odločite za udeležbo na lahkem in enostavnem preizkusu hoje na dva kilometra, ki jih bodo pripravili 5. 9. na PST-ju pri Žalah, 13. 9. na PST-ju pri Koseškem bajerju, 17. 9. pri Fužinskem gradu, 24. 9. pri Taborski piramidi v Šentvidu in 26. 9. v Športnem parku Polje (informacije: www.zd-lj.si). Tudi nordijska hoja je lahko primerna za popolne začetnike, septembra pa bosta v Ljubljani še dva tečaja prvih korakov: 8. 9. in 22. 9. v Črnuški gmajni (verianatur-aste.blogspot.com). Že vsaj malo utrjeni se na četrto septembrsko soboto lahko odpravite na etapni ali celotni jesenski pohod po Poti ob žici (www.szlj.si) in 30. 9. na svetovni dan srca, na brezplačne meritve krvnega tlaka na Rožnik ali Šmarno goro (www.zasrce.si).

Kaj pa tekači, se že pripravljate na Ljubljanski maraton? Letos se obeta kar nekaj

novosti, med drugim cilj na Kongresnem trgu, prijavni in sejamski prostor na Gospodarskem razstavišču, dodaten sobotni večerni tek ... Če še ne tečete, a bi želeli sodelovati na naši največji tekaški prireditvi, ki bo 28. oktobra, potem je že skrajni čas, da se vključite v eno izmed vadbениh skupin (spisek najdete na www.rekreacija.si), lahko pa se prijavite tudi na eno izmed tekaških delavnic, ki jih septembra ločeno pripravljata dr. Brane Škof (www.tek.si) in Urban Praprotnik (www.tekaskitrener.si), 27. 9. pa bodo na Fakulteti za šport pripravili laboratorijsko meritev aerobne vzdržljivosti za tekače (www.fsp.uni-lj.si). S kondicijo oboroženi pa pridite na Nočni tek po Ljubljani, ki bo v nedeljo, 9. 9. (www.ljubljana.net), na Cosmo tek (v visokih petkah) 15. 9. (www.cosmopolitan.si), 22. 9. na Viški žabji tek (www.osvic.si), 29. 9. na dobrodelni tek za boj proti raku dojk (www.europadonna-zdruzenje.si), na zadnji septembrski dan pa ste že zdaj vabljeni na gozdni tek po Brdu (www.skbrdo.si).

Zaključek kolesarske sezone bo, poleg še zadnjih priložnosti za osvojitve kolesarskega dresa in majice v akcijah osvajanja žigov po ljubljanski okolici (www.szlj.si), prineslo tudi 8 prireditev, med njimi nekaj izletov (www.kgkvolja.si, www.pd-ljmatica.si), 3 gorskokolesarske delavnice – 25. 9. v Dravljah (kd-rajd.si), 29. in 30. 9. na Brdu (www.mtbstudio.si) – in kar dva maratona, prvega, 9. septembra, pripravlja triatlonec Nino Cokan (www.ljubljana.net), 29. 9. pa se bo za bolj vzdržljive trudil ultramaratonski kolesar in svetovni rekorder Marko Baloh (www.randonneurs.si). Našteto pa še zdaleč ni vse, pravzaprav je še najpomembnejša razglasitev septembra za mesec športa v Ljubljani. Preverite v svoji četrtni skupnosti in uživajte v gibanju!

Mestna občina Ljubljana vabi upokoјence na brezplačne računalniške tečaje

Organiziramo:

- 35-urne začetne tečaje,
- 30-urne nadaljevalne in
- 20-urne izpopolnjevalne tečaje.

Prijavite se lahko na sedežih četrtnih skupnosti Mestne občine Ljubljana ali v Službi za lokalno samoupravo, tel. 01/ 306 48 62, gospa Vesna Bolle.

(Windows, word, internet, e-pošta, excel, digitalna fotografija, socialna omrežja.)

Prisrčno vabljeni!

Foto: Dunja Wedam

Brezplačni računalniški tečaji so eno najbolj priljubljenih in najlepših daril Mestne občine Ljubljana starejšim Ljubljančankam in Ljubljančanom.

Na računalniškem tečaju

Antonija Petrič

»Tja hodiš, tudi ti?«

»Ja seveda, saj mi drugega ni preostalo!«

Pred dobrim desetletjem sem sklenila, da me računalniška manija že ne bo zasvojila, da bom živela po starih navadah in mirno uživala pokoj, s knjigami, v gledališču, z vnuki in da mi bo kar malo dolgčas. Kar dolga leta sem se borila s svojimi pogledi in mnenji drugih mlajših in ugotovila, da navsezadnje le ne bo šlo tako.

»Kaj me lahko prijaviš k zdravniku?« sem zaprosila ta mlade. Obljuba že, pa so pozabili, pa drugič spet: po karte za gledališče telefoniram, pa blagajna še ne dela, se rezervirajo po e-pošti, pa vse druge informacije dobiš na spletnih straneh.

Pa sem se močno zamislila: Le kdo ima čas meni streči v vsakem trenutku, za vsako informacijo. In je padla odločitev: moram se naučiti! Se osamosvojiti!! Sama! Uf, pa tako dragi so tečaji!

»Ne vsi,« mi reče prijateljica in sem vse zvedela.

MOL Ljubljana jih organizira brezplačno. Kaj je to mogoče? Pa je, res! Saj zdaj že hodim tja. Kar malo

mi je bilo nerodno, da skoraj nič ne znam na računalniku. Pa smo se našli – približno enakega znanja (beri: neznanja) in zagrizli. In je šlo. Pa kakšna skupina! Drug drugemu smo pomagali, še na kavi smo se pogovarjali o teh vprašanih. In kako smo se zabavali na internetu in kar zijali smo, kaj nam spletne strani vse ponujajo!

Neizmerno smo bili hvaležni predavateljem in asistentom za tolikšno mero potrpežljivosti, saj so morali eno in isto tolmačiti vsakemu posebej, pa še po večkrat. Hvala jim! Tako smo bili zagreti vsak dan bolj in že vedeli, da brez računalnika ne bo nič. In tako je rasla naša samozavest, predavatelji in asistenti so uživali z nami, bili smo pravi šolski razred in ob zaključku zelo spontano brez vnaprejšnjega dogovora priredili »pravo fešto« z doma pečenimi dobrotami, si nekateri že izmenjali e-naslove in za vsak primer tudi še telefonske številke. Kar škoda, da je že konec - pa saj se bomo še srečali na nadaljevalnem in izpopolnjevalnem in želimo tudi drugim, da bi se takih tečajev udeležili, doživeli to zadovoljstvo, veselje in znanje.

Upamo, da bo Mestna občina Ljubljana uspela še naprej nuditi to čudovito idejo za pomoč starejšim občanom z novimi stalnimi računalniškimi tečaji.

Četrtni

Foto: Marko Taljan

Počitniško veselje na taboru Prklop se na MEPI.

ČS Polje

Pestro, aktivno poletje v Zalogu

Marko Taljan

V Četrtnem mladinskem centru Zalog – ČaMaC (ČMC Zalog), ki deluje v okviru Javnega zavoda Mladi zmaji, so se v času poletnih počitnic pisale nove zgodbe in sklepala nova prijateljstva. Ta so se (s)pletla na številnih izletih, taborih, v koloniji in seveda pri nas v našem centru in njegovi bližnji okolici.

Že junija smo se odpravili na izlet v Aqualand v Italiji in se udeležili velike kolesarske akcije *Mladi smo zakon – furamo za lajf*. V juliju smo se udeležili »preizkusa poguma« v Pustolovskem parku Betnava v Mariboru in obiskali Fiesco, kjer smo se kopali in med vožnjo z ladjico Subaquatic opazovali zanimivi podvodni svet. V avgustu smo jo mahnili na hlajenje v Termalni park Aqualuna, jo dvakrat z vlakom popihali na Bled, za povrh pa odšli še na kopanje v Terme Čatež. Vse enodnevne izlete, razen izletov na Bled, smo organizirali v sodelovanju z Društvom Mozaik. Vseh izletov skupaj se je udeležilo okoli 60 mladostnikov iz Zaloga in okolice.

Poleg izletov smo bili s štirimi mladostniki iz Zaloga v poletni koloniji Športnega društva Tacen, ki je potekala v Savudriji, tri mladostnike iz Zaloga pa smo »odpeljali« na tabor preživetja v naravi, ki ga je pod geslom *Pr'klop se na Mepti odklop*

organiziralo Društvo Mepi. Letošnji se je znova odvil tako rekoč »pod zvezdami«, v neokrnjeni naravi vojaškega vadbišča Mačkovec, ki ga najdemo le lučaj stran od Bleda. Tabor, pravo Mepi vas, s(m)o mladi, ob pomoči pripadnikov Slovenske vojske, postavili sami. Lahko bi rekli: »Kakor smo si postlali, tako smo spali.« In takoj zatem se je pod vodstvom enkratnih mladinskih voditeljev, ki so mlade vodili skozi pasti in čeri preživetja v naravi in jim omogočili razvijanje različnih sposobnosti, pričela »divja« petdnevna avantura, polna zabave, smeha in znoja. Vsi udeleženci tabora so neke vrste zmagovalci, saj so s kombinacijo svojih intelektualnih in vsakodnevnih praktičnih sposobnosti preživeli tekmo s samimi seboj. S svojimi strahovi, z dvomi, s svojimi preteklimi izkušnjami in znanji. Hkrati je bila mladim ponujena priložnost za povezovanje, krepitev timskega duha in zdrave tekmovalnosti. Moramo poudariti, da so jo odlično izkoristili.

Izvencentrski počitniški program je bil le »pika na i« raznolikim delavnicam, ki so dnevno v naš center privabile številne mlade. Med njimi naj omenimo različne ustvarjalne delavnice, delavnice Zavoda za Globalno učenje in razvoj projektov na temo afriške kulture, ekoreciklažne delavnice Društva Gumb, interaktivne predstavitve in kuharske delavnice naših EVS prostovoljcev Iman in Antonia, delavnice zdrave prehrane in druge. Med mladostnike smo brezplačno razdelili več kot 250 kart za kopanje na kopališču Kodeljevo, ki nam jih je donirala Mestna občina Ljubljana. Na koncu in ne nazadnje moramo omeniti tudi uspešno izvedeno »delovno akcijo« pod geslom (*P*) *obarvajmo ČaMaC*, ko smo konec avgusta z mladimi (barvno) osvežili notranjost Četrtnega mladinskega centra Zalog.

razgledi

Meščanke in meščani ste prijazno povabljeni, da prispevate utrinke iz življenja v svojih četrtih skupnostih, sporočate o pridobitvah v vašem ožjem življenjskem okolju, pa tudi svoje predloge, pobude in vprašanja, na katera bodo odgovorili sodelavci Mestne uprave. Svoje prispevke pošljite na naslov: ➔

Mestna občina Ljubljana
Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si.

Foto: Iman Hadzhivalcheva

Takole so se mladi zabavali na počitnicah v Savudriji.

Foto: Ana Marinčič

Mladi iz ČMC Šiška so bili na letovanju v Savudriji skupaj s ŠD Tacen, pa tudi na izletih v Fiesi, Luciji in v Italiji.

Foto: Ana Marinčič

Mlade Šiškarje je med počitnicami navdušilo plezanje v slovenskih plezališčih pod vodstvom inštruktorjev Društva za razvoj plezalne kulture.

Foto: Jože Čurin

Kljub obilnemu dežju so neumorni organizatorji izpeljali tudi letošnjo Komarjevo nedeljo.

Ob vsem napisanem bi se zagotovo našlo še kaj, kar le priča o tem, da je bilo počitnikovanje s Čamcem tudi to poletje zelo pestro in zanimivo.

(Marko Taljan je koordinator ČMC Zalog Javnega zavoda Mladi zmaji.)

ČS Šiška

Športno in ustvarjalno poletje s ČMC Šiška

Ana Marinčič

Letošnje poletje v Četrtnem mladinskem centru Šiška (ČMC Šiška), enem izmed štirih centrov, ki deluje v okviru Javnega zavoda Mladi zmaji, je bilo zelo pestro, saj skoraj ni bilo dneva, da se ne bi dogajalo kaj zanimivega.

Zanimiva poletna potepanja

Najlepše vtise so otroci in mladostniki zagotovo odnesli s številnih izletov in z letovanj. S športnim društvom Tacen smo bili na letovanju v Savudriji, z Društvom Mepi na taboru preživetja v naravi v Mačkovcu pri Bledu. Šiškarji smo svoj pogum preizkusili na izletu z Društvom Mozaik v Pustolovskem parku Betnava. Izleta v Čateške toplice in v Termalni park Aqualuna sta bila namenjena predvsem uživanju na vodnih drčah in čofotanju v bazenih. Izlet na kopanju v Fiesi je popestrila vožnja z ladjico, v Luciji smo se udeležili prave dirke z Gokarti. Največ adrenalina je po žilah poglano spuščanje po skoraj navpičnih toboganih vodnega mesta Aqualand v Italiji. Mlade iz ČMC Šiška je navdušilo tudi plezanje v slovenskih plezališčih pod vodstvom plezalnih inštruktorjev Društva za razvoj plezalne kulture. Dekleta so se v organizaciji študentke Tine Robnik podale na celodnevni obisk ranča na Primorskem, kjer so lahko nahranila, počesala in seveda jezdila islandske konje.

Razburljivo počitnice tudi v domačem mladinskem centru

Dolgčas ni bilo niti tistim, ki so ostali doma v Šiški. Na dveh športno kreativnih delavnicah na prostem so se lahko družili s petnajstimi vrstniki iz Društva Mladinsko informativno svetovno središče Slovenije, ob četrtkih so z Društvom za globalno učenje nabirali kondicijo ob igranju nogometa, ob t. i. športnih petkih pa so se igrali različne igre v naravi. Poletje je bilo tudi polno ustvarjalnih idej. Pod vodstvom Društva Gumb so nastajali izdelki iz recikliranih materialov, glede na želje mladostnikov pa smo kreativne delavnice pripravile tudi strokovne delavke iz centra. Med drugim smo se z izvajalcem aktivnosti Sergem učili priprave afriških jedi, z Društvom za ustvarjalno spodbujanje trajnostnega razvoja smo pripravljali jedi iz plodov narave, mladostniki pa so samostojno prikazali pripravo bosanskega bureka. Z nami je bilo letošnje poletje Društvo Mota, ki je z dnevom robotike še posebej navdušilo fante, saj so imeli priložnost spoznati delovanje robotov in na veliko veselje vseh, tudi programirati robota po svoji zamisli. Poleg vseh organiziranih dejavnosti so poletni dnevi v ČMC Šiška minevali v druženju in v pogovoru bodisi ob družabnih igrah, na prostem ali kar tako ob kozarcu sveže pripravljene sadnih pijač in grizljanju prigrizkov. Da je le čas minil hitro, zabavno in koristno. (Ana Marinčič je koordinatorica ČMC Šiška Javnega zavoda Mladi zmaji.)

O komarjih in Komarjevi nedelji

Jože Čurin

Prizadevni člani Turističnega društva Ljubljana Šiška so zadnje avgustovsko deževno nedeljo že štirinajstič zapored pripravili turistično prireditev Komarjeva nedelja, ki jo kot starodavni običaj korak za korakom obujajo v tem delu naše prestolnice. Po letu 1946 je prireditev zamrla, a so jo prizadevni člani omenjenega

društva skupaj s prostovoljci in župnijo Sv. Frančiška Asiškega, pod okrilje katere sodi cerkev Sv. Jerneja, vnovič obudili.

Cerkev sv. Frančiška, ki jo Šiškarji bolj poznajo kot cerkev sv. Jerneja, ima za seboj bogato zgodovino, pri njeni obnovi je sodeloval tudi arhitekt Jože Plečnik, celo Valvasor cerkev omenja v svoji Slavi Vojvodine Kranjske. Cerkev naj bi bila zgrajena pred 11. stoletjem, prvič pa se omenja v ohranjenih listinah iz leta 1308. Zgradili so jo pripadniki nemškega viteškega reda. Sprva je spadala pod župnijo sv. Petra, od konca 11. stoletja je bila dodeljena župniji Ljubljana – Šentvid, leta 1785 pa župniji Marijinega oznanjenja. Ob koncu 15. in začetku 16. stoletja je bila prizorišče protestantskih obredov, tako da jo je ljubljanski škof Tomaž Hren 17. aprila 1618 ponovno posvetil. V požaru aprila leta 1825 je bila cerkev močno poškodovana, sledila so večkratna obnovitvena dela. Danes je podružnična cerkev, v kateri poteka občasno bogoslužje. In kaj ima cerkev sv. Jerneja skupnega z nadležnimi komarji? Bolj malo, vendar toliko, da se zgodbi, če ji že ne verjamemo, od srca nasmejimo.

Po pobočjih pod nekoč znamenitim hotelom Bellevue, še do nedavnega razpadajoči sramoti in pribežališču narkomanov in klatežev, je ostalo le še nekaj starih hiš, ki jih je dodobra načel zob časa, namesto njih pa so vzniknile poslovne stavbe in stanovanja. V neposredni bližini se stiska cerkvica, ki po uveljavitvi četrtih skupnosti sodi v ČS Šiška, še pred leti bolj znani kot krajevna skupnost Pri stari cerkvi. In prav v njeni bližini je bila nekoč velika mlaka pravi raj za roje komarjev, ki so bili tedaj velika nadloga za tamkajšnje ljudi. Da se je treba te nadloge zlepa ali zgrda rešiti, saj je krvoželjni mrčes z vso vnemo pikal vse naokoli, prizanašal ni niti onim, ki so se udeleževali bogoslužja v cerkvi, je bila odločitev za »ukrepanje« več kot upravičena. Pa so se vrli Šiškarji tiste davne dni (po ustnih izročilih in v nekaj malega ohranjenih listinah naj bi bilo to med 19. in 20. stoletjem) domislili in določili najprimernejši dan, ko bodo »klali, mlatili, tolkli in obešali« komarje ter se jih tako enkrat za vselej znebili.

Tako je po legendah nastala Komarjeva nedelja. Na ta dan pa niso imeli opravka le s komarji. Zadnja avgustovska nedelja je bila tudi priložnost za prijetnejša opravila. Bil je dan tako imenovanega žegnjanja, druženja ljudi, veselja in zabave. V nekoč bolj znani Kozlovi dolinci so mladi fantje streljali, pokali z možnarji in počenjali tudi druge vaške in fantovske norčije, na obeh straneh Celovške ceste je bilo veliko stojnic z domačimi izdelki in dobrotami pridnih gospodinj. Številni mojstri-rokodenci so prikazovali izdelavo najrazličnejših predmetov. V Jernejevi ulici, zdaj ulici Milana Majcna, je bila nekoč znana čitalnica, v kateri so Šiškarji prebirali knjige in drugo literaturo, ki je bila tedaj na voljo.

Vztrajni organizatorji tokratne Komarjeve nedelje, ki je bila vrhunec nekajdnevnih spremljajočih dogodkov, se niso ustrašili močnega naliva in so tradicionalno prireditev, obogateno s kulturnim programom, sicer nekoliko okrnjenim, pripeljali do zadovoljivega konca.

Orli z zelene skakalnice v Mostecu

Mirjana Ribič

Za Ljubljano lahko rečemo, da je naravni zeleni park rekreacije in dobrega počutja za vsak žep in vse generacije. Ena od posebnosti mesta je skakalnica za smučarske polete, ki jo radi imenujemo zelena skakalnica. V dolini med Šišenskim hribom in Rožnikom imamo po besedah staršev Smučarskega skakalnega kluba Ilirija najlepšo skakalnico v Evropi oz. nekaj manjših skakalnic, iz katerih se že več kot 40 let urijo orlički in orli za velike skakalnice. Na svetovnih tekmovanjih iz kluba SSK Ilirija že nekaj let tekmujejo: Jernej Damjan, Špela Rogelj, Urša Bogataj. Julija letos sta bila na dveh tekmah pokala FIS v Beljaku uspešna Andraž Pograjc s tretjim mestom in Žiga Mandl s četrtem.

Zakaj je skakalnica v Mostecu najlepša v Evropi

V tišini idilčne skakalnice se urijo bodoči orli za polete na velikanki v Planici. Njihov doskok odmeva in zbujajo pozornost sprehajalcev. Ogled treningov pa je prava paša za oči in zdravilo za dušo, kjer si lahko naberejo veliko pozitivne energije za naporno življenje mestnega vrveža. Skakalnica v Mostecu je objeta s

stoletnimi drevesi, ki prijetno šumijo, pod skakalnico je čudovit park (fitnes v naravi) za rekreacijo, isti travnik pa si delimo s člani kluba, ki na njem trenirajo, blizu je tudi potok za osvežitev pred poletno vročino.

Skakalnica Mostec ima pravzaprav pet skakalnic: Prva je za cicibane in je dolga 6 metrov, stoji v senci dreves, druga je dolga 10 metrov in na njej tekmujejo dečki in deklice, potem je še malo večja, dolga 20 metrov, za še večje dečke in deklice, četrta je dolga 30 metrov in najdaljša meri 60 metrov; na njej tekmujejo najstniki in mladinci do 18. leta.

Pomanjkanje sredstev je združilo starše v skupnih akcijah

Od orličkov do orlov letalcev je dolga pot, ki terja veliko volje, disciplino odrekanja, redne treninge, pa tudi denar. O ozadju uspehov naših fantov in deklet smučarskega in skakalnega kluba Ilirija smo v sproščenem pogovoru pokramljali s starši, ki so čakali svoje otroke, da končajo trening. Nihče se ni posebej izpostavljala, ker so kot ena družina, radi pa so povedali, da brez njih ne bi bilo treningov na skakalnicah v Mostecu. Zaradi pomanjkanja državnega in sponzorskega denarja so starši, člani kluba Ilirija, marsikaj postorili sami, da bi otroci nemoteno trenirali in dosegali lepe uspehe na tekmovanjih.

Pred dvema letoma, ko so delali vzpenjavo (delno jo je financirala tudi Mestna občina Ljubljana), so starši sami naredili stopnice in uredili okolico. Za zimske treninge nimajo idealnih pogojev, ker nimajo stroja, ki se mu strokovno reče ratrak. Ta stroj tepta oz. utrjuje sneg na stezah za spuščanje in doskoke. Starši otrok pozimi sami teptajo sneg od vrha do travnika, na katerem pristajajo skakalci.

Na stezah za spust, ki so narejene iz navadne kovine, vsako zimo teptajo sneg, kadar jim spodrsne, po zadnjici in hrbtu zdrsrnejo navzdol, vendar se doslej nikomur ni zgodilo nič hudega. Bolj urejene skakalnice imajo keramično podlago za smuča, vendar je draga. V pogovoru s starši smo tudi izvedeli, zakaj nekateri otroci tako radi skačejo. To je preprosto v njih, nihče izmed njih ne trenira zaradi denarja, temveč zaradi sanj, leteti in poleteti tudi nad dvesto metrov. Ko premagajo strah na malih skakalnicah, jih nihče več ne more ustaviti. Nekateri trenerji so tudi njihovi vzorniki, med njimi tudi **Jaroslav Sakala**, uspešen češki skakalec. Dečki in deklice vse leto trenirajo štirikrat do petkrat na teden, skačejo dvakrat do trikrat na teden, veliko skokov pa opravijo v avgustu, ko so počitnice.

Trenerji so veliki motivatorji dečkov in deklic

Jaroslav Sakala je glavni trener mladinske in članske selekcije. Svoj prvi večji uspeh je doživel na olimpijskih

igrah v Albertvillu leta 1992, ko je na ekipni preizkušnji na veliki skakalnici osvojil bronasto medaljo. Na svetovnem prvenstvu leta 1993 je osvojil 3 medalje: zlato (posamično na mali skakalnici) in dve srebrni (posamično in ekipno na veliki skakalnici). Svojo prvo od štirih zmag za svetovni pokal je dosegel v sezoni 1993/94 na običajni skakalnici v Liberu, druge pa so bile dosežene na letalnica. Na svetovnem prvenstvu v poletih v Planici je postal svetovni prvak pred Espenom Bredesenom. Do upokojitve leta 2002 je boljše rezultate dosegal le na preizkušnjah na letalnica. V Smučarski skakalni klub Ilirija so ga povabili starši mladincev in so z njegovim treningom zelo zadovoljni. Jaroslav Sakala ima družino na Češkem, pri nas je trener od poletja 2011. Sin in hči sta prav tako skakalca. Med poletnimi počitnicami smo naredili nekaj utrinkov z jutranjega treninga mladincev, ki jih trenira Jaroslav Sakala. Z njimi je treniral tudi njegov sin Filip. Tako kot vsak trener si tudi Jaroslav Sakala želi čim več kolajn varovancev. Pri treningih uvaja svoje metode in jih uči samostojnosti, rezultati fantov pa so čedalje boljši.

Kristjan Deterding je trener dečkov in deklic (dečki do 14 let, dečki do 15 let, deklice do 15 let). Otroke trenira sproščeno in je zelo duhovit. Njegovi treningi vsebujejo urjenje razvoja splošnega in specialnega ravnotežja smučarjev skakalcev, na to temo je tudi diplomiral na Fakulteti za šport v Ljubljani. **Anže Damjan** trenira dečke do 12 let. Je mlajši brat Jerneja Damjana. Na tekmovanjih v reprezentanci A je začel skakati leta 2003. Na svetovnem pokalu je tekmoval prvič v Sapporu leta 2006. Na domačih tekmovanjih je bil zmagovalec tekme članov za slovenski pokal v Kranju. **Miha Sever** trenira dečke do 10 in do 11 let, **Andrej Lesnik** pa je trener cicibanov do 9 let.

Več informacij o tekmovalcih in tekmovanjih najdete na spletni strani www.sskilirija.com.

ČS Črnuče

Čisto poletje ob Savi

Jože Horvat

Skupaj z društvom MIK Črnuče smo se prostovoljci po končani letošnji čistilni akciji *Očistimo svet 2012* odločili, da ohranimo čisto okolje na vseh tistih mestih, kjer poleti nastaja

Foto: Mirjana Ribič

Med Šišenskim hribom in Rožnikom mlade Smučarskega skakalnega kluba Ilirija trenira češki skakalec Jaroslav Sakala na eni najlepših zelenih skakalnic v Evropi.

Foto: Vera Sinčič

Zagreti moških svetniki so postavili še ene fitnes naprave ob otroškem igrišču Ob Ljubljani 82-84 in s tem zelo razveselili svoje krajanke.

Moških dnevu sosedov so bili tudi letos naklonjeno vreme, sijajna organizacija in sproščena družabnost Moščank in Moščanov vseh generacij.

največ komunalnih odpadkov. Predvsem so to področja ob reki Savi, med vrtački, ob sprehajalnih poteh in njihovih izhodiščih ter na območju Jarškega proda. V ta namen smo na več kot 50 mestih postavili vreče za zbiranje komunalnih odpadkov. Vreče so rumene (120-litrne), rdeče in zelene barve (50-litrne). Ker sredstev za nakup posod ali podstavkov za vreče nismo imeli, smo jih preprosto postavili na tistih mestih, kjer so po pričakovanju nastajali v preteklosti največji kupi odpadkov. Te kupe odpadkov smo potem morali med čistilnimi akcijami počistiti in odpeljati.

V obdobju treh mesecev smo na področju severno od Dunajske ceste ob reki Savi na tako imenovani Črnuški plaži, napolnili 25, na področju Jarškega proda ob Savi 15, na področju spodnjih Črnuč pa 6 120-litrskih vreč komunalnih odpadkov. Polne vreče v soglasju s podjetjem Snaga odpeljemo na bližnje ekološke otoke, kjer jih prevzamejo tovornjaki. To je, vsaj upamo, prvi korak k ozaveščanju obiskovalcev in sprehajalcev, da odpadke odložijo v vreče in ne v naravo. Naslednji korak je, da vse odpadke odnesejo s seboj in jih odložijo doma v zbirne zabojnike.

Prvi odzivi prebivalcev Črnuč, sprehajalcev in obiskovalcev so zelo pozitivni, kar nas navdaja s pogumom za naslednje akcije za čisto okolje.

(Jože Horvat je predsednik Odbora za varstvo okolja pri ČS Črnuče.)

ČS Golovec

Udeležite se 4. dneva ČS Golovec

Četrtna skupnost Golovec tudi letos organizira dan četrtna skupnosti. Dogodek bo potekal 19. septembra popoldne pri osnovni šoli Božidarja Jakca. Na prizorišču se bodo predstavila društva iz četrtna skupnosti, policija in še kdo. Zapeli nam bodo pevci Moškega pevskega zbora Bizovik, nastopili bodo tudi otroci iz vrtcev in šol. Tudi letos bomo organizirali likovni natečaj za naše mlade slikarje.

Ne pozabite: **19. september 2012 popoldne pri Osnovni šoli Božidarja Jakca. Se vidimo!**

ČS Jarše

Polepšali smo svojo četrtno

Mag. Bojan Hajdinjak, predsednik ČS Jarše

Četrtna skupnost Jarše je na podlagi letošnjega finančnega načrta v maju izvedla enkratno čistilno akcijo, v kateri je uredila in počistila zelenice in javna parkirišča na območju ČS Jarše. Čistilna akcija je potekala predvsem na lokacijah, kjer zaradi neurejenega stanja razmejite zemljišč ni ustrezno poskrbljeno. Julija pa je četrtna skupnost izvedla letni plan manjših del, ki ga oblikovala v skladu s 6. členom Odloka o financiranju četrtnih skupnosti v MOL in je bil vključen v finančni načrt Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet kot pristojnega organa MU MOL. Izvedena so bila naslednja dela: ● popravilo in dvig poškodovane pešpote, razrasle s koreninami v dolžini ok. 7 m na Clevelandski ulici med OŠ Nove Jarše (Clevelandska 11) in Vrtcem Mojca (Clevelandska 13); ● sanacija poškodovanega asfalta na cestišču v bližini Vrtca Mojca (Clevelandska 13) in večstanovanjskega objekta Clevelandska 23; ● sanacija nadhoda med OŠ Nove Jarše (Clevelandska 11) in Vrtcem Mojca (Clevelandska 13); odstranitev 2 dotrajanih betonskih korit, postavitev 2 količkov in popravilo poškodovanega asfalta; ● sanacija poškodovanega asfalta na cestišču Kvedrova cesta med stolpnici št. 1-5 in teniškim igriščem; ● postavitev 5 količkov na pločniku na križišču Stražarjeva-Kodrova ulica v bližini gostilne Pri stričku.

Naslednji program bomo izvedli v sodelovanju z Društvom upokojencev Nove Jarše v septembru, kot bomo priredili že tradicionalno srečanje in pogostitev starostnikov, starejših od 80 let.

ČS Moste

Fitnes naprave na prostem v Mostah

Vera Sinčič, Barbara Šivec

Kot obljubljeni, ČS Moste nadaljuje s postavitvijo fitnes naprav na prostem. Tokrat bliže Moščanom, in sicer **ob otroškem igrišču Ob Ljubljanici 82-84**. Trenutno je na voljo pet naprav, v drugi fazi, ki bo izvedena naslednje leto, pa bo dodanih še pet.

S postavitvijo prvega fitnesa na prostem je ČS Moste orala ledino, zdaj pa ji že sledijo tudi nekatere druge četrtna skupnosti v Mestni občini Ljubljana. V letih 2010 in 2011 smo na prostoru ob sprehajalni poti proti vzhodu od Brodarjevega trga 10 postavili deset naprav. Fitnes na prostem omogoča gibanje na svežem zraku ob vsaki uri in vsakomur, ne glede na finančne možnosti. Pravi užitek je opazovati, ko se ljudje ustavljajo: mamice z dojenčki, upokojenci, tekači, sprehajalci ... in preizkušajo svoje sposobnosti ali pa že profesionalno krepijo in oblikujejo svoje mišice. Ker se je fitnes na Novih Fužinah »prijel«, je Svet ČS Moste še bolj prepričan, da se je odločil prav, da sredstva še naprej namenja za dejavnosti, ki dvigujejo kvaliteto bivanja občanov v ČS Moste in spodbujajo aktiven življenjski slog vseh generacij.

V tem duhu je smo za vas pripravili tudi REKREATIVNE DNEVE SEPTEMBRA V MOSTAH s prireditvami, ki jih s skupnimi močmi organizirajo ČS Moste, Športna zveza Ljubljana, Balinarsko športno društvo Nove Fužine in Športno rekreativni klub Nove Fužine. Svet ČS Moste bo prispeval tudi vodo za gašenje žeje in jabolko za potešitev prve lakote po vadbi.

Cilj prireditve je kar najbolje razmigiati občane in jim omogočiti aktivno in kreativno preživljanje prostega časa, skrb za ohranjanje telesne in zdravstvene kondicije ter druženje v urbanem okolju.

Prisrčno vabljeni na naslednje dogodke

● **6. septembra: prikaz pravilne tehnike nordijske hoje**, izvaja Športna zveza Ljubljana; od 16.30 ure naprej start na balinišču na Brodarjevem trgu; **brezplačna meritve krvnega tlaka, sladkorja v krvi in holesterola**, izvaja patronažna služba; od 16.30 do 17.30 ure na balinišču Brodarjev trg.

● **13. septembra: prikaz pravilne vadbe na fitnes napravah**, izvaja Športno rekreativno društvo NF; **ponudba zdrave prehrane**, pripravljaja Srednja šola za gostinstvo in turizem; od 16.30 ure naprej na območju fitnesa na prostem, Brodarjev trg.

● **17. septembra: preizkus hoje na 2 km**, izvaja Zdravstveni dom Ljubljana, OE Moste-Polje; od 15.-18. ure, start pri gradu Fužine.

● **20. septembra: predstavitev pravil in igranje petanke**, izvaja Balinarsko športno društvo NF; od 16.30 ure naprej na balinišču na Brodarjevem trgu; **merjenje telesne teže z analizo telesne maščobe, mišične mase in količine vode v telesu**, izvaja Zdravstveni dom Ljubljana, OE Moste-Polje; od 16.30 ure naprej na balinišču Brodarjev trg.

● **26. septembra: predstavitev pravil balinanja in balinanje**, izvaja Balinarsko športno društvo NF; od 16.30 ure naprej na balinišču na Brodarjevem trgu; **brezplačna meritve krvnega tlaka, sladkorja v krvi in holesterola**, izvaja patronažna služba; od 16.30 do 17.30 ure na balinišču Brodarjev trg.

Več o dogodkih lahko izveste na spletni strani ČS Moste, ki deluje v sklopu portala Mestne občine Ljubljana - ljubljana.si, za dodatne informacije pa nas lahko pokličete na 01/ 544 23 75.

Vabljeni na rekreativno druženje SEPTEMBRA V MOSTAH.

Moščanski dan sosedov

Vera Sinčič, Barbara Šivec

»Rumeno, ki te ljubim, rumeno.« Seveda je bil tudi letošnje leto moščanski dan sosedov obarvan rumeno, saj so Moste tam, kjer sonce vzhaja! Popoldne nam je najprej grozil dež, vendar se je vreme čudovito prelevilo in nas razveselilo s prijaznim, sončnim popoldnevom.

Tisti, ki smo si prizadevali, da bi se vsi sosedje dobro počutili, smo začeli že ob 16. uri. Kmalu so se nam pridružili Moščani, znanci, sosedje in prijatelji, ki zdaj že kar dobro vedo, da za prineseno jedajo ali pijačo dobijo majice, seveda rumene barve z napisom: Moste, tam, kjer sonce vzhaja.

Dogajanje je bilo vse popoldne zelo pestro in privlačno tako za mlajše kot tudi za starejše obiskovalce. Prireditve je odprla predsednica Sveta ČS Moste Stanka Ferencak Marin, ki je celotno dogajanje pred, med in po prireditvi spremljala z budnim očesom in pridnimi rokami.

Na začetku programa smo s stanovalci Doma starejših občanov Nove Fužine zapeli nekaj narodnih pesmi, njihov še vedno vitalni stanovalec Anton Uravič pa je, kot vsako leto, obiskovalcem prireditve delil odlični jabolčni zavitek. Nato je ŠD Moste v parterju prikazalo delo s svojimi najmlajšimi športniki. PGD Štepanjsko naselje je na desni strani parkirišča organiziralo tekmovanje v zbijanju tarče z vodo; prve tri ekipe so prejele pokale, otroške tri ekipe pa praktične nagrade za sodelovanje. Pri Minibusu veselja v organizaciji SKALE so potekale razne igre (namizni nogomet, floorball itd.), društvo SPM pa je mlade združilo z igranjem namiznih iger (šah itd.).

Ves čas je navzoče, še posebej otroke, zabaval Zmajček pometajček, ki ga je s seboj pripeljalo JP Snaga. Vse generacije so svoje umetniške fantazije uresničevale v delavnica Arhitekturnega muzeja pri izdelavi nakita iz filca. Marsikdo bo popoldne ali večer preživel ob prijetnem branju knjig, ki jim jih

je podarila Mestna knjižnica Ljubljana, enota Moste. Moščani smo radi zdravi in v dobri kondiciji, seveda tudi lepi, zato je poskrbela Maja – AROMAJA s. p. s svojimi nasveti in vzorci za masaže telesa in obraza. Svojo dejavnost in izdelke so na stojnicah predstavljali tudi: Društvo invalidov Moste, Društvo ALTRA, Dom starejših občanov Moste in Društvo Senior.

Seveda tudi letos nismo bili lačni ali žejni. Zelo okusne dobrote so prinesli s sabo obiskovalci, s srbskimi specialitetami pa nas je ponovno razvajalo KUD Mladost in tudi Svet Četrtna skupnosti se je dobro odrezal. Druženje, pogovarjanje in nato pospravljanje prizorišča se je zavleklo vse do pozne 22. ure.

Hvala Moščanom, znancem, sosedom in prijateljem za prijetno preživeto popoldne!

Tisti pa, ki ste letos zamudili, vabljeni, da se nam pridružite naslednje leto na zadnji torek v mesecu maju. Ob koncu bi se radi zahvalili vsem društvom, zavodom, podjetjem, ki ste soustvarili prijetno popoldne; društvoma tabornikov ČRNI MRAV in ZMAJEV ROD ter ČS Polje, ki so nam omogočili streho nad glavo; še posebna zahvala pa gre gospodu Blažu Košoroku, direktorju podjetja TE-TOL, ki nam je že tretjič brezplačno nudil prostor in vso potrebno tehnično podporo.

Skalin ulični poletni počitniški program 2012 na Fužinah

Janja Omahen, strokovna vodinja OE Skala

Smrcki so majhna modra bitja, ki so med seboj zelo povezana in jim veliko pomeni medsebojno sodelovanje. Letos smo se odločili, da malo te modre čarovnije prinesemo na Fužine. Tako smo vsak dan bolj podrobno predstavili enega smrkca in eno vrednoto, ki se nanaša nanj. Nato smo imeli vsak dan kakšno zanimivo delavnico, ki je praktično uporabna. Mladostniki so narejene izdelke lahko odnesli domov. Skupaj smo si vsak dan pripravili kosilo in s skupnimi močmi tudi pospravili. Na koncu dneva so potekale velike igre, ki so vključevale tudi vodne užitke. Tako so se mladostniki lahko preko teh pravljicnih bitij učili veliko pozitivnih vrlin ter ustvarjalnih in praktičnih veščin. Predvsem so se lahko družili med seboj in tako kakovostno preživeli del poletnih počitnic, ki so si jih prav gotovo zaslužili.

Za še večjo obogatitev poletnih počitnic smo se v juliju že drugo leto zapored s 16 mladostniki odpravili na taborjenje k reki Nadiži. Vreme nam ni bilo najbolj naklonjeno, vendar so mladostniki pridobili veliko znanja o preživetju v naravi.

4. oktobra 2012 Skala vabi na konferenco z naslovom Spremljanje mladostnika pri oblikovanju samopodobe. Glavne točke konference: ● uvodno predavanje dr. Alenke Kobolt, ● krajše strokovne predstavitve dobrih praks, ● odmor s praktično predstavitvijo dobrih praks, ● okrogla miza, ● plenarni zaključek. Več o konferenci najdete v septembru 2012 na spletni strani: <http://www.donbosko.si/skala/>

Skala - mladinska ulična vzgoja je nevladna, neprofitna in nepolitična organizacija, ki deluje od leta 1996. Ciljna skupina vzgojnih dejavnosti so otroci in mladostniki med 7. in 15. letom starosti, ki večino svojega časa preživijo na ulici in se srečujejo z različnimi stiskami in težavami. V dejavnosti vključujejo tudi starše in okolico, v kateri živijo. V vsakem otroku in mladostniku

spodbujajo njihove potenciale. Vzgojne dejavnosti izvajajo v blokovskem naselju Fužine. Program vzgojnih dejavnosti temelji na preventivi in omogoča udeležencem osebno napredovanje, še zlasti tistim mladim, ki so zaradi svojega socialnega položaja prikrajšani. Dejavnosti so načrtovane tako, da udeleženec krepi pozitivno samopodobo.

ČS Posavje

Praznik ČS Posavje – 7. september

Kristina Karmen Jeklic, predsednica ČS Posavje

7. septembra ob 17. bomo v ČS Posavje v parku 7. september proslavili praznik Četrtna skupnosti Posavje. Na ta dan se spominjamo dogodka iz leta 1941, ko so štirje mladinci v bližini Ruskega carja, na današnji Dunajski cesti, napadli Italijansko patroljo in ranili dva njihova člana. Ker je bilo pozno ponoči, po policijski uri, nosili pa so tudi orožje, so s tem preprečili svojo aretacijo in zanesljivo smrtno kazen. Mladinci (stari 17 in 18 let), ki so napad izvedli, so bili Lojze Gogala, Jože Kalinšek in Adrijan Kumar z Ježice ter Mirko Kos iz Savelj. Kmalu po dogodku so vsi odšli v partizane, kjer sta v boju za svobodo svoje življenje dala Gogala in Kalinšek.

V ČS Posavje v spomin na pogumno dejanje vsako leto organiziramo slovesnost z druženjem. Enako bo tudi letos, ko bomo dogodek obeležili z zanimivim kulturnim programom in slavnostnim govornikom županom Zoranom Jankovičem. Ob tem velja omeniti, da bomo družabni del dogodka prvič izvedli naslednji dan, 8. septembra, na dnevu ČS Posavje.

Vabljeni!

Dan ČS Posavje 2012

Kristina Karmen Jeklic, predsednica ČS Posavje

Za zaključek dopustniških mesecev bo **v soboto, 8. septembra 2012, v parku za Bratovševo ploščadjo** ČS Posavje drugič samostojno organizira dan, ko se posavska društva družno in v velikem številu predstavijo Posavčanom in drugim Ljubljančanom. Odigran bo turnir v malem nogometu za pokal ČS Posavje. Z nami bodo tako kot lani gasilci iz Stožic in Ježice, letos bodo izvedli tudi gasilsko vajo, bežigradska policija, štirikolesniki, najmlajšim bodo na voljo mladinske delavnice, kjer bodo slikali na majice, se preizkusili v lutkah, plesanju shuffla, svojo dejavnost bodo predstavili taborniki, karateisti, tenisači ... Nastopil bo Pihalni orkester Bežigrad z Ansambлом Ljubljanskih mažoret, Folklorna skupina Kolovrat, Ženski pevski zbor Medenke in Moški pevski zbor Posavje, tudi OŠ Danile Kumar je pripravila svoj program, manjkala ne bosta niti Orientalska plesna skupina Mitwa ter plesna točka Društva Vrtnica. Za še bolj veselo vzdušje bo poskrbel Ansambel Gašperčki. Prireditev bo povezoval znani slovenski stand up komik Teskhy! Obljubljamo prijeten dan, na katerem smeha ne bo zmanjkalo!

Preživimo 8. september skupaj s sosedi, prijatelji, znanci!

Četrtni v četrti skupnosti Posavje

Kristina Karmen Jeklic, predsednica ČS Posavje

V septembru, oktobru in novembru smo za vas pripravili okroglo mizo na temo, s katerimi se srečujemo vsak dan:

Foto: arhiv ČS Posavje

Utrinek z lanskega dneva ČS Posavje.

Foto: arhiv ČS Posavje

V športnem programu lanskega dneva ČS Posavje so se vrti mišičnjaki pomerili tudi v vlečenju vrvi.

● **13. 9. ob 18. uri: Z majhnimi vložki do velikih prihrankov pri energiji.** Merjenje, delitev in obračun stroškov toplote za ogrevanje v večstanovanjskih stavbah. Kako z majhnimi vložki povečati energetske učinkovitost in možnosti pridobivanja nepovratnih sredstev iz Eko sklada, so le nekatere teme, ki se jim bomo posvetili. Predavatelj: Matjaž Valenčič (ENSUVET). ● **27. 9. ob 18. uri: Nelegalna odlagališča odpadkov v ljubljanskem Posavju.** Problem nelegalnih odlagališč (še zlasti gradbenih odpadkov) ob Savi je v našem prostoru nerešljiva težava, odkar pomnimo. Na okrogli mizi bomo skupaj s strokovnjaki iz Mestne občine Ljubljana izmenjali mnenja ter se seznanili s primeri dobrih praks z drugih koncev Ljubljane. Predavatelj: strokovnjak z Oddeleka za varstvo okolja MOL. ● **11. 10. ob 18. uri: Zrak naš vsakdanji.** Predavanje o zraku, ki ga dihamo. Stanje onesaženosti in ukrepi MOL za izboljšanje kvalitete zraka. Predstavili bodo tudi ukrepe, ki jih lahko prispeva vsak sam v okviru ožje skupnosti doma in kot mestni prebivalec, ki mu ni vseeno, kakšen zrak imamo v Ljubljani. Predavatelj: Andrej Piltaver, Oddelek za varstvo okolja MOL. ● **25. 10. ob 18. uri: Pravilno in učinkovito ravnanje z odpadki.** V Mestni občini Ljubljana se radi pohvalimo z visokim odstotkom ločenih komunalnih odpadkov. Kljub temu pa se ponekod pojavljajo težave; primeri večstanovanjskih stavb, kosovni odpadki, nevarni odpadki ... Poleg omenjenih vprašanj bomo na okrogli mizi predstavili tudi zadnje novice na tem področju. Dobrodošla bodo tudi vaša mnenja in vprašanja. Predavatelj: Igor Petek, svetovalec direktorja pri KP Snaga d.o.o. ● **8. 11. ob 18. uri: Kako preprečiti nastanek srčno-žilnih bolezni.** Na okrogli mizi bomo predstavili ključne dejavnike tveganja za razvoj srčno-žilnih bolezni ter učinkovite prevelitve ukrepe za njihov (samo)nadzor. Po okrogli mizi bomo izvedli brezplačne meritve krvnega tlaka in krvnega sladkorja. Predavateljica: Majda Brandt, prof. zdr. vzg., in Majda Mori Lukancič, prof. zdr. vzg. ● **22. 11. ob 18. uri: Vpliv potrošniške družbe na zdravje posameznika.** Podjetja namenjajo veliko sredstev za izobraževanje tržnikov, nasprotno pa družba ne namenja enakovredno sredstev za ozaveščanje potrošnikov. Ozaveščeni potrošniki so pomembno gibalno družbe, napredka in kakovosti, saj lahko dvignejo kakovost ponudbe in s tem kakovost življenja. Predavateljici: dr. Marjeta Horjak in mag. Helena Povše. Vljudno vabljeni na ta predavanja, ki nam bodo odgovorila na marsikatero vprašanje, hkrati pa bo to tudi priložnost za druženje s sokrajanji.

Foto: Matej Pušnik

Na viških dnevih sosedov je letos že četrtrič potekal festival MetalWitch.

Redna rekreativna vadba v ČS Posavje

Karel Lazar

Športno društvo Ljubljana - Ježica vas bo **10. septembra ob 18. uri** na sedežu ČS Posavje v kleti Bratovševce pl. 30 seznanilo z vadbami za ohranjanje zdravja, gibljivosti, kondicije, priprav na zimsko športno in vsakodnevne polurne vaje 1000 gibov po sistemu dr. Nikolaja Grishina. Izbirali boste med: splošno telesno vadbo, aerobiko, pilatesom, smučarsko vadbo, vadbo za starejše, pohodništvo, nordijsko hojo, tek, smučarskim tekom in alpskim smučanjem.

Udeleženci boste po predstavitvi lahko izbrali vadbo in termin ter se včlanili v društvo. Za nekatere panoge so kapacitete omejene, zato lanske udeleženci nadaljevanje za letos potrdite. V primeru preseganja prijav bomo pridobili dodatne prostore in termine. Informacijo bomo ponovili na istem kraju in ob istem času 13. septembra. Z redno vadbo pričnemo 17. septembra.

ČS Vič

Viški dnevi sosedov 2012

Danilo Šarič, predsednik ČS Vič

MetalWitch 2012

Četrtna skupnost Vič je lepega sončnega dne 8. junija v Športnem parku Svoboda v sklopu Viških dnevov sosedov 2012 organizirala že četrti festival MetalWitch. Na tradicionalnem metal rock koncertu, ki se je pričel ob 16. uri, je nastopilo osem glasbenih skupin: Aperion, Requiem, Evil Eve, Brezno, The Canyon Observer, Morning fire, Hellcats in Roadkill BBQ. Vstop je bil za vse občane že tradicionalno brezplačen. Obiskovalcev je bilo več kot leta 2011, naslednje leto pa vas s še atraktivnejšim programom vabimo še več.

Ljubitelji športa in rekreacije so se pomerili v teniškem turnirju naključno izzrebanih parov, v ekipnem tekmovanju v balinanju in v odbojškem turnirju.

Foto: arhiv ZOLB

Na Medobčinskem tekmovanju koscev in grabljic za pokal Ljubljanskega barja so kosci občine Borovnica osvojili drugo mesto.

Foto: arhiv ZOLB

Grabljice iz občine Borovnice so bile letos na pokalu Ljubljansko barje že tretjič nepremagljive.

Za sodelujoče je bilo poskrbljeno s hrano, najboljši pa se lahko pohvalijo s pokali.

Velika zahvala za izvedbo gre sponzorjem. Tudi letos sta prireditelj finančno podprla Javna razsvetljava d.d. in Imos-G d.o.o. Javni razsvetljavi se iskreno zahvaljujemo za posojeni agregat, ki je omogočil izvedbo prireditve. Prostovoljno gasilsko društvo Kozarje je za prireditev posodilo klopi in mize. Zahvaljujemo se tudi Oddelku za zaščito, reševanje in civilno obrambo Mestne občine Ljubljana, ki je posodilo šotor. Avtohiša Malgaj je prispevala praktična darila. Kavarna Eipper, Scratch rock bar in Športno društvo Narodni dom Ljubljana, Prešernova 22 so z izobeženjem plakata prispevali k obveščanju o prireditvi.

Vse navzoče občane in tekmovalce je pozdravil župan Zoran Jankovič. Prireditve sta se udeležila tudi vodja Službe za lokalno samoupravo Vojko Grünfeld in vodja Odseka za razvoj in delovanje četrtinskih skupnosti Blanka Čušin Marčenko.

Otroška predstava v Klubu Cirkus

Za naše najmlajše je 19. junija ob 13. uri ČS Vič v sodelovanju s Klubom Cirkus pripravila otroško predstavo. Pravljičarka Ingrid Pozvek je očarala s pravljico Oblačno nebo. V Klub Cirkus je ČS Vič privabila klovnova Ravila Sultanova iz Cirkusa Bufeto, ki je otroke popeljal na Potovanje v deželo klovnade, z minicirkusom Bufeto in malo šolo klovnade. Za konec pa je Športno kulturno društvo Capoeira Slovenija mladim »rado-vednežem« predstavilo *capoeiro* - brazilsko veščino, ki združuje elemente plesa, glasbe, borilne veščine in akrobatike. Klub Cirkus je prispeval brezplačno uporabo dvorane z vso potrebno tehniko (umetna megla, »light show«, ozvočenje), ki so jo upravljali poklicni tehniki. Po koncu predstave je vsak otrok (pa tudi odrasli niso bili prikrajšani) dobil sladoled in sok.

Klubu Cirkus se še enkrat iskreno zahvaljujemo za kar najboljše sodelovanje in se priporočamo tudi za vnaprej.

Pri postavitvi predstave nam je nesebično, strokovno (in brezplačno) pomagala naša znana igralka Alenka Tetičkovič. Seveda se zahvaljujemo tudi njej. Prireditelj je uspela izjemno. Otroci in učiteljice, ki so jih pripeljali, so bili izjemno zadovoljni. Četrtna skupnost Vič se bo s takimi prireditvami trudila tudi v prihodnosti.

ČS Rudnik

Srečanje krajanov ČS Rudnik

Četrtna skupnost Rudnik že peto leto zapored pripravlja prireditev *Srečanje krajanov ČS Rudnik*, na kateri se predstavijo društva in zavodi z območja četrtna skupnosti.

Tokratna prireditev bo v **20. septembra 2012 z začetkom ob 17. uri pri dvorani Krim na Galjevici**. Obeta se nam lepo športno-kulturno popoldne na Rudniku. Za več informacij obiščite našo spletno stran <http://www.ljubljana.si/si/mol/cetrtna-skupnosti/rudnik/novice-in-obvestila/> in novice na Facebooku <http://www.facebook.com/#!/pages/%C4%8Cetrtna-skupnost-Rudnik/114503081965090>

Vljudno vabljeni!

Ljubljanske grabljice že tretjič najboljše

Jernej Korenčič

Zavod za ohranjanje naravne in kulturne dediščine Ljubljanskega barja, ki ima sedež v ČS Rudnik, s Sekcijo koscev in grabljic, ki na Medobčinskih tekmovanjih koscev in grabljic za pokal Ljubljanskega barja zastopa »barve« Mestne občine Ljubljana, nadaljuje svoje uspehe.

Med 98 tekmovalci iz 7 »barjanskih« občin so 28. julija v občini Borovnica grabljice že tretjič zaporedoma dosegle prvo mesto in tako osvojile sicer prehodni pokal v svojo trajno last. Tudi kosci ekipno niso veliko zaostajali, saj so osvojili drugo mesto, boljše je bila le skupina koscev iz občine Škofljica, ki so imeli v svojih vrstah Jožeta Škrabca, prvaka tekme posamezno. Za Mestno občino Ljubljana je podoben rezultat dosegla tudi grabljica Lidija Petkovšek v kategoriji posamezno, saj jo je na račun boljše čistoče prehitela le grabljica Vera Oblak iz občine Ig.

Na Kulturno-etnološki prireditvi *Barje 2012*, katere gostiteljica je bila tokrat občina Borovnica, soorganizator pa ZOLB, je v različnih dogodkih sodelovalo nad 350 udeležencev, med njimi poleg omenjenih koscev in grabljic tudi predstavniki Mestne občine Ljubljana oziroma ČS Rudnik s taborniki iz rodu Podkovani krap in TD Barje. Ob opravičenosti odsotnosti župana Zorana Jankoviča in »poročne« zasedenosti pomočnice je Mestno občino Ljubljana na prireditvi častno zastopal mestni svetnik Mitja Meršol.

Sicer pa je bil slogan letošnje prireditve namenjen ohranitvi vedno bolj ogroženih neokrnjenih barjanskih travnikov, ki poleg vodnih virov pomeni osnovo za ohranitev naravne kulturne dediščine in pogoj za obstoj ogroženih rastlinskih in živalskih vrst na področju Ljubljanskega barja. Temu je bila ob otvoritvi prireditve med drugim namenjena tudi beseda predstavnice MKO RS mag. Tanje Strniša. Če bo dogodek vsaj nekaj prispeval k mozaiku ozaveščanja prebivalstva skozi etnološko dediščino za prijaznejši odnos do narave in predvsem do barjanske zemlje, je namen prireditve uspel.

Zahvaljujemo se Kabinetu župana Mestne občine Ljubljana za majice, ČS Rudnik za malico udeležencem MOL, Leclercu, Supernovi in Prigo d.o.o. za pomoč pri soorganizaciji prireditve Barje 2012 ter časniku Dnevnik in radiu A1 za medijsko podporo. - Naslednje leto se prireditelj seli v občino Log-Dragerom. S tem bo prvi sedemletni barjanski kulturno-etnološki krog zaključen.

Dr. Saša Trkov

Od plesalke do znanstvenice

Nada Breznik

Saša Trkov, mlada doktorica znanosti, je predvsem oseba tako vedre in tople narave, tako nalezljivega smeha, takšne prikupnosti, da zbuja vtis, da ji z lahkoto uspeva vse, česar se loteva. Od dijaških let pa do danes je ohranila svoj bister in odkrit pogled in širok nasmeh, ki je njen zaščitni znak. Njene odlike so zrelost, preudarnost, prizemljenost, pripravljenost za delo in pomoč. Gimnazijsko obdobje je uspešna plesalka in mlada raziskovalka, ki je na obeh področjih posegala po visokih uvrstitvah, zaključila kot zlata maturantka. Na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo si je z diplomskim delom prislužila fakultetno Prešernovo nagrado. Za doktorski raziskovalni program biologije in regenerativne medicine ji je bila na podlagi rezultatov sprejemnega izpita podeljena štipendija Univerze v Padovi. Povsem suvereno obvladuje tri tuje jezike. Kot aktivna članica študentskega združenja Management Group je Slovenijo zastopala na izmenjavah po Evropi in na Japonskem. V okviru dejavnosti Kluba štipendistov je odigrala pomembno vlogo pri organizaciji in izvedbi dobrodelne akcije in kulturnih dogodkov, vse ob rednem in zahtevnem študiju. Svojo iskrivo energijo tako uspešno troši okoli sebe, da je v njeni družbi vsem prijetno, da se v sodelovanju z njo vsako delo opravi igranje. Soavtorica več izvirnih znanstvenih člankov v uglednih znanstvenih revijah ter prispevkov, predstavljenih na znanstvenih simpozijih, kongresih ter konferencah doma in v tujini, ki se danes pogloblja v znotrajcelične procese možganskih celic, mi je v pripravah na intervju plaho navrgla: »To bo moj prvi intervju.« Vsekakor pa ne zadnji, Saša, o tem sem prepričana, nikakor ne zadnji! Prepričajte se tudi bralci.

Foto: osebni arhiv

Nekdanja mestna štipendistka dr. Saša Trkov na Inštitutu za patološko fiziologijo v laboratoriju akad. prof. dr. Roberta Zorca, kjer sodeluje v temeljnih raziskavah molekularnih fizioloških procesov v možganskih celicah.

Po končani gimnaziji si se odločila za študij biokemije. Kaj je vplivalo na tvojo odločitev?
Že od nekdaj me je privlačilo področje naravoslovja. Zanimalo me je, kako stvari v naravi delujejo, in moj oče, profesor fizike, mi je kot enciklopedija vedno postregel z odgovori na vsa moja vprašanja. V osnovni in srednji šoli sem redno sodelovala na raznih tekmovanjih in pri pripravi raziskovalnih nalog v sklopu projekta Zaupajmo v lastno ustvarjalnost. Za študij biokemije sem se odločila, ker je bila to v tistem času razmeroma nova in obetavna smer, študijski program pa je obsegal širok spekter naravoslovnih znanj. Nisem imela jasne predstave o tem, kaj bom počela, ko doštudiram, kakšne bodo možnosti zaposlitve na tem področju, ampak se s tem niti nisem obremenjevala. Me je pa vsekakor privlačila ideja o delu v laboratoriju.

Kdaj si prepoznala svoje raziskovalne interese in ožja področja in katera so ta področja?

V zadnjem letniku študija smo imeli možnost izbirati med bolj specifično usmerjenimi sklopi študija ter izbirnimi predmeti in verjetno sem šele takrat dobila ozaveštila svoje goreče zanimanje za področja, ki obravnavajo fiziologijo človeka in teme s področja biomedicine. Fasciniralo me je kompleksno urejeno delovanje našega telesa, predvsem možganov in živčevja. S tega področja sem tudi opravila diplomsko delo na Inštitutu za patološko fiziologijo pod mentorstvom akad. prof. dr. Janeza Sketlja, kjer smo preučevali živčno-mišične stike. Privlačila pa me je tudi tujina, zato sem prek Društva za izmenjavo študentov tehniških usmeritev - IAESTE odšla na nekajmesečno delovno prakso v Nemčijo na Inštitut za prehrano v Potsdamu, kjer smo proučevali bakterijsko floro v človeškem prebavnem traktu.

Kaj si proučevala v Padovi in kako je potekalo tvoje raziskovalno delo v ZDA?

Glavno področje raziskav mojega doktorskega študija so bile matične celice ter možnosti njihove uporabe za celične terapije in tkivno inženirstvo. Znanje in raziskovalne izkušnje sem pridobila tudi na Univerzi Columbia v New Yorku, kjer sem eno leto opravljala raziskovalno delo pod mentorstvom priznane profesorice Gordane Vunjak - Novakovic. Moj znanstveni prispevek z naslovom *Mikromodelni 3D sistem za študij interakcij med humanimi*

endoteljskimi in mezenhenhimijskimi matičnimi celicami /Micropatterned 3D Hydrogel System to Study Endothelial-Mesenchymal Stem Cell Interactions pod mentorstvom prof. Piera Paola Parnigotta je bil objavljen v znanstveni reviji *Journal of Tissue Engineering and Regenerative Medicine*, strokovni reviji za tkivno inženirstvo in regenerativno medicino. Tema mojega doktorskega dela je bilo tvorjenje sistema tankih krvnih žil *in vitro*, zunaj živega organizma, kar je pomemben dejavnik pri potencialni izdelavi tkivnih nadomestkov večjih dimenzij.

Kaj zdaj proučuješ?

Po končanem doktoratu sem se vrnila na Inštitut za patološko fiziologijo v laboratorij akad. prof. dr. Roberta Zorca. Naši raziskovalni projekti obsegajo predvsem temeljne raziskave molekularnih fizioloških procesov v možganskih celicah. Z optičnimi metodami prek uporabe fluorescenčnih indikatorjev proučujemo lastnosti celičnih predelkov, mehanizme celičnega izločanja signalnih molekul, ki so temelj medcelične komunikacije, ter vplive različnih substanc na celično izločanje. Zaposlena sem tudi v podjetju Celica - biomedicinskem centru, ki deluje na področju biomedicinskih raziskav v okviru Tehnološkega parka Ljubljana. Naš dolgoročni cilj je znanstvena dognanja razviti do praktičnih aplikacij v medicini, vendar zaenkrat zakonodajna ureditev na tem področju ni ravno spodbudno usmerjena.

Kaj te poleg znanosti še priteguje in izpolnjuje?

Poleg znanosti me že od nekdaj veseli ples, ki je bil nekoč sestavni del mojih obšolskih dejavnosti, rada kolesarim, tečem - moj cilj je enkrat preteči maraton. Navdušuje me raziskovanje tujih dežel in njihovih kulturnih posebnosti, ljudi, narave, kulinarike. Potovanja so moj odkop od »resnega« življenja in so polna avantur, zanimivih dogodivščin ter novih spoznanj, ki mi širijo obzorja in bogatijo moje dožemanje sveta. Veliko mi pomeni tudi preživljanje časa z družino in s prijatelji, kar sem začela še bolj ceniti po nekajletnem življenju v tujini.

Tebi in tvojim sodelavcem s področja regenerativne medicine želim veliko koristnih odkritij, ki jih pričakujemo z velikim upanjem.

Ljubljanske novice

Častni meščan Janez Stanovnik, predsednik ZKB za vrednote NOB Slovenije, 90-letnik

Župan Zoran Janković je častnemu meščanu Janezu Stanovniku, legendarnemu očetu naroda, politiku, nekdanjemu izvršnemu sekretarju Ekonomske komisije OZN za Evropo, nekdanjemu predsedniku predsedstva SRS, ekonomistu in partizanu, predsedniku ZKB za vrednote NOB Slovenije Janezu Stanovniku, rojenemu 4. avgusta 1922, ob častiljivi 90-letnici priredil slovesen sprejem v Mestni hiši. Slavljencu želimo trdnega zdravja in mu iskreno čestitamo!

Zlatnik poezije 2012 umetnici Svetlani Makarovič

Pesnica Svetlana Makarovič je 10. julija v Celju prejela zlatnik poezije za svoj pesniški opus, za požlahtnjenje slovenskega knjižnega jezika in za prispevek k slovenski kulturi. Župan Zoran Janković je umetnico, častno meščanko Ljubljane, počastil z vrtnicami, ki jih je poslal na oder ob slavnosti podelitvi, in jo s tem zelo razveselil.

Iskrene čestitke!

Mednarodni festival Lutke 2012

Letošnji jubilejni festival bo ponudil pestro paleto mednarodnih in domačih predstav, skupaj **21 predstav**: ● **5 projektov na zunanjih prizoriščih**, ● **inštalacija na ljubljanskem gradu**, ● **3 razstave**, ● **2 delavnici**, ● **2 glasbena dogodka**, ● **bogat program Lutke v filmu in** ● **potujoči Kinobalon**. Gostujoči umetniki prihajajo iz **19 držav**: Madžarske, Velike Britanije, Španije, Izraela, Češke, Srbije, Hrvaške, Nemčije, Izraela, Francije, Grčije, Bolgarije, Estonije, Nizozemske, Italije, Kolumbije, Švice, Kanade in Slovenije.

Videli bomo predstave, ki otroke vseh starosti nagovarjajo k okoljevarstveni ozaveščenosti, iz kamnov in skal bo nastala predstava in hkrati razstava. V eni izmed gostujočih predstav bomo spoznali neslutene razsežnosti uporabe čokolade, prav tako festival razkriva natančno manipulacijo bolj krutih ideologij, zakulisje snemanja filma o Jamesu Bondu. Splet v drugih predstavah bodo oživel leseni predmeti; videli bomo transformacijo gradbenih odrov v magično predstavo, lesenih škotel v

prelepe živali. Del programa bosta tudi potujoči Kinobalon, kjer si bodo otroci v minikinu na ulici lahko ogledali izbrane animirane filme iz otroškega programa Slon. Delavnica Stephena Mottrama bo namenjena profesionalcem, Zelenjavne lutke v vaši kuhinji pa je delavnica za otroke in starše. Festival Lutke 2012 povzema in povezuje različna časovna obdobja in je namenjen otrokom vseh starosti, družinam, prijateljem, ljubiteljem umetnosti, mimooidočim, turistom.

V Informacijski pisarni Mestne občine Ljubljana, Mačkova 1, je še do 11. septembra na ogled razstava skic, lutk, fotografij in miniaturnih odrov, neprecenljivih dosežkov Milana Klemenčiča, pionirja slovenskega lutkarstva.

Retrospektivna razstava STRIGU – MIGU, 30 let papirnatega gledališča, 3+, 45 minut, brez besed Branka Solceta, maga papirnatega gledališča, bo na ogled 11., 12. in 13. septembra v Kulturnici LGL ob 18. uri.

Španski borci udarno v novo sezono

Moščanski kulturni center, ki se je uveljavil kot eno ključnih ljubljanskih kulturnih prizorišč, bo udarno vstopil v novo sezono soboto, 15. septembra, in sicer z javno prireditvijo, s kakršno so Španski borci že ob lanski 30. obletnici obstoja ob podpori Mestne občine Ljubljana privabili najširše občinstvo iz Ljubljane in okolice.

Moste bo ob 17. uri prebudila godba Pihalnega orkestra Bežigrad, med glasbenimi gosti pa so glasbeni multižanrski kolektiv Fake Orchestra, eden najbolj vročih slovenskih reperjev Zlatko, ženski pevski zbor Kombinat s pesmimi upora z vsega sveta ter provokativna domača elektro-drum'n'bass-punk zasedba HEX, plesno intervencijo pa bo uprizorila skupina z domačim odrom v Španskih borcih, EnKnapGroup, edini stalni ansambel za sodobni ples pri nas.

Kot vrhunec večera bosta ob 20.30 v veliki dvorani na ogled mednarodni plesni predstavi *Basse Danse* madžarskega kolektiva Hodworks in *Por sal y samba* španskega koreografa in plesalca Carlesa Casallachsa, uspešnici izbora evropske plesne mreže Aerowaves, ki se bosta v Ljubljani predstavili v okviru jesenske edicije festivala Plesna Vesna. Ta bo skozi vse leto v Ljubljano tudi v novi sezoni prinašal ekstravagantno, svežo in prodorno sodobnoplesno produkcijo iz vse Evrope. Skok v novo sezono se bo nadaljeval s otvoritvijo fotografskega pregleda predstav Iztoka Kovača in skupine En-Knap, kakor jih je v svoj objektiv ujel Antonio Živkovič. Otvoritvi bo sledilo druženje in DJ-program v

Foto: Miha Fras

Častni meščan Janez Stanovnik in predsednik ZKB za vrednote NOB Slovenije je 4. avgusta dopolnil 90 let.

Foto: Miha Fras

Častna meščanka pesnica Svetlana Makarovič je dobitnica letošnjega zlatnika poezije.

Spoštovani starši!

Letošnje poletje je Ljubljano zaznamovala tragedija na enem od nabrežij Ljubljane, ko se je spor med mladostniki končal z ubojem in hudo poškodbo. Ne morem si predstavljati bolečine staršev ob izgubi otroka, neizmerne strahu, ko je otrok hudo poškodovan, in obupa družine, ki se sprašuje, kako je mogoče, da je prav njihov otrok povzročil trpljenje drugemu.

Mladi bi morali imeti možnost brezskrbnega odkrivanja sveta, nenehnega širjenja obzorij in nizanja nepozabnih trenutkov v družbi tistih, ki jih imajo najraje.

Žal današnji časi niso za nikogar brezskrbni, aktualno družbeno dogajanje in zahtevna situacija se odražata v zaskrbljenosti vseh generacij. Družbo zmeraj bolj zaznamuje nezaupanje, medsebojna nestrpnost, nesmiselno obtoževanje drugače mislečih in žal tudi zmeraj večja neobčutljivost do sočloveka. Namesto skupnega prizadevanja za obče dobro se krepi individualizem, skupnosti postajajo krhke, ljudje pa vsak dan bolj osamljeni.

Mlajše generacije so zrcalna podoba nas starejših, zato se sprašujem, ali imamo pravico, da obsojamo njihova ravnanja, čeprav smo mi tisti, ki smo jih in jih še zmeraj vzgajamo, učimo norm in vrednot ter pripravljamo na odraslo življenje. Kaj smo spregledali, kje smo naredili napako? Ali smo se izgubili v svojih prizadevanjih, da jim pomagamo in smo najpomembnejša opora na njihovi poti v samostojnost?

Zmeraj manj prijazno družbeno okolje nam pri tem ni prav nič v pomoč, pri čemer smo za stanje v družbi soodgovorni ravno mi, ki smo jo v preteklih desetletjih soustvarjali in oblikovali.

Vabim vas, da s skupnimi močmi in sodelovanjem spremenimo stvari na bolje. Da kot odrasli pokažemo več razumevanja, da mlade ne le poslušamo, ampak jih tudi slišimo in jih skušamo razumeti. Z lastnim zgledom jim pokažimo, da so spoštovanje, nenasilje, strpnost, srčnost in solidarnost večne vrednote, od katerih ne odstopamo. Samo tako bomo lahko zagotovili boljši jutri in zdravo ter varno prihodnost za naše otroke, vnuke in poznejše rodove.

Vaš Zoran Janković
župan

Foto: Dunja Wedam

V poletnih mesecih se je v okviru Urada za mladino OPVI MOL in Javnega zavoda Mladi zmaji organiziral konzorcij nevladnih mladinskih organizacij (TiPovej!, Zavod za kreativno družbo, Zavod BOB, Center za pomoč mladim, Zveza za nenasilje in Svetlobna gverila), ki za področje Trnovskega pristanišča in Parka Zvezda v septembru pripravljajo aktivnosti z namenom, da bo preživljanje prostega časa mladim na omenjenih lokacijah bolj varno.

Foto: Tamás Tuza

Predstava *Ottetto*[®], koreografija Iztok Kovač.

Foto: arhiva GR

7. Otroški bazar odpira vrata na GR od 6. do 9. 9.

Galeriji Internacionala v 1. nadstropju Španskih borcev, najvztrajnejši pa bodo večer pozneje lahko nadaljevali v sosednjem Etno klubu Zlati zob, ki bo pripravil svoj glasbeni izbor.

Ker bomo skupaj neumorni do poznega večera, bomo obiskovalcem prireditve v okrepčilo postregli z brezplačnim golažem. Pridružite se nam torej 15. septembra pred Španskimi borci - vstopnine ni, brezplačne vstopnice za predstavi Basse danse in Por sal y samba pa je mogoče prevzeti na blagajni Španskih borcev na Zaloški 61 od 1. septembra dalje.

Otvoritveni večer sezone Španskih borcev pa je obenem tudi prvi večer prireditve Ples na platnu, film na odru, v okviru katerega se bodo od 15. pa vse do 28. septembra v Španskih borcih in Slovenski Kinoteki srečevali ples, film in video. Medtem Kinoteka predstavlja izbor filmov, v katerih je glavni igralec ples, pa bodo Španski borci gostili plesne produkcije, ki jih je navdahnila sedma umetnost, in tudi dva videovečera (sodobna slovenska plesna produkcija, ujeta na filmski trak, in izbor del iz francoske mediateke).

V okviru omenjenega dvotedenskega programa posebej opozarjamo na francosko/japonsko-slovenski plesni večer, kjer se bosta 21. 9. predstavila kolektiv A.lter S.essio (Japonska/Francija) s solo predstavo *Loss* in EnKnapGroup s predstavo S.K.I.N., ki jo bosta tokrat dopolnila plesalca iz originalne zasedbe - Iztok Kovač in koreografinja Andreja Rauch Podzavnik. V okviru programa Španskih borcev in Kinoteke pa bo v sklepnem večeru, 28. 9. premiero doživela tudi multimedijska predstava Omarja Ismaila in Tamása Tuze, sicer plesalca EnKnapGroup, z naslovom *Gibljive slike*, ki je nastala v produkciji EN-KNAP.

V oktobru pa že napovedujemo enega vrhuncev letošnje sezone Španskih borcev: težko pričakovano novo predstavo Iztoka Kovača v produkciji EN-KNAP. »OTTETTO[®]«, kot je delovni naslov predstave, temelji na Oktetu, 16-minutni kompoziciji Igorja Stravinskega, ki pomeni prelomnico in začetek neoklasicizma v njegovi glasbi. Na odru bo glasbo v živo izvajala izjemna sestava slovenskih glasbenikov pod vodstvom dirigentke Žive Ploj Peršuh, z videografijo kolektiva Komposter ter v plesni interpretaciji skupine EnKnapGroup. Predstava bo doživela premiero 23. oktobra v Španskih borcih.

7. Otroški bazar Ljubljana – osrednji dogodek za družine

Otroški bazar, ki bo od 6. do 9. septembra na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, bo ponovno postregel s številnimi izobraževalnimi in zabavnimi vsebinami. Poleg bogate sejemske ponudbe, nasvetov za starše in številnih sejmskih popustov bo dogodek ponudil tudi športno dogajanje, eko, ustvarjalne in medgeneracijske delavnice, program na Bazarkovem odru in že četrto leto zapored tržnico rabljene otroške opreme.

Sejmski popusti bodo družinam omogočili ugodnejše nakupe otroške literature, pripomočkov, oblačil, vozil, pohištva, športnih rekvizitov ter drugih izdelkov in storitev. Zagotovo pa bo ugodno nakupovanje tudi na tržnici rabljene otroške opreme, kjer si starši izmenjujejo vozičke, avtosedee, stajice, mize za hranjenje, kolesa idr. Starši bodo na sejmu dobili tudi nasvete, povezane z gradnjo energetske varčnih hiš in obnovo stanovanj, saj bodo na voljo arhitekti, opremljevalci notranjih prostorov ter izvajalci instalacij in zaključnih gradbenih del.

Obiskovalci Bazarkovega odra bodo prisluhnili slovenskim ljudskim pesmim in izvedbam pesmi v številnih tujih jezikih, med drugim tudi maščičini in jeziku ameriških Indijancev. Ogleдали si bodo lahko tudi plesne predstave, gledališke uprizoritve otrok, plesno-aerobne točke, spretnosti mladih gimnastičarjev, karateistov, hokejistov idr. Na odru bodo tudi Ribič Pepe, slonček Bansi in izjemni mladi glasbeniki, ki se bodo potegovali za zmago v okviru osnovnošolskega zabavnoglasbenega festivala Korajza velja.

Pestro dogajanje bo tudi na ploščadi, kjer bodo otroci skozi teleskop opazovali sonce, si ogledali gibčne gimnastičarje v akciji ter se sprehodili med živalmi v mini zooju. Na ogled bodo postavljeni kamela, indijski jezevec, himalajske koze, nosati medved, piton, želve, emu in druge živali. Postavljena pa bo tudi maneža z islandskimi konji.

Starši bodo lahko aktivno preživeli čas s svojimi otroki in se učili ročnih spretnosti v številnih eko in ustvarjalnih delavnicah ter posebni vesoljsko-umetniški delavnici, kjer bodo izdelovali rakete z umetniškimi sateliti. Evropskemu letu aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami bo posvečen *Bazar generacij*, v okviru katerega bodo upokojeanci osrednje slovenske regije mlajše generacije učili ročnih spretnosti. Skupaj bodo izdelovali glasbila iz reciklažnih materialov, nakit, izdelke iz gline, voščilnice, slike iz semen, pekli pa bodo tudi piškote. Vstop in vse vsebine so brezplačni! Več na: www.otroskibazar.si

Ljubljanske

Intimnosti - nova gledališka sezona v SMG

Uršula Cetinski

V sezoni 2012/2013 se Slovensko mladinsko gledališče spogleduje z intimnostmi, ki so pogosto zamolčano poglavje našega bivanja. Kadar poskušamo javno spregovoriti o zamolčanem, navadno trčimo na odpor, ki spremlja rušenje tabujev. Različnih oblik intimne, ki smo jih poimenovali intimnosti, razumemo v smislu metafore za pomembna razmerja, ki pri posamezniku močno vplivajo na občutenje življenja, npr. ljubezensko razmerje, razmerje v paru, družinska razmerja, prijateljstvo. Zgodovina človeštva je zgodovina skupnosti, posameznikov in odnosov med njimi. Zgodovina človeštva je hkrati tudi zgodovina trenj med tradicionalnim in novim, ki spreminjajo pravila in vrednote v igri življenja. Če se za hip pomudimo samo pri enem izmed številnih fenomenov v naših odnosih, pri prijateljstvu, ugotovimo, da so ga v antiki razumeli kot totalno povezanost dveh ljudi (moških), kot najpopolnejšo obliko razmerja, v srednjeveški fevdalni kulturi sta bili brezpogojna zvestoba in vseživljenjska vdanost viteškega prijateljstva cenjeni bolj od družinskih ali ljubezenskih razmerij, danes pa si s klikli na družabnih medmrežjih vsak dan znova ustvarjamo na ducate novih prijateljev. Nekateri znanstveniki menijo, da medsebojna zaupnost v

našem času šteje vedno manj, da je sodoben človek tako individualiziran in ima v odnosu do soljudi in do boga toliko skriti, da prijateljstvo v antičnem smislu ni več mogoče.

Naše gledališče zanima ravno to, kar je skrito. Ob takšnih predstavah je umetnost res na svojem mestu, se pravi: zastavlja vprašanja, razpira naše mišljenje, nas izzove, spremeni naš pogled na stvari, nam odstre pogled v temačnost, ki nas obkroža. In to je nekaj zelo dobrega, so po gostovanju Slovenskega mladinskega gledališča v Bruslju pred kratkim zapisali v *La Libre Belgique*.

Naša nova sezona ni beg pred angažiranim gledališčem, temveč pogled na družbo skozi drugačno prizmo. Lani smo se ukvarjali z intimnostjo političnega, letos pa je pred nami nov izziv: političnost intimnosti. Na to pot se naša umetniška ekipa podaja skupaj z Ivano Djilas, Diegom de Breo, Oliverjem Frličem, Vitom Tauferjem, Matjažem Faričem in Andrašem Urbánom. Vpis v letošnje abonmaje, ki smo jih poimenovali Svoboda, Enakost, Drznost in Prihodnost, bo potekal v Prodajni galeriji SMG na Trgu francoske revolucije 5 v Ljubljani. Dodatne informacije pa so na voljo tudi na spletni strani Slovenskega mladinskega gledališča: www.mladinsko.com.

Vpis abonmajev v Šentjakobskem gledališču Ljubljana

V Šentjakobskem gledališču Ljubljana vse do konca septembra, za študente pa celo do 14. oktobra poteka vpisovanje abonmajev za novo, že 92. gledališko sezono. Tudi letos so ostali pri vsebinsko treh različnih vrstah abonmajev. JZa večjo preglednost in lažje spremljanje programa so tudi tokrat posamezne abonmajske termine poimenovali po barvah. Največ, kar štirje so na voljo za predstave rednega abonmaja, dva za abonma komedija ter eden za abonma uspešnica.

Na sporedu še vedno tudi vse njihove največje uspešnice iz preteklih sezon, tudi v novi sezoni pa niso pozabili na svoje najmlajše obiskovalce, saj se bo priljubljenim Ačihu!, Dogodivščinam dvornega norčka Ferdinanda in Prvi princeski še letos pridružila tudi nova predstava za najmlajše in nekoliko starejše otroke. Več na www.sentjakobsko-gledalisce.si ali v živo na Krekovem trgu 2 pri blagajni za vpis abonmajev.

novice

Foto: Izidor Habjanič

Waldorfska šola je ob svoji 20-letnici dobila prizidek arhitekta Izidorja Habjaniča.

Vsi drugačni – vsi napačni septembra v restavraciji Zlati zob

Mirjana Ribič

Kulturni dogodek, ki je dodobra ogrel poletno vročo dvorano JSKD RS, je humoristična gledališka predstava ljubiteljskih igralcev različnih narodov, ki je nastala pod mentorstvom dramske igralke mag. Vesne Anđelkovič. Prva javna generalka poskusnega projekta *Ljubezen osvobaja (Ljubezen macht frei)* ali *Vsi drugačni – vsi napačni* je bila 29. junija v dvorani Sklada. Projekt uličnega gledališča z naslovom *Kovček svetlobe 2.12* sta finančno omogočila Ministrstvo za kulturo RS in Evropski socialni sklad, sredstva za izvedbo projekta so dobili GUD Kranjski komedijanti, organizacija in vodenje projekta sta bila v rokah Rastislava Rastka Tepine, znanega slovenskega lajnarja.

Namen projekta je šolanje mentorjev za ulično gledališče, da se bodo lahko zaposlili kot samostojni kulturni delavci. Ciljna skupina udeležencev so brezposelni, mladi, invalidi, predstavniki različnih etničnih skupin.

Od začetka leta 2012 so udeleženci projekta delavnice najprej izvajali v Kranju, potem se je celotna ekipa preselila v Ljubljano, kjer je tudi več zanimanja. Pozimi so imeli delavnice v novem Kulturno-pastoralnem centru Pravoslavne cerkve v Ljubljani, spomladi pa nadaljevali v dvorani JSKD RS in nekaterih drugih objektih. Predavatelji so bili: Nena Močnik (besedilo), Aljaž Tepina (ulično gledališče na način angleškega izročila), Vesna Blagotinšek (kostumografija in scenografija), Ksenija Ponikvar in Iuna Ornik (lutke), vizajistka Alja Kump Ankerst in mag. Vesna Anđelkovič (avtorica predstave).

V humoristični zgodbi se predstavniki različnih etničnih skupin peljejo z avtobusom in vabijo različne narode, da se jim pridružijo kot igralci. Vsak igralec-amater ima svojo zgodbo, pripadniki narodov govorijo v svojih jezikih: makedonščini, srbsščini, madžarščini, slovenščini, črnogorskem jeziku, hrvaščini in nemščini. Evropsko skupnost simbolizira krava z imenom Eurospija, za katero skrbi stroga policistka nemškega rodu, oblečena kot dominantna ženska v seksi kostumu. Vloge drugih udeležencev so pisane: šofer avtobusa, ciganka, kuharica Madžarka, pravoslavni duhovnik, striptizeta, lastnik avtobusa, mulatka iz Splita in pevk, inšpektor itd. Zgodbe ne bomo izdajali, kajti predstavo o potujočem cirkusu si lahko ogledate v septembru, in to večkrat. **Prva predstava bo na sporedu septembra 2012 v Etno kluba Zlati Zob na Zaloški cesti v Ljubljani, predvidoma ob 21. uri.**

Vabilo na krvodajalsko akcijo

Spoštovane krvodajalke in krvodajalci mesta Ljubljane! Območno združenje Rdečega križa Ljubljane vas prijazno vabi na septembrsko krvodajalsko akcijo, ki bo potekala **7. septembra 2012 od 7.00 do 15.00 ure na Zavodu za transfuzijsko medicino RS, Šlajmerjeva 6, Ljubljana**. Hvala, ker darujete kri za življenje.

Za dodatne informacije pokličite OZRK Ljubljana, Tržaška 132 Ljubljana, telefon: 01/ 42 53 419 in 040 871 589, ali nam pišite na: kaplja@rdcekrizljubljana.si

Ivan Hvala, predsednik OZRK Ljubljana

Mednarodna konferenca Skrivnost ustvarjalnosti 13. in 14. septembra

Ob 20-letnici delovanja Waldorfske šole Ljubljana bo v sodelovanju z ECSWE - mednarodnim združenjem waldorfskih šol, 13. in 14. septembra v prostorih Pravne fakultete v Ljubljani potekala mednarodna konferenca **Skrivnost ustvarjalnosti – pomen ustvarjalnosti v šoli in družbi**. Z uglednimi strokovnjaki in ustvarjalci bodo na dvodnevni konferenci prikazali pomembnost raznolikih vidikov ustvarjalnosti. Potekala bo tudi okrogla miza, na kateri bodo o ustvarjalnosti razpravljali znani Slovenci. Udeleženci konference bodo imeli priložnost izraziti svojo kreativnost ob skupnem likovnem ustvarjanju.

Konferenca je namenjena vsem, ki sodelujejo pri oblikovanju programov izobraževanja strokovnih delavcev v vrtcih in šolah, vsem pedagoškim delavcem, svetovalnim delavcem, ustvarjalcem, poslovnem, študentom pedagoških in umetniških študijev, staršem in vsem, ki jih zanima prihodnost naših mladih in družbe nasploh.

Na konferenci bodo sodelovali David Brierly, Christopher Clouder, Leon Lojk, Manca Košir, Martina Leibovici-Mühlberger, na okrogli mizi Mojca Fatur, Manca Košir, Vita Mavrič, Saša Pavček, Miro Cerar, Janez Škrabec, Ira Zorko, v likovnih delavnicah pa Dag Aslaksrud, Mary Barratt-Due, Mali Roald.

Veseli bodo vsakega obiskovalca na konferenci. Za udeležbo (delno ali v celoti) se je potrebno vnaprej prijaviti. Prijave in akreditacije sprejemajo do 10. 9. 2012 po e-pošti **waldorfska.sola-dogodki@waldorf.si** ali na tel. št. 01/ 28 222 40 (od 8.00 do 14. 30. ure), kontaktna oseba: Karmen Bezgovšek.

3. poučne vaje za ekipe prve pomoči in prvih posredovalcev

Območno združenje Rdečega križa Ljubljana in Oddelek za zaščito, reševanje in civilno obrambo Mestne občine Ljubljana ob svetovnem dnevu prve pomoči vabita na ogled **3. poučne vaje za ekipe prve pomoči in prvih posredovalcev** Območnega združenja Rdečega križa Ljubljana in Mestne občine Ljubljana. Poučna vaja bo izvedena **v soboto, 15. septembra 2012, v centru Ljubljane**.

Program. ● 9.30: pred Mestno hišo:

Otvoritvena svečanost s podelitvijo priznanj ljubljanskim srednjim in osnovnim šolam ter mentorjem prve pomoči za aktivno sodelovanje pri ozaveščanju in usposabljanju dijakov in učencev o prvi pomoči v okviru projektov OZRK **Prva pomoč-pomagam prvi in Samo eno življenje imaš.** ● 10.15: Začetek vaje na simulaciji realističnih nesreč: prometne nesreče, požara v zgradbi, nezgode v domači hiši in nezgode na vrtu. ● **10.30-13.00: Na Kongresnem trgu:** predstavitev Zavoda za transfuzijsko medicino RS; Klub 25 – mladi animatorji krvodajalstva OZRK Ljubljana; AMZS; Policije; MotoBee; Postaja OZRK z brezplačnimi meritvami krvnega tlaka in holesterola v krvi. ● **15.00: pred Mestno hišo:** Zaključek vaje s podelitvijo priznanj ekipam prve pomoči.

Za vse dodatne informacije bo v času dogodka na Kongresnem trgu INFO točka od 8.00 do 14.00.

Vaja bo izvedena na podlagi predpostavke delovanja ekip prve pomoči ob različnih množičnih nesrečah, ki lahko prizadenejo prebivalce regije. Vsaka ekipa bo usposobljenost in znanje prikazala pri dajanju prve pomoči poškodovanim na različnih, realistično prikazanih situacijah. Dogodek, ki ga ne smete zamuditi. Vljudno vabljeni!

Klub 25 – mladi za mlade

Polona Kužnik

V Sloveniji smo prvi Klub 25, ki je sicer mednarodni projekt nacionalnih organizacij Rdečega križa, Rdečega polmesca in Rdečega kristala v okviru mednarodnega gibanja ustanovili 17. junija

JAVNO NAZNANILO MINISTRSTVA ZA INFRASTRUKTURO IN PROSTOR

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Direktorat za prostor in Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Direktorat za okolje s tem

JAVNIM NAZNANILOM

obveščata javnost o javni seznanitvi s spremenjenimi rešitvami državnega prostorskega načrta za zagotavljanje poplavne varnosti JZ dela Ljubljane in naselij v občini Dobrova – Polhov Gradec

Javni seznanitvi bosta potekali: ● v četrtek, 6. 9. 2012, s pričetkom ob 16.00 v dvorani SLS Četrtna skupnosti Trnovo, Devinska ulica 1B, Ljubljana, ● v četrtek, 6. 9. 2012, s pričetkom ob 19.00 v dvorani gasilnega doma PGD Dobrova, Ulica Vladimirijska Dolničarja 11, Dobrova.

Na javni seznanitvi bodo predstavljene spremenjene rešitve, ki so nastale kot posledica upoštevanja pripomb in predlogov z javne razgrnitve osnutka državnega prostorskega načrta za zagotavljanje poplavne varnosti JZ dela Ljubljane in naselij v občini Dobrova – Polhov Gradec.

Predstavitveno gradivo je na vpogled od 27. avgusta do 7. septembra 2012:

- na Ministrstvu za infrastrukturo in prostor, Direktorat za prostor, Tržaška 19a, Ljubljana,
- na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje, Direktorat za okolje, Dunajska 47, Ljubljana,
- v prostorih Mestne občine Ljubljana, Oddelku za urejanje prostora, Poljanska cesta 28, Ljubljana,
- v prostorih Četrtna skupnosti Vič, Tbilisjska 22A, Ljubljana,
- v prostorih Četrtna skupnosti Rožnik, Viška 38, Ljubljana,
- v prostorih Občine Dobrova – Polhov Gradec, Stara cesta 13, Dobrova,
- v prostorih Krajevne skupnosti Polhov Gradec, Polhov Gradec 13, Polhov Gradec in
- v digitalni obliki na spletnih straneh Ministrstva za infrastrukturo in prostor, na naslovu: http://www.mzip.gov.si/si/delovna_podrocja/prostor/prostorski_nacrti/drzavni_prostorski_nacrti/javne_razgrnitve_in_seznanitve/

Ljubljanske novice

2010 na Območnem združenju Rdečega križa Ljubljana (OZRK LJ.) Klub 25 ima 22 prostovoljcev – animatorjev, ki delujemo po načelu mladi za mlade in spodbujamo krvodajalstvo med mladimi. Srednješolce pripravljamo na krvodajalstvo, ki je humana dejavnost, saj z njo rešujemo življenja, in jih spremljamo na krvodajalske akcije. V okviru vseživljenjskega učenja smo želeli animatorji Kluba 25 ljubljanskim dijakom predstaviti pomen krvodajalstva in zdravega načina življenja mladih. V ta namen smo vsem 32 srednjim šolam v Ljubljani poslali povabilo k sodelovanju v projektu Kluba 25. V šolskem letu 2011/12 se je povabilo odzvalo 16 srednjih šol, krvodajalske akcije pa se je udeležilo 647 dijakov.

Krvodajalstvo smo dijakom predstavili v eni šolski uri po vnaprej pripravljenem programu. V uvodnem delu učne ure animator predstavi pomen organizacije Rdečega križa Ljubljana, nato sledi kratka predstavitev mednarodnega Kluba 25, predstavi osnovne pogoje krvodajalstva, potrebe po krvi v Sloveniji, hkrati pa dijake motiviramo na učno uro z opisi primerov iz prakse. Glavni del učne ure je namenjen spoznavanju teoretičnih vsebin o sestavi krvi, seznanimo jih z najpogostejšimi vprašanji o krvodajalstvu, o začasnih kontraindikacijah oziroma z dejavniki tveganja, ki so za mlade najbolj aktualne, kot so tatu, piercing in kajenje. Veliko pozornosti namenimo tudi pomenu zdrave prehrane in redni telesni dejavnosti, ki sta bistvena pogoja za ohranjanje zdravja krvodajalca. V sklepnem delu učne ure je čas namenjen odgovorom na vprašanja dijakov. Ob koncu dijakje povabimo na krvodajalsko akcijo na Zavodu za transfuzijsko medicino v Ljubljani.

V letu 2012 smo posebno pozornost posvetili tudi medgeneracijski solidarnosti, saj z darovanjem krvi dokazujemo, da se znamo odzvati na potrebe soljudi. Taka dejanja presegajo meje povprečnosti, med ljudmi gojijo solidarnost in ustvarjajo občutek varnosti. Več informacij o Klubu 25 najdete na www.ljubljana.ozrk.si, facebooku: Klub 25 – Klub mladih krvodajalcev.

(Polona Kužnik, dipl. med. sestra, vodi Klub 25 pri RK Ljubljana.)

PIONIRSKI DOM

Vpis v programe Pionirskega doma

Na novo šolsko leto so v Pionirskem domu tudi letos pripravili s številnimi programi jezikovno kulturnih ter umetniško-kulturnih vsebin. Prijave sprejemajo po elektronski pošti na naslovu www.pionirski-dom.si. Vpis, kjer bodo starši lahko dobili več informacij in se pogovorili s pedagogi, bo na sedežu zavoda na Vilharjevi cesti 11 do 8. septembra 2012. V času vpisa jih lahko obiščete med delavnikom od 10. do 18. ure in v soboto, 8. septembra 2012 pa od 10. do 13. ure.

Vpis v Dramsko šolo Barice blenkuš

Vpis v programe dramske igre za navdušence vseh starosti vabimo, da se DŠBB pridružijo do 15. septembra 2012. **Sedem programov dramske igre** je namenjenih osnovnošolcem, dijakom, študentom in odraslim, ki želijo spoznati dramsko igro, ter tistim, ki jih želijo izpopolniti svoje igralsko znanje.

Več informacij na www.dsbb.si, na vaša vprašanja pa bodo z veseljem odgovorili na info@dsbb.si in telefonski številki 051/304 351.

Nova sprehajalna pot na Grudnovem nabrežju

23. novembra 2011 je na Grudnovem nabrežju potekala otvoritev prvega dela sprehajalne poti ob Ljubljanici, od Prulskega mostu do intervencijske klančine pri Hradeckega mostu, 18. letos pa je Grudnovo nabrežje v celoti obnovljeno in Ljubljana je dobila novo sprehajalno pot tik ob Ljubljanici, ki poteka od Prulskega do Šentjakobskega mostu. Po načrtih projektantov iz projektantske hiše Trije arhitekti in pod vodstvom arhitekta Andreja Mercine je izbrani izvajalec Hidrotehnik d.d. nadaljeval z delom, ki ga je z zaključeno prvo fazo končal lani novembra.

Ureditev, ki je bila uporabljena v prvem delu nabrežja, se nadaljuje z namestitvijo identičnih elementov urbane opreme. Medtem ko so na zgornjem delu nameščene klopi, ki omogočajo obojestransko posedanje in pogled proti reki, je v spodnjem delu, tik ob Ljubljanici, ustvarjen poseben ambient, ki je ujet med mostovima in s tem še poudrajeno usmerjen k reki. Oblikovana so posebna mesta za sedenje, ki jih narava prostora dopušča, in prostor postaja prava dnevna soba ob vodi. Do pravega izraza bo ureditev prišla šele jeseni, ko bo končana hortikulturna zasaditev nabrežja, ki je vročem poletju in za sajenje neprimernih mesecih niso mogli izvesti.

Turizem Ljubljana je za investicijo namenil 348.960 evrov z DDV. Dokončen obračun opravljenih del še ni končan, dodatno pa so bila drugemu izvajalcu naročena dela v zvezi z odstranjevanjem grafitov, peskanjem kamnite zložbe in protigrafitno zaščito vseh kamnitih površin, ki vključno z DDV znašajo 9.063 evrov. Vir za naložbo so sredstva koncesijskih dajatev od posebnih iger na srečo, ki so namenska sredstva občine. Prejemnik teh sredstev je Turizem Ljubljana, po Zakonu o igrar

Foto: Dunja Wedam

Končana je druga faza ureditve Grudnovnega nabrežja, za katero je Turizem Ljubljana namenil 348.960 evrov. Prelepo novo sprehajalno pot so meščani takoj naklonjeno udomačili.

Foto: Igor Modic

Modrijanov sejem Knjigokup tudi letos omogoča poceni nakup novih knjig.

na srečo pa so namenjena vlaganju v turistično infrastrukturo. Pred šestimi leti je Turizem Ljubljana v sodelovanju z ustanoviteljico Mestno občino Ljubljana sprejel dolgoročen načrt vlaganja teh sredstev v prenovno nabrežje Ljubljanice, ki sistematično poteka vsa leta.

Septembrski Art tečaji

Dnevi odprtih vrat potekajo od 3. do 14. septembra 2012 med 16. in 18. uro. Na šoli so pripravili razstavo del tečajnikov. Art-tečajji je šola za risanje, slikanje, keramiko, kiparstvo, kaligrafijo, nakit, oblikovanje ter pripravo devetošolcev na Srednjo šolo za oblikovanje in fotografijo: Likovno gimnazijo in dijakov na fakultete likovne smeri – Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje, Pedagoško fakulteto, Biotehniško fakulteto, Fakulteto za arhitekturo, Naravoslovnotehniško fakulteto, Fakulteto za gradbeništvo in Visoko šolo za dizajn.

Sejem ARTish

je svoja vrata prvič odprl decembra lani s štiridnevnim dogajanjem. V letošnjem letu pa festival nadaljuje s poslanstvom, da vsako zadnjo soboto v mesecu postane skupno mesto ustvarjalcev, artistov in mnogih, ki umetnost vsakodnevno živijo in tako tudi dobijo možnost, da med seboj izmenjajo ideje, mnenja in se spodbujajo pri svojem delu.

Knjigokup

17. septembra se začne Modrijanov KNJIGOKUP 2012

V **Modrijanovi knjigarni** (Trubarjeva c. 27, Ljubljana) bo tudi letos **KNJIGOKUP**. Dober mesec – od **17. septembra do 13. oktobra** – bodo v njej na voljo kupi in kupčki knjig po »knjigokupcem«
prijaznejših cenah, ki jih bo, podobno kot lani in predlani, prispevalo okoli 30 slovenskih založb. Za ljubitelje knjig od blizu in daleč pa pripravljajo tudi zanimive **pogovore o knjigi, o literarnem ustvarjanju in prevajalskih izzivih ter srečanja s slovenskimi avtorji in drugimi književnimi ustvarjalci**. Dogodki bodo v večernih urah.

Čudoviti svet znanosti. Pogovarjali se bodo o dostopnosti in priljubljenosti znanosti ter poljudnoznanstvenih knjig pri nas. Kako o znanosti pripovedovati in pisati v preprosti in vsakdanji govorici, ne da bi pri tem »trpela«
strokovnost? Kako jo približati mladim in doseči, da bi poljudnoznanstvene knjige postale njihovo priljubljeno čtivo tako v šoli kakor med počitnicami? Pogovorni večer bo posvečen tudi izidu knjige **Čudoviti svet. Od magije k resničnosti** britanskega znanstvenika Richarda Dawkinsa (Modrijan, 2012). ● **Homo domesticus.** Knjigokup in založba Modrijan v **Cafeju Open** gostujeta z literarnim večerom, posvečenim ameriškega dramaturga in pisatelju

Foto: arhiv GR

S pravičnim odgovorom na nagradno vprašanje (spodaj) si lahko prislužite dve vstopnici za brezplačni ogled prvega sejma Kamping&Karavanning, ki bo od 27. do 30. 9. na Gospodarskem razstavišču.

Davidu Valdesu Greenwoodu in njegovi avtobiografski pripovedi **Homo domesticus. Zapisi iz istospolnega zakona.** ● **Ali lahko sploh govorimo o slabih prevodih, če ne poznamo dobrih?** Priznani slovenski prevajalci se bodo **ob mednarodnem dnevu prevajalcev** pogovarjali o problematiki kakovosti prevodov literarnih del. ● **Kava, čarobni napoj.** Črna kot pekel, močna kot smrt, sladka kot ljubezen. Pa tudi črna kot hudič, vroča kot pekel, čista kot angel ... Takšna je lahko samo kava, če jo le znamo pravilno pripraviti in uživati v njej. O dolgem in razburljivem potovanju kave iz Meke do vaše najljubše skodelice bo pripovedoval antropolog dr. Božidar Jezernik, avtor nove knjige o kavi, ki izide septembra pri založbi Modrijan. ● **Zakaj tako malo vrhunskih in nagradjenih pisateljic v programih slovenskih založnikov?**

Letošnjo akcijo Poletno branje 2012 v Modrijani knjigarni bo zaokrožil pogovorni večer o usodi romanov in drugih leposlovnih del odličnih domačih in tujih pisateljic na slovenskem knjižnem trgu. - Več o Knjižgokupu na www.modrijanovaknjigarna.si

1. OUTDOOR, BEACH & PLAY 10. KAMPING & KARAVANING Nagradno vprašanje 10. sejma Kamping in karavanning

Od 27. do 30. septembra 2012 bodo Gospodarsko razstavišče znova zavzeli avtodomi, počitniške prikolice, mobilne hiške, kamp oprema in kampi s svojimi storitvami. Novostim, ki bodo že napovedovale letnik 2013, se bo pridružila največja, to je nov mednarodni poslovni sejem Outdoor, Beach & Play. Že drugo leto zapored bo v okviru sejma potekala tudi razglasitev najboljših slovenskih in hrvaških kampov *Naj kamp 2012*. Sejemsko dogajanje bo tokrat popestril tudi bogat spremljevalni program na prireditvenem odru.

Iz družabnega srečanja ljubiteljev počitniških vozil je v desetih letih zrasel specializirani sejem kamping in karavanning. Edini tovrstni v Jugovzhodni Evropi. Od 27. do 30. septembra bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani tako potekal že 10. sejem kamping in karavanning. Na več kot 14.000 m² razstavnih površin se bo letos predstavilo kar 400 zastopanih podjetij in blagovnih znamk,

mnoge od njih tudi z najbolj vročimi novostmi že za sezono 2013.

Največja novost 10. jubilejnega sejma bo vzporedni regionalni poslovni sejem **Outdoor, Beach & Play**. Gre za sejem specializirane opreme in storitev za turistično ponudnike na prostem, naročnike urbane opreme in igral ter za trgovce s tovrstno opremo. »Kamping in karavanning si skoraj na vsakem koraku podajata roko s turistično ponudbo, pa naj gre za kampe, športno infrastrukturo, otroška igrišča, počitniška naselja. Sejem smo torej vsebinsko razširili. Na enem mestu tako obiskovalcem nudi celovito ponudbo,« je pojasnil **Primož Longyka**, direktor sejma, ter dodal, da to še ni vse. Že tako živahno sejemsko dogajanje bo letos prvič popestril bogat spremljevalni program na prireditvenem odru.

Bi si radi sejem ogledali brezplačno? Odgovorite na nagradno vprašanje in se potegujte za 2 vstopnici (podelili bomo 10 x po dve vstopnici). Nagradno vprašanje se glasi:

»KJE JE POTEKAL PRVI SEJEM FESTIVAL KAMPING&KARAVANING?«

Je vprašanje pretežko? Namig za pravilen odgovor najdete na www.kamping.karavanning.si.

Pravilen odgovor pošljite na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljan.si

Zdravstveni dom v Črnučah bo zaradi prenove zaprt do predvidoma konec marca 2013

Izvajalci zdravstvenih storitev, ki svoje delo opravljajo v PE Črnuče (Primožičeva ulica 2), bodo v tem času delali na nadomestnih lokacijah. **Podatki o njihovih novih lokacijah in ordinacijskih časih so objavljeni na spletni strani Zdravstvenega doma Ljubljana. Lekarna Ljubljana, ki deluje v sklopu Zdravstvenega doma v Črnučah, bo v tem času delovala nemoteno, nespremenjen pa bo tudi prometni režim.**

Zdravstveni dom Ljubljana

Tri nove linije LPP

Od 3. septembra obratujejo tri nove integrirane linije: linija 60 (Vodice - Ljubljana), linija 61 (Zapoge - Vodice - Polje) in linija 62 (Zapoge - Vodice - Šinkov Turn - Skaručna). Z integracijo linij 60, 61 in 62 sta LPP in Občina Vodice nekaj manj kot 5000 prebivalcem omogočila hitrejši in cenejši prevoz. Na novih linijah bo povečano število odhodov, plačilni sistem bo enoten, enotna mestna kartica urbana bo kot enotni prevoznik izkaz na

Foto: Dunja Wedam

Vselej dobro obiskani sejem ARTish na Gornjem trgu postane vsako zadnjo soboto v mesecu skupno mesto ustvarjalcev, umetnikov in vseh, ki umetnost živijo.

Foto: Arhiv Ljubljana.net

Športni vikend Ljubljana se je z letošnjim letom razširil na 3-dnevni športni dogodek, ki bo letos premierno vključeval tudi KOLESARSKI MARATON. Pripravili smo 2 trasi, primerni tako za tiste z manj kondicije, najmlajše, družine... kot tiste, ki želite nekaj več.

vseh treh linijah omogočala prestopanje na druge linije v mreži linij LPP v roku 90 minut od prve registracije brez doplačila, obstoječi tarifni sistem pa bo poenostavljen s conskim sistemom. Cena potovanja bo nižja kot doslej, obenem pa bodo usklajeni tudi vozni redi vseh linij, tako da bo prestopanje z ene linije na drugo postalo del potovanja.

Nov postopek pridobivanja subvencioniranih mesečnih vozovnic za mestni potniški promet

Novi Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prevozih v cestnem prometu, ki razveljavlja

vse določbe, ki so veljale do sedaj, uveljavlja tudi nov sistem subvencioniranja prevoza dijakov in študentov, ki v postopek pridobivanja subvencioniranih šolskih mesečnih vozovnic vnaša nekaj novosti.

Vlogo za izdajo subvencionirane šolske mesečne vozovnice in navodila za izpolnjevanje, ki jih je pripravilo Ministrstvo za infrastrukturo in promet, upravičenci najdejo na spletnih straneh Ljubljanskega potniškega prometa (www.lpp.si) ali na spletnih straneh Ministrstva za infrastrukturo in prostor (www.mzip.gov.si). Za pomoč pri izpolnjevanju vloge v delu, ki se nanaša na upravičenco oddaljenost od kraja bivanja do kraja šolanja, si lahko upravičenci pomagajo s prosto dostopnimi spletnimi zemljevidi (na primer Najdi.si Zemljevidi, aplikacija Iskanje poti na spletnih straneh Telefonskega imenika Slovenije).

Prodajna mesta mesečnih vozovnic:

- **Potniška blagajna LPP, Slovenska cesta 56, Ljubljana** od ponedeljka do petka od 7. do 19. ure, v soboto 1., 8. in 29. septembra ter 6. oktobra od 7. do 13. ure;
- **Avtošolska postaja Ljubljana, Trg OF 4, Ljubljana** vsak dan od 5. do 22. ure;
- **Tehnični pregledi in homologacije LPP, Cesta Ljubljanskih brigad, Ljubljana** (za šolsko mesečno vozovnico do 19. oktobra) od ponedeljka do petka od 6. do 20.30 ure, ob sobotah od 7. do 13.30 ure-

Prašni delci PM₁₀

Matjaž Valenčič, energetski svetovalec

Končuje se zadnji mesec poletja. Še nekaj toplih jesenskih dni in zopet bo potrebno ogrevati stanovanjske prostore. Kdor se je že pripravil na zimo, jo lahko brezskrbno pričaka, ostali pa naj teh nekaj tednov do kurilne sezone učinkovito izkoristijo.

Rast cene kurilnega olja se še ni ustalila. Vse kaže, da bo napoved o izenačenju cene kurilnega olja in dizel goriva kmalu uresničena. Pravzaprav se ta evropska usmeritev že kaže v nekaterih državah EU. Zato se vedno več lastnikov enodružinskih stavb, ki nimajo možnosti za priklop na toplovod ali plinovod, odloča za cenejše ogrevanje z drvmi, z lesno biomaso.

Drva so prek oglasov naprodaj po 50 do 60 €/m³. Za nove kupce nekaj napotkov:

● **Kubični meter** (m³) je prostornina lesa brez vmesnih, praznih prostorov, uporablja se za hlode.

● **Prostorninski meter** (prm) je skladovnica (velikosti kocke s stranicami 1 m) zloženih kosov lesa vključno z zračnimi vmesnimi prostori, uporablja se za polena.

● **Nasuti meter** (nm³) je nasutje drv v zaboj s prostornino 1m³.

● Iz 1 m³ hlodov (goli) se naredi 1,4 prm polen dolžine 1 m, 1,2 prm polen dolžine 30 cm ali 2 nm³ nasutih drv v zaboj.

Ni pomembno le, koliko plačanih drv dobite, ampak tudi, kolikšno imajo **kurilnost**. 1 prm zračno suhega bukovega lesa ima 2410 kWh, smrekovega lesa pa 1520 kWh. Na kurilno vrednost vpliva tudi vlažnost lesa oziroma vsebnost vode. Za kurjavo je primeren le **zračno suh** les, ki se je sušil vsaj šest mesecev v zračnih in pokritih skladiščih.

Kotli na drva morajo biti pirolizni, z dvojnimi zgorevanjem, izkoristek kotlov mora biti večji od 90 %, vrednost emisij prašnih delcev manjša od 20 mg/m³, delež ogljikovega monoksida pa pod 400 mg/m³. Kotli na drva morajo imeti prigraden hranilnik toplote velikosti vsaj 55 l/kW toplotne moči ali najmanj 12 l na 1 polnilnega prostora z gorivom. Zakaj tako opozarjam na potrebno nizko vrednost emisije prašnih delcev? Mestna občina Ljubljana je uvrščena v najvišjo, I. stopnjo onesnaženosti zraka s prašnimi delci. V kratkem pričakujem, da bo razglašena kot **degradirano območje**, ko bodo začeli veljati tudi v Ljubljani strožji ukrepi za dovoljeno emisijo prašnih delcev iz kurilnih naprav.

Izpostavljenost povišanim koncentracijam PM₁₀ nad dovoljenimi ima številne škodljive učinke na zdravje ljudi, saj povzroča nevarne posledice na srčno-žilnem sistemu in dihalih, povzroča vnetne procese v telesu, rakava obolenja ter povečuje smrtnost. Študija Evropske okoljske agencije navaja, da je v letu 2005 zaradi izpostavljenosti delcem PM₁₀ prežgodaj umrlo kar 1700 prebivalcev Slovenije. Po podatkih Evropske okoljske agencije je bilo v Sloveniji v letu 2005 kar 44,6 % prebivalcev Slovenije izpostavljeno čezmernim preseganjem dnevne mejne vrednosti za koncentracijo delcev PM₁₀ v zunanem zraku.

Brezplačne neodvisne strokovne nasvete o ogrevanju z lesno biomaso in znižanju stroškov poiščite v energetsko svetovalni pisarni **Ensvet** v Ljubljani, Dalmatinova 1 ali na spletni strani www.ensvet.si. Svetovanje je vsak torek in četrtek od 16:30 do 19:30. Prijavite se lahko vsak delavnik od 8:00 do 12:00 na tel. 01/306-1144.

Športni vikend Ljubljana: 7.-9. september, Prešernov trg, Kongresni trg

Pridite na nočni tek, teke povodnega moža za najmlajše, 1. (netekmovalni) kolesarski maraton Ljubljana na 32 km za otroke in družine in 74 km za rekreativce in druge (**glavna nagrada, ki jo bodo izžrebali med vsemi udeleženci kolesarskih maratonov, bo gorsko kolo**), dvoboj tekač vs kolesar, triatlon, skok ob palici in se udeležite spremljevalnega programa: predavanj, predstavitev, degustacij, zabavnega programa, nagradnih iger. Na teh Povodnega moža bo z otroki tekkel pravi Povodni mož, s katerim se bodo otroci pred teki dobro ogreli, na koncu pa tudi slikali za spomin. Bogate nagrade čakajo vse prijavitelje. - Več na www.ljubljana.net.

Kdo bo najboljši župan leta na svetu?

Tekmovanje za svetovnega župana leta organizira mednarodna neprofitna fundacija s sedežem v Londonu City Mayors. Nagrado prejme župan, ki najbolj izstopa po viziji, zavzetosti in veščini, da preobrazi svoje mesto v naravnost neverjeten kraj za bivanje, delo ali obisk. Ocenjujejo sposobnost vodenja, vizijo, upravljalne spretnosti, etično integriteto, občutljivost za socialna vprašanja, odprtost za gospodarski razvoj, zagotavljanje varnosti in zaščito okolja, spodbujanje dobrih odnosov med različnimi socialnimi, etničnimi in kulturnimi skupinami. Za nominacijo je izbranih 25 kandidatov. Vsi so podpisali izjavo, da sprejemajo etični kodeks organizacije City Mayors; podpisal ga je tudi župan Zoran Jankovič.

Več na: http://www.worldmayor.com/contest_2012/world-mayor-nominations-2012.html

Županovi dnevi odprtih vrat Župan Zoran Jankovič ima vsak prvi torek v mesecu dan odprtih vrat, ko je v pritličju Mestne hiše na Mestnem trgu 1 med 14. in 17. uro osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani.

V letu 2012 bodo dnevi odprtih vrat še: 2. oktobra, 6. novembra in 4. decembra.

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-11-37.

Pokličite me!

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; **Klinični center:** tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** tel.: 116 111; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stan-skupina.hisa@guest.arnes.si; **SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke - žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhih - žrtvam nasilja.

● **Društvo SOS telefon**, Svetovalni telefon za osebe z izkušnjo nasilja na delovnem mestu: 031/ 722 333, vsak torek: od 17:00 do 20:00. ● **ROZA ALARM!** Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek spletne prijave na naslovu www.ljudmila.org/lesbo/alarm. Namenjena je prijavam, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore. ● **Skupina SAA Ženske Slovenija** predstavlja anonimno skupino deklet in žena, ki okrevajo od zasvojenjskega seksualnega vedenja. Za dodatne informacije se obrnite na: saa.zenske@gmail.com ali 030/ 254 592 ● **OA, Overeaters Anonymous** je skupina za samopomoč osebam, ki okrevajo od odvisnosti s hrano (kompulzivnega prenajedanja, bulimije, anoreksije). Za dodatne informacije se obrnite na <http://oa-slovenija.com> ali 051 755 291. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmostepolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica.fuzine@siol.net; www.csd.ljmostepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET,** Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD),** tel.: 01/ 23 96 502, **Zavod Pristan:** 01/ 54 79 579, 031/ 702 698. ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame,** Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure ● **Zavod MISS - Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije • Telefon MLADI MLADIM:** usposobljen mladinski svetovalec odgovarja na vprašanja vrstnikov po telefonu (01/510 16 76, 051/ 300 380), e-pošti, Facebooku in Msn-ju. Delovni čas: pon. - čet. 15.30 - 17.30.

● **POMP - psihosocialna pomoč družinam priseljencev:** celostna obravnava družin in aktivno socialno-kulturno in ekonomsko vključevanje priseljencev v skupnost: učenje slov. jezika, računalniško opismenjevanje, informiranje, medkulturno učenje in delavnice za otroke. ● **Svetovalnica Dravlje:** Individualno in skupinsko svetovanje mladostnikom, staršem in strokovnim delavcem. Pomoč pri reševanju težav v obdobju odrasčanja in vključevanja v socialno okolje, vsak delovnik od 8. do 17. ure. Vse storitve so brezplačne. Več na www.miss.si ali 01/510 16 70. ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju,** Masarykovi 23, Ljubljana nudi zagovornišvo, svetovanje ter podporo in pomoč v skupini za mladoletne in odrasle žrtve spolne zlorabe. Tel. 01/ 43 13 341 in na brezpla. št. 080 28 80 vsak dan od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure, e-naslov: spolna.zloraba@siol.net, spletna stran: www.spolna-zloraba.si. ● **Zaupni telefon Samarijan za pogovor v stiski** - 24 ur na dan na brezplačni številki 116 123. ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** (01) 306 17 14; številka za zapuščena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic,** brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30,** tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Kakovost pitne vode junija in julija 2012

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljana in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode so v podmenijih na spletni strani www.jh-lj.si/vo-ka/informacije/kaksno-vodo-pijemo

Kakovost podzemne vode maja, junija in julija 2012

() - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09)

Mejne vrednosti za podzemne vode so bile v maju 2012 presežene na merilnem mestu Brest I a in sicer za razgradni produkt atrazina desetilatrazin.

Vodnjak ni vključen v sistem za vodooskrbo.

Zrak v Ljubljani maja in junija 2012

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice.

Na tem merilnem mestu maja 2012 nismo zabeležili dnevnih preseganj vrednosti onesnaženosti z delci. Na letnem nivoju (od začetka januarja do konca maja) je bila mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} , ki znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, presežena 56-krat. Junij smo 2012 zabeležili 4 dni s preseženo dnevno dovoljeno vrednostjo onesnaženosti z delci PM_{10} v zraku. Na letnem nivoju (od začetka januarja do konca junija) je bila mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} , ki znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, presežena 60-krat.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanega zraka (Ur. l. RS, št. 9/2011) veljajo naslednji normativi:

SO_2 (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO_2 (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna urna vrednost je $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM_{10} (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna dnevna vrednost delcev PM_{10} je $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rezultati notranjega nadzora junija in julija 2012

OSKRBOVALNO OBMOČJE

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE			
			KLEČE, BREST	JARŠKI PROD	KLEČE	BREST
			5. 6. 2012	5. 6. 2012	10. 7. 2012	10. 7. 2012
pH		6,5 -9,5	7,6	7,7	7,5	7,1
Elektroprevodnost (pri 20°C)	$\mu\text{S}/\text{cm}$	2500	405	442	431	551
Celotni organski ogljik (TOC)	$\text{mg}/\text{l C}$	brez sprem.	<0,5	<0,5	-	-
Nitrat	$\text{mg}/\text{l NO}_3$	50	12	17	16	15
Nitrit	$\text{mg}/\text{l NO}_2$	0,5	<0,007	<0,007	<0,003	<0,003
Sulfat	$\text{mg}/\text{l SO}_4$	250	12	15	14	5
Klorid	$\text{mg}/\text{l Cl}$	250	10	22	15	4
Fluorid	$\text{mg}/\text{l F}$	1,5	<0,10	<0,10	<0,10	<0,10
Bor	$\text{mg}/\text{l B}$	1	0,02	0,021	0,019	0,051
Krom	$\mu\text{g}/\text{l Cr}$	50	1,4	1,3	2,2	2,1
Svinec	$\mu\text{g}/\text{l Pb}$	25	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0
Atrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05	<0,05	<0,05
Desetilatrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05	<0,05	<0,05
2,6-diklorobenzamid	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02
Pesticidi - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,5	<0,05	<0,05	<0,05	<0,05
Trihaloeten in tetrahaloeten - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	10	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5
Trihalometani - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	100	<0,1	<0,1	<0,2	<0,2
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., julij, avgust 2012

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

Maj 2012		atrazin		lahkohlapni		krom
merilno mesto	datum	desetilatrazin	halogenirani ogljikovodiki	nitrat	(skupno)	
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče VIIIa	7. 5. 2012	0,019	0,044	0,2	13	2,6
Hrastje la	7. 5. 2012	0,097	0,085	0,8	42	16
Šentvid la	7. 5. 2012	0,027	0,042	0,1	16	1,8
Jarški prod III	7. 5. 2012	0,020	(0,008)	0,2	9,7	2,2
Brest la	7. 5. 2012	0,030	0,140	0,4	9,3	1,6
Junij 2012		atrazin		lahkohlapni		krom
merilno mesto	datum	desetilatrazin	halogenirani ogljikovodiki	nitrat	(skupno)	
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče VIIIa	4. 6. 2012	0,011	0,031	<0,2	12	1,9
Hrastje la	4. 6. 2012	0,093	0,072	0,9	22	16
Šentvid la	4. 6. 2012	0,013	0,036	0,1	16	1,8
Jarški prod III	4. 6. 2012	0,005	0,026	0,2	10	2,1
Brest la	4. 6. 2012	0,027	0,144	0,3	12	1
Julij 2012		atrazin		lahkohlapni		krom
merilno mesto	datum	desetilatrazin	halogenirani ogljikovodiki	nitrat	(skupno)	
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče VIIIa	2. 7. 2012	0,020	0,031	<0,2	11	2,5
Hrastje la	2. 7. 2012	0,093	0,082	0,9	21	20
Šentvid la	2. 7. 2012	0,027	0,042	0,1	16	2,7
Jarški prod III	2. 7. 2012	0,017	0,034	0,2	11	3,4
Brest la	2. 7. 2012	0,043	0,193	0,2	16	2,4

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2012, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

Zrak v Ljubljani maja 2012

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO_2	NO_2	NO	Benzen	PM_{10}
Veljavnih podatkov *	99%	99%	99%	99%	92%
Maksimalna urna koncentracija	10	118	198	4	144
Maksimalna dnevna koncentracija	5	70	103	3	50
Minimalna dnevna koncentracija	2	29	40	2	20
Srednja (mesečna) koncentracija	4	50	74	2	32
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-	0	0

Zrak v Ljubljani junija 2012

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO_2	NO_2	NO	Benzen	PM_{10}
Veljavnih podatkov *	99%	99%	99%	100%	99%
Maksimalna urna koncentracija	13	132	195	5	94
Maksimalna dnevna koncentracija	6	76	106	3	67
Minimalna dnevna koncentracija	2	26	33	2	20
Srednja (mesečna) koncentracija	3	48	66	3	37
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-	0	4

Vse vrednosti koncentracij so navedene v $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

* stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju.

10 let
z Vami za Vas

Foto: Dunja Wedam

Zavod za oskrbo na domu Ljubljana letos praznuje 10. obletnico obstoja. Mestna občina Ljubljana je javni zavod ustanovila z namenom, da Ljubljančankam in Ljubljančanom omogoči kakovostno in čim daljše bivanje v domačem okolju.

Kako vam lahko pomagamo?

Potrebujete pomoč zaradi bolezni, slabše okretnosti, starosti ali pa potrebujete le začasno pomoč pri okrevanju iz bolnišnice?

Morda potrebujete pomoč pri vstajanju s postelje, oblačenju, hranjenju, kopianju in preostali vsakodnevni negi? Poskrbimo tudi za vzdrževanje ožjega bivalnega prostora, gospodinjsko pomoč ali pomoč pri ohranjanju socialnih stikov.

Kdo so naši uporabniki?

- starejši nad 65 let,
- osebe s statusom invalida po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb ter druge invalidne osebe,
- kronično bolni in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja.

Izvajanje in trajanje storitve

Storitve potekajo na domu uporabnika med 6.00 in 22.00 uro, vse dni v letu do največ 20 ur tedensko.

Izvajalci socialne oskrbe na domu

Izvajalci so ustrezno usposobljene/-i socialne oskrbovalke in oskrbovalci.

Cena

Mestna občina Ljubljana subvencionira 80 % stroškov storitve socialne oskrbe na domu, zato

cena za uporabnika znaša:

- na delovni dan 3,61 evra na uro,
- v nedeljo 4,69 evra na uro,
- ob državnem prazniku in dela prostem dnevu 4,87 evra na uro.

Kontaktne številke:

Uprava

Zavod za oskrbo na domu Ljubljana
Ambrožev trg 7, Ljubljana
Tel.: 01/ 23 96 502
e-naslov: info@zod-lj.si

Organizacijske enote

Bežigrad (ČS Črnuče, ČS Bežigrad, ČS Posavje)
Linhartova 13, Ljubljana
Tel.: 01/ 23 96 530

Moste Polje (ČS Sostro, ČS Polje, ČS Jarše, ČS Moste, ČS Golovec)
Preglov trg 7, Ljubljana
Tel.: 01/ 52 54 890

Center – Šiška (ČS Šmarna gora, ČS Šentvid, ČS Dravljje, ČS Center)
Ob žici 1, Ljubljana
Tel.: 01/ 50 07 690

Vič Rudnik (ČS Rudnik, ČS Vič, ČS Trnovo, ČS Rožnik)
Dolenjska cesta 22, Ljubljana
Tel.: 01/ 24 20 600

Lahko nas tudi obiščete ● ob ponedeljkih od 8:00 do 11:00 ure in od 14:00 do 16:00 ure, ● ob sredah, četrtek od 8:00 do 10:00 ure in ● ob petkih od 8:00 do 11:00 ure.

Vaši klici in obiski so dobrodošli!